

Úvod do obnovy

Počas týchto dni budeme spolu meditovať nad Božím plánom s nami, nad tmou hriechu, ale i nad vierou, ktorá nás v Božích očiach robí spravodlivými, aby sme skrze kajúcnosť prešli od tmy ku svetlu. Budeme si hovoriť o tom, ako sa skrze prijatie Krista môžeme aj my stať božími deťmi a tak prinášať ovocie Ducha: „Ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, šťastie....“ Spolu budeme hľadať, čo od nás očakáva Pán. Povieme si aj o tom, ako premôcť hriech skrze eucharistiu - skrze prijatie Ježiša, skrze vďačnosť a oslavu Boha a aj skrze trpezlivé znášanie utrpenia.

V evanjeliu počujeme ako Pán Ježiš hovorí zástupom: „Keď zbadáte, že na západe vystupuje oblak, hneď hovoríte: „Dážď príde“, a býva tak. A keď veje južný vietor, hovoríte: „Bude horúco“, a býva.“ Ježiš nás upozorňuje na našu schopnosť čítať znamenia a znaky. Je to Boží dar. Človek ma pozorovací talent. Všíma si a pamätá rôzne súvislosti. Zaujímajú ho predchádzajúce príčiny, sprievodné znaky a dôsledky udalostí.

Znak by sme mohli definovať ako niečo, čo síce nie je samotnou vecou, ale ju naznačuje. Ľudia žijúci v Palestíne vedia, že keď sa na západe objaví oblak, bude pršať. Takéto znamenia poznáme aj my. Napr. kruh okolo mesiaca ukazuje na blízke sneženie, alebo niečo iné nám zasa odhaľujú červené zore. Podobne keď vidíme kdesi vystupovať dym, tak povieme: „Tam niečo horí!“ a tvrdíme to napriek tomu, že oheň svojimi očami nevidíme. Je dobré, keď sa človek naučí čítať znaky prírody. Pán Ježiš karhá neochotu čítať znaky.

V prvom rade treba čítať Božie stopy v prírode. Keď sa zaoberáme prírodnými vedami, objavujeme všade stopy Múdrosti a Dobra, znaky Lásky. Pri pohľade na seba samých musíme konštatovať: „Sme geniálne skonštruovaní“, ale zároveň musíme priznať: „Sami sme sa neskonštruovali. Svojím skúmaním a vedou len objavujeme prácu svojho geniálneho konštruktéra.“ Veď každá bunka ľudského tela je neporovnateľne lepšie zostrojená ako ten najmodernejší počítač. Každá bunka obsahuje v úžasne malom priestore, v stotine alebo dokonca v tisícine mm³ pamäť, knižnicu, programy, procesor, batérie a dokonca vstupné i výstupné zariadenie, ktoré nielenže dokáže vytvárať a posilať kópie súborov a programov, ale dokonca pracovať na vytvorení svojej vlastnej kópie a ju aj vytvoriť. Teda je to PC so schopnosťou reprodukcie, rozmnožovania. A v ľudskom tele sú tieto „bunky - počítače“ navzájom prepojené sieťou nervov a ciev omnoho zložitejšou ako je internet.

Spolu so žalmistom môžeme povedať: „Veď Ty si stvoril moje útroby, utkal si ma v živote mojej matky. Chválim Ťa, že si ma utvoril tak zázračne; všetky Tvoje diela sú hodné obdivu a ja to veľmi dobre viem. Moje údy neboli utajené pred tebou, keď som vznikol v skrytosti, utkávaný v hĺbinách zeme. Tvoje oči ma videli, keď som ešte nebol stvárnený a v tvojej knihe boli zapísané všetky moje dni.“ (Ž 139,13-16) Sme tak fantastický posprietaný, alebo ako to vyjadruje žalmista: utkaný!. A toto treba domyslieť. Nieкто si dal strašne na nás záležať a neboli to naši rodičia. Oni dali síce podnet k nášmu vzniku.

Každá matka si môže prisvojiť slová matky z druhej knihy Makabejských, ktorá sa svojim synom prihovára takto: „Neviem, ako ste povstali v mojom lone; ja som vám nedarovala ani dych, ani život, ba ani údy som umele neusporadovala na vytvorenie každého z vás.“ (2 Mak 7,22)

Hriešny človek si kvôli tomu, aby sa nemusel pokloniť a poďakovať svojmu Stvoriteľovi, vymyslel slová „príroda, evolúcia“. Chytráci sa vynájdu a povedia: „To urobila príroda! To sa vyvinulo!“ Ale ak príroda robí rozumné veci, sama musí byť rozumná a ak príroda dokáže vyprodukovať osobu, tak sama musí byť osobná a ak príroda dokáže zapáliť vedomie v človeku, tak sama musí byť vedomá. Nikto nemôže dať to, čo sám nemá. Myslím si, že človeku, ktorý má čisté srdce, je to úplne jasné.

Keby som sa zobudil ako Janko z rozprávky a zistil by som, že v miestnosti tajomného zámku, kde som sa večer ukladal ku spánku a myslel som si, že som tam sám, som ráno našiel všetko pripravené k raňajkám, asi by som si v duchu nepovedal: „To sa urobilo samé!“, ale tak ako on, i ja by som si pomyslel: „Musí tu niekto byť.“ A my sme sa predsa prebudili do sveta, v ktorom je všetko zázračne pripravené k nášmu prežitiu a našej spokojnosti. Je tu vzduch k dýchaniu, je tu voda na pitie, je tu svetlo na pozeranie. Dostali sme oči, nos, ústa. Dostali sme žalúdok, ale aj potravu. Naša viera v Božiu existenciu nevisí vo vzduchu. Sv. Pavol hovorí, že ľuďom je zjavné: „čo možno o Bohu vedieť; Boh im to zjavil. Veď to, čo je v ňom neviditeľné, jeho večnú moc a božstvo, možno od stvorenia sveta rozumom poznávať zo stvorených vecí; takže nemajú výhovorky“. (Rim 1,19-20) Často začíname hľadať tohto Tajomného Dobrodincu až vtedy, keď nejaká tá dobrota zo stola zmizne, keď ochorieme, keď nám niekto milý zomrie, až potom si spomenieme, že sme si život sami nedali.

Ak nás stopy Boha v prírode vedú k niečomu, čo môžeme nazvať presvedčenie o existencii Boha, teda vedú nás k viere v Boha, tak zasa Zjavenie Boha v Písme Svätom, v Dejinách Spásy a v našom vlastnom svedomí, nás vedú k viere Bohu – ku dôvere, ktorá je potrebná k tomu, aby sme sa Bohu páčili. Vo svedomí máme ešte výraznejšiu a živšiu Božiu stopu vtlačenú do našej duše. A na túto stopu upozorňuje Pán Ježiš: „Pokrytci, vzhľad zeme a neba viete posúdiť. Ako to, že terajší čas posúdiť neviete? Prečo sami od seba neusúдите, čo je spravodlivé?“ Človek má vo svedomí zmysel pre Dobro a Spravodlivosť. Môžeme povedať, že má v sebe vrozený zmysel pre Boha. Pán Ježiš v evanjeliu podľa sv. Jána hovorí: „A každý, kto počúva Otca a učí sa od neho, prichádza ku mne.“ Kde môžeme počuť Otcov hlas? Tým hlasom Boha Otca je Božie Slovo prítomné v našom svedomí. Boh už pri stvorení človeka vložil do jeho srdca Božie Slovo. Božie Slovo je prítomné v našom najtajnejšom vnútri a my, ak sme čestní voči sebe samým, musíme priznať, že Ježiš hovorí súzvučne s tým, čo hovorí naše vlastné svedomie, hovorí z hĺbky nášho srdca.

Kto nerešpektuje hlas svojho svedomia a nevšíma si ho, nemôže dôjsť ku Kristovi. Ale, kto žije podľa svojho svedomia, je schopný otvoriť sa Kristovi a jeho spasiteľnému zásahu. Je schopný rozpoznať Krista, ako Božie Slovo skrze, ktoré bolo všetko stvorené. My všetci ho v sebe nosíme, ako svoje najtajnejšie vnútro, ako svoju najskrytejšiu túžbu po Blaženosti, po Kráse, po Pravde, po Živote, po Láske. Keď sa neveriaci človek stretá s ohlasovaním Ježiša a je aspoň trochu úprimný voči sebe, musí konštatovať, že všetko, čo Ježiš učí, má v najväčšej hĺbke svojho vlastného srdca. Ježiš nám zjavuje akoby zvonku to Slovo, skrze ktoré sme boli stvorení, to Slovo, pre ktoré sme boli stvorení. Zjavuje zmyslom a rozumu to, čo už je v našom srdci. Toto sú niektoré stopy Boha v tomto svete. Keď po nich budeme kráčať objavíme Ho. Toto som vám chcel povedať skôr, ako budeme uvažovať nad sviatosťou pokánia.

S P O V E Ď

Existujú rôzne názvy pre túto sviatosť, ktoré vystihujú jej rôzne účinky: Nazýva sa sviatosťou obrátenia, lebo sviatosťne uskutočňuje Ježišovu výzvu k obráteniu; sviatosťou pokánia, lebo posväcuje cestu pokánia; sviatosťou vyznania, pretože jej podstatnou zložkou je vyznanie hriechov pred kňazom; sviatosťou odpustenia, lebo sviatosťným rozhrešením kňaza udeľuje Boh odpustenie a pokoj kajúcnikovi a napokon sa nazýva aj sviatosťou zmierenia, lebo uschopňuje človeka prijať Ježiša a tak zmieruje človeka s Bohom i s ľuďmi.

Môžeme sa pýtať: „Potrebujeme sviatosť zmierenia po krste?“ Tá otázka je celkom na mieste, lebo v krste sme boli obmytí, boli sme posvätení, boli sme ospravedlivení v mene Pána Ježiša Krista. Avšak nový život prijatý v krste neodstránil krehkosť a slabosť ľudskej prirodzenosti, ani náklonnosť k hriechu, ktorú nazývame žiadostivosťou. Kresťan musí s ňou zápasiť. Je to boj za dosiahnutie svätosti a večného života, ku ktorému nás Pán neprestáva pozývať.

Napriek všetkým zmenám, ktorými prešlo slávenie tejto sviatosti, môžeme v nej spoznať tú istú základnú štruktúru. Obsahuje dva rovnako podstatné prvky. Na jednej strane úkony človeka, ktorý sa obracia pod vplyvom Ducha Svätého: ľútosť, vyznanie hriechov a zadostučinenie. Na druhej strane pôsobenie Boha skrze Cirkev, ktorá prostredníctvom biskupa a jeho kňazov udeľuje v mene Ježiša Krista odpustenie hriechov a určuje spôsob zadostučinenia. Celá sviatosťná ekonómia stojí na základe odpustenia, ktoré je dielom zadarmo nám danej milosti, za ktorú sa ale draho platilo Kristovou krvou. Na toto máme pamätať, keď si uvedomíme, že sme zhrešili. Je vhodné pripraviť sa na prijatie tejto sviatosti spytovaním svedomia vo svetle Božieho slova.

Spoved' potrebujeme, ak sme ťažko zhrešili. Naša reakcia vtedy nemá byť: „Možno sa mi podarí nejako sa ubrániť pred Bohom ozývajúcim sa v mojom svedomí a hriech zaretušovať. Skúsím sa ospravedlniť a ak to nepôjde, zložím nejakú obeť a akosi to napravím.“ Toto je falošná cesta. Správne počínanie je priznať si: „Stalo sa a čo sa stalo vstúpilo do histórie a nikto z nás to nedokáže vymazať. Urobil som niečo, čo som nemal urobiť, čo sa nezhoduje s Božou vôľou.“ Treba uznať svoj hriech pred Bohom a povedať: „Pane, stojím tu pred Tebou s celou pravdou, zhrešil som!“ Neospravedlňujem sa. Často je situácia dokonca taká, že nie som schopný posúdiť, koľko je skutočne v tom mojej viny a koľko nezavinenej slabosti, či to bol hriech ťažký alebo ľahký. Obrátim sa k Bohu a poviem: „Ty vidíš môj hriech v celej pravde. Prijímam tvoj rozsudok, tvoju kvalifikáciu môjho hriechu a vyznávam svoj hriech.“

Medzi úkonmi kajúcnika je ľútosť na prvom mieste. Je to „bolesť duše nad spáchaným hriechom a jeho zavrhnutie s predsavzatím viac nehrešiť“. Nejde teda predovšetkým o záležitosť citov ale o odvrat vôle od hriechu, ktorý vo svetle Božieho zjavenia rozpoznávame ako zlo. Ľútosť spočíva v prijatí Božej kvalifikácie hriechu. V ľútosťi je obsiahnutý aj návrat k Bohu, odovzdanie toho, čo sa stalo, do jeho milosrdných rúk. V ľútosťi sa treba zreteľne odvolať na Krista, na jeho spasiteľnú smrť na kríži a prosiť Boha Otca o odpustenie hriechov aj pre meno Kristovo a pre zásluhy jeho smrti na kríži. Vo vyznaní a v ľútosťi sa prejavuje viera v Božie milosrdenstvo, viera v to, že Boh nás chce vytrhnúť z moci hriechu, pretože On „nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil“.

Je rozšírený názor, že odpustenie hriechov sa získava jedine počas spovede, ale cirkevné učenie pozná aj iné cesty k odpusteniu hriechov. Pravdou je, že dokonalá ľútosť zmýva hriech ihneď. A my po hriechu nemáme čakať a zotrvať v hriešnom stave, ale sa máme hneď snažiť skrze dokonalú ľútosť obnoviť stav priateľstva s Bohom. Ak ľutujeme z ohľadu na Božiu lásku, ak ľutujeme preto, že sme konali proti tejto láske, tak túto ľútosť môžeme nazvať „dokonalou ľútosťou“. Takáto ľútosť vedie k odpusteniu všedných hriechov; spôsobí tiež odpustenie ťažkých hriechov, ak je spojená s pevných rozhodnutím pristúpiť k sviatosťnej spovedi, ako náhle to bude

možné. Ak to nie je možné, napr. pri náhlom úmrtí, dokonalá ľútosť otvára bránu k Božiemu srdcu aj bez spovede. Základom každej sviatosti je Živý a Vzkriesený Pán, a ak sme si ľútosťou vydobyli prístup k jeho srdcu, môžeme obsiahnuť vo viere odpustenie skôr ako prijmemo sviatosť, aj keď sa tým od prijatia sviatosti neoslobodzujeme. Ak sme sa takto úprimne svojou modlitbou a ľútosťou vrátili k Bohu, tak máme Bohu ihneď ďakovať za to, že nám hriechy odpúšťa a správať sa tak, ako keby sme už nemali hriech.

Vo svätej spovedi, ktorú, ak sa jedná o ťažké hriechy, musíme napriek svojej ľútosťi absolvovať, nejde o opravu odpustenia, ale o zmierenie so spoločenstvom veriacich, lebo každý hriech ubližuje telu Kristovmu, ktorým je celá Cirkev. Vo sviatosti zmierenia sa v moci Kristovej krvi rušia väzby, ktoré sa vytvorili medzi človekom a diablom spáchaním ťažkého hriechu. Ide tiež o to, aby sme ako bytosti obdarené telom a zmyslami ale aj nimi hrešiace, vstúpili do skutočnosti odpustenia aj telom a zmyslami, aby sa nad nami na znak zmierenia a požehnania vystrela ruka kňaza, aby sme na vlastné oči videli a počuli slová a gestá odpustenia, aby sme duševne i telesne odišli zmierení.

Ľútosť, ktorá sa nazýva „nedokonalou“, je tiež Božím darom, impulzom Ducha Svätého. Rodí sa z uvažovania nad oškľivosťou hriechu alebo zo strachu pred večným zatratením a inými trestami, ktoré hrozia hriešnikovi. Niekedy nám môže pomôcť rozumná analýza situácie, do ktorej nás dostal hriech k tomu, aby sme hriech zavrhlí. Aj návrat k rozumnosti je cestou obrátenia. Môže vyvolať vnútorný vývoj, ktorý sa pôsobením milosti zavŕši sviatostným rozhrešením. Nedokonalá ľútosť sama nevedie k odpusteniu ťažkých hriechov. Vytvára však dispozície pre jeho dosiahnutie vo sviatosti pokánia.

Podstatnou časťou sviatosti pokánia je vyznanie hriechov pred kňazom. Moc odpustiť a zadržať, ktorú Ježiš apoštolom dáva v súvislosti s ustanovením tejto sviatosti, predpokladá schopnosť posúdiť a tá si zasa vyžaduje vyznanie. Predmetom rozlišovania a skúmania však nie je veľkosť hriechov, lebo niet takého hriechu, akokoľvek ťažkého, ktorý by Cirkev nemohla odpustiť, niet človeka, nech by bol akokoľvek zlý a akokoľvek sa previnil, čo by s istotou nemohol dúfať v odpustenie hriechov, ak je jeho pokánie úprimné. Kristus, ktorý umrel za všetkých ľudí, chce, aby v jeho Cirkvi vždy boli otvorené brány odpustenia pre každého, kto sa odvracia od hriechu. Preto kňaz neskúma pri spovedi, či tento hriech ešte Boh môže odpustiť, kňaz skúma dispozíciu kajúcnika, či úprimne ľútuje, či je jeho ľútosť a predsavzatie úprimné a skutočné. A znovu ho nezaujímajú citové prejavy ľútosťi ale vôľa: či chce kajúcnik naozaj opustiť svoj hriech. Toto je predmetom rozlišovania a jedine to môže kňaza pohoršiť ak skutočnú ľútosť a snahu po zmene nenachádza. Existujú tiež závažne hriechy, ktoré podľa cirkevného práva, nemôže rozhrešiť každý kňaz ale len biskup. I toto je predmetom skúmania.

Je potrebné, aby kajúcnici pri spovedi vyznali všetky smrteľné hriechy, ktorých sú si vedomí po dôkladnom spytovaní svedomia, hoci by to boli hriechy veľmi skryté a spáchané iba proti dvom posledným prikázaniam Desatora, ktoré sa týkajú oblasti túžby. Lebo niekedy tieto hriechy väčšmi rania dušu a sú nebezpečnejšie ako tie, ktoré sa zjavne páchajú. Keď sa veriaci v Krista usilujú vyznať všetky hriechy, na ktoré si spomenú, nemožno pochybovať, že ich všetky predkladajú na odpustenie Božiemu milosrdenstvu. Sv. Augustín nás poučuje: „Kto uzná svoje hriechy a odsúdi ich, súhlasí už s Bohom. Boh odsudzuje všetky hriechy: a ak ich odsúdiš i ty, spájaš sa s Bohom. Človek a hriešnik, to sú dve rozdielne skutočnosti: človek je Božie dielo, hriešnik je tvoje dielo, človeče znič, čo si urobil ty, aby Boh spasil, čo učinil On. Keď ťa začne mrzieť, čo si vykonal, vtedy začínajú tvoje dobré skutky, pretože si odsúdil svoje zlé skutky. Dobré skutky začínajú uznaním zlých skutkov. Konáš pravdu a prichádzaš ku Svetlu.“ (Sv. Augustín, In Evang. Joh. tract. 12,13)

Ku katolíckemu pochopeniu sviatosti zmierenia sa nerozlučne viaže zadosťučinenie. Potreba zadosťučinenia nie je vyjadrením toho, že musíme nejako splatiť Bohu Otcovi získané odpustenie hriechov. Za naše hriechy predsa dostatočne „zadosťučinil“ Ježiš. Potreba nášho zadosťučinenia sa týka oblastí, kde sme svojím hriechom ubližovali. Je to snaha, aspoň pokiaľ je to ľudsky možné, likvidovať zlé dôsledky svojich činov. Rozhrešenie odstraňuje hriech, ale nie je liekom na všetko, čo hriech uviedol do neporiadku. Hriešnik, ktorý bol zbavený hriechov, musí ešte nadobudnúť plné duchovné zdravie. Musí teda vykonať niečo navyše, aby napravil neporiadok, ktorý hriechom vyvolal. A tejto oblasti by sa malo predovšetkým týkať pokuta, ktorú kňaz vo sviatosti zmierenia udelí. Nemusí to byť len modlitba. Prednostne, pretože nám boli odpustené hriechy, musíme aj my odpustiť tým, ktorí nám ublížili. Je treba všemožne usilovať o nápravu napríklad: vrátiť ukradnuté veci, očistiť povest' toho, koho sme osočovali, poskytnúť satisfakciu. To vyžaduje spravodlivosť. Môže to dopadnúť tak, ako na jednej dedine, kde sa po misiách v jedno nedel'né ráno objavili pred kostolom všetky ukradnuté bicykle. Takéto pokánie môže zmeniť štruktúru celej spoločnosti.

Hriechy odpúšťa iba Boh. Pretože Ježiš je Boží Syn, sám o sebe hovorí: „Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy“ (Mk 2,10). Kristus zveril svojim apoštolom službu zmierenia, biskupi a kňazi pokračujú vo vykonávaní tejto služby. Sú to teda biskupi a kňazi, ktorí vďaka svojej vysviacke majú moc odpúšťať všetky hriechy „v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“. Kňazi prijali moc, akú Boh nedal ani anjelom, ani archanjelom.

Možno nám príde na rozum otázka: „Na základe čoho mi Boh odpúšťa hriechy?“ Písmo Sv. a UUC tvrdí, že odpustenie hriechov je výhradným dielom Božieho milosrdenstva, je ovocím Kristovej vykupiteľskej smrti. Nikto, žiadny človek, žiadne ľudské dielo, žiadne skutky kajúcnosti, žiadne umŕtvovanie, žiadne pôsty nemôžu u Boha vyslúžiť odpustenie hriechov. Odpustenie hriechov je nám dané zadarmo. Je to milosť Božia. Nikto si nemôže sám vyslúžiť Spásu. Keby v Cirkvi nebolo odpustenie hriechov, nebola by nijaká nádej na večný život a večné oslobodenie. Cirkev prijala kľúče od nebeského kráľovstva, aby sa v nej skrze Kristovu Krv a pôsobením Ducha Svätého uskutočňovalo odpustenie hriechov.

Individuálna a úplná spoveď, po ktorej nasleduje rozhrešenie, zostáva jediným riadnym spôsobom, ktorým sa veriaci zmierujú s Bohom a s Cirkvou. Iba fyzická alebo morálna nemožnosť oslobodzuje od takej spovede. Má to svoje hlboké príčiny. V každej sviatosti pôsobí Kristus. Osobne sa obracia na každého hriešnika: Synu, odpúšťajú sa ti hriechy (Mk 2,5). Kňaz vo svätej spovedi z Kristovho poverenia, v jeho mene a pre jeho vyliatu krv, v moci Ducha Svätého, vyhlasuje: „Milosrdný Boh Otec, ktorý smrťou a zmŕtvychvstaním svojho Syna zmieril svet so sebou a zoslal Ducha Svätého na odpustenie hriechov, nech ti službou Cirkvi udelí odpustenie a pokoj. A ja ťa rozhrešujem od Tvojich hriechov v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“.

Byzantská liturgia pozná viacero formúl rozhrešenia prosebného typu, ktoré obdivuhodne vyjadrujú tajomstvo odpustenia: „Boh, ktorý skrze proroka Nátana odpustil Dávidovi, keď vyznal svoje hriechy, a Petrovi, keď horko zaplakal, a hriešnici, keď vylievala slzy na jeho nohy, a farizejovi, a márnوترatnému synovi, ten istý Boh nech ti skrze mňa hriešneho odpustí v tomto i v budúcom živote, a keď ťa predvolá pred svoj hrozný súd, nech ťa neodsúdi ten, ktorý je požehnaný na veky vekov. Amen“

Účinok pokánia spočíva v tom, že nás opäť uvádza do stavu Božej milosti a zjednocuje nás s Bohom vo zvrchovanom priateľstve. U tých, ktorí prijímajú sviatosť pokánia so skrúšeným srdcom a s nábožnou dispozíciou, zvykne nasledovať pokoj a spokojnosť svedomia spolu so silnou duchovnou útechou. Treba pripomenúť, že zmierenie s Bohom má za následok tak povediac ďalšie zmierenia, ktoré liečia iné roztržky spôsobené hriechom: kajúcnik, ktorému bolo odpustené, sa zmieruje sám so sebou v hĺbke svojho bytia a tak opäť nadobúda svoju vnútornú pravdu; zmieruje sa s

bratmi, ktorých nejakým spôsobom urazil a ranil; zmieruje sa s Cirkvou; zmieruje sa s celým stvorením. Tým, že sa hriešnik v tejto sviatosti zveruje súdu milosrdného Boha, už dopredu určitým spôsobom prežíva súd, ktorému bude podrobený na konci tohto pozemského života. A aký úžasný rozsudok: „Boh ti hriechy odpustil, choď v pokoji!“

Sv. spoveď je sviatosťou otvorenosti. Toto otváranie bolí, pretože sa podobá snímaniu obväzu z rany. A predsa je potrebné, aby sa lekár dostal až k rane. Každá svätá spoveď je prípravou na absolútne odhalenie, ktoré je nutné, aby človek zažil skutočne nebo, pravdivú a opravdivú lásku. To, čo nedokáže vysloviť človek pred partnerom v manželstve, to vysloví pred kňazom v spovedi. Cirkev tieto okamihy otvorenosti vkladá do sviatosti pokánia a prikrýva ich božím odpustením a chráni spovedným tajomstvom. Vzhľadom na chúlitosť a veľkosť tejto služby ako aj na patričnú úctu voči osobám, Cirkev prehlasuje, že každý spovedajúci kňaz je pod veľmi prísnyimi trestami viazaný zachovávať absolútne tajomstvo, čo sa týka hriechov, z ktorých sa mu kajúcnici spovedali. Nesmie tiež hovoriť o tom, čo pri spovedi poznal o živote kajúcnikov. Toto tajomstvo, ktoré nepripúšťa výnimku, sa nazýva sviatosťou pečatou, lebo všetko, čo kajúcnik vyjaviť kňazovi, ostáva zapečatené sviatosťou.

Spovedník nie je pánom, ale služobníkom Božieho odpustenia. Spovedajúci kňaz sa má zjednotiť s Kristovým úmyslom a s jeho láskou. Musí byť skúseným znalcom kresťanského správania, musí mať skúsenosť s ľudskými problémami a musí prejavovať ohľaduplnosť a taktosť voči tomu, kto padol. Musí milovať pravdu, byť verný učiteľskému úradu Cirkvi a trpezlivo viesť kajúcnika k ozdraveniu a plnej zrelosti. Musí sa modliť, konať za neho pokánie a zverovať ho Pánovmu milosrdenstvu.

Sv. Karol Boromejský učil, že „kresťan má byť vždy pripravený na dve veci: na smrť a na sväté prijímanie.“ Všeobecne uznávame, že je potrebné byť pripravený na smrť, ale už ťažšie chápeme, že v hodine smrti ide presne o to isté o čo vo svätom prijímaní, o príchod a prijatie Pána Ježiša. Ak nie som pripravený na sväté prijímanie, nie som pripravený ani na smrť. Vo svätom prijímaní sa to deje v čase, ktorý poznám a nemusí ísť o definitívne odmietnutie alebo prijatie Ježiša. V hodine smrti je to osudový postoj, ktorý rozhodne o mojej večnosti. Z povedaného môžeme pochopiť, že časté sväté prijímanie je školou, v ktorej sa učíme voliť si dobro a odmieťať zlo. Preto spoliehať sa na ročnú svätú spoveď z ťažkých hriechov je vrchol nerozumnosti a nepripravenosti.

Pre správny duchovný život je dôležité zapamätať si, že v ťažkom hriechu sa konalo proti Bohu, po hriechu človek existuje v stave „odmietnutia Boha“ a to je veľmi nebezpečný stav. Tento stav treba čím skôr napraviť. Nikdy nemáme zotrvať v hriechu. Všetné hriechy stačí oľutovať. Ťažký hriech potrebuje sviatosťný zákrok. Puto, ktoré sa ťažkým hriechom, vytvorilo medzi nami a Zlým duchom je tak silne, že ho nie sme schopní sami roztrhnúť. Svätá spoveď je účinným exorcizmom, ktorým sme vyslobodzovaní od moci Satana. Ak kresťan upadol do ťažkého hriechu má okamžite skrze osobnú lútosť hľadať spojenie s Živým Bohom a hľadať príležitosť ku svätej spovedi, čo najskôr.

Veľmi často sa vyskytuje neschopnosť rozlíšiť závažnosť hriechu. Ľahký hriech nie je nutnou materiálou spovede. Ľudovo povedané, kvôli ľahkému hriechu nemusím hneď utekať na spoveď. Je nám odpúšťaný, ak ho skutočne ľutujeme, ak chceme napraviť to, čo sme urobili. Napr. manželia, ktorí sa pohádali, nemusia hneď utekať na svätú spoveď, ak sa dokážu zmieriť a pokračovať v spoločnom živote. Aj o hriechoch detí platí, že ak neposlúchali rodičov a je im to skutočne ľuto, stačí ak odprosia rodičov, nemusia utekať na spoveď. Spoveď nie je jediným spôsobom ako riešiť problém ľahkého hriechu. Každá svätá omša začína úkonom kajúcnosti, v ktorom priznávame, že sme zhrešili. Keď kňaz na konci úkonu kajúcnosti hovorí: „Nech sa nad vami zmiluje Všemohúci Boh, nech vám hriechy odpustí...!“, vyslovuje všeobecné rozhrešenie zo všetných hriechov. Teda ak nemáme na duši ťažký hriech, ak ľutujeme svoje všetné hriechy, môžete po tomto všeobecnom rozhrešení pristúpiť k svätému

prijímaniu. Podobne účinkuje aj čítanie alebo počúvanie Božieho Slova. Po čítaní evanjelia vo sv. omši kňaz potichu hovorí: „Pre slová evanjelia, nech Boh zmije naše previnenia!“

Iným bežným javom sú obavy mnohých ľudí po spovedi: „Či som všetko povedal? Či ma kňaz pochopil? Či ma kňaz dobre počul? A možno som to mal ináč vyjadriť?“ Škrupulanti bývajú po spovedi nepokojnejší ako pred ňou. Chceli by znovu opravovať, znovu sa spovedať, po prípade si urobiť generálnu spoveď a to všetko preto, lebo v podstate neuverili v odpustenie hriechov vo sviatosti zmierenia. Viera v odpustenie hriechov je obsiahnutá v našom kréde a predsa sa často stretáme s tým, že i tí, ktorí pristupujú pravidelne ku sviatosti zmierenia, neveria v odpustenie hriechov, lebo sa cítia stále spojení so svojou vinou a hriechom.

Prizrime sa dôsledkom takejto nevery. Ak si je kresťan stále vedomý, že žije v hriechu, či sa v jeho živote môže objaviť radosť z Boha, sila, pokoj, či môže takýto človek vydávať svedectvo, či sa môže nadchýnať ako súčasníci Pána Ježiša: „Prišiel Kristus, odpustil mi hriechy!“ Až keď uverí v odpustenie hriechov, bude podobný človeku, o ktorom hovorí Ježiš v podobenstve, že našiel veľký poklad. Čo je tým pokladom? Zmierenie s Bohom, pokoj v najväčšej hĺbke našej bytosti. Súčasný priemerný katolík má veľmi ďaleko k takémuto postoju. Nedovoľuje mu to vedomie hriechu. Chcel by toto bremeno zo seba zhodiť, začína sa ospravedlňovať pred sebou samým, pred Pánom Bohom, ospravedlňuje sa tým, že všetci tak robia, že kňazi zveličujú, že to vôbec nie je hriech. Ale pravda je taká, že hriech je všetko to, čo nás akýmkoľvek spôsobom oddeľuje od Boha. Každý človek v hĺbke svojej duši cíti svoj hriech.

Na záver si vypočujme slová sv. Františka o spovedi: „Moji požehnaní bratia... nech vedia a majú na pamäti úplne jasne: Keď príjmu pokánie a dostanú rozhrešenie od ktoréhokoľvek katolíckeho kňaza, budú celkom iste zbavení hriechov, len keď sa snažia pokorne a svedomitě vykonať uložené pokánie... A po tejto lúťosti a spovedi nech príjmu Telo a Krv nášho Pána Ježiša Krista s hlbokou pokorou a úctou, majúc pri tom na pamäti, čo sám Pán hovorí: „Kto je moje Telo a pije moju Krv, má život večný“, a „to konajte na moju pamiatku“.

Boží plán s nami

Boh tvorí svet po materiálnej stránke z ničoho a po duchovnej z Lásky. Moderná fyzika hovorí o tom, že materiálny svet leží v silovom poli vedomia. Stvorenie sveta nedokážeme pochopiť, ale dokážeme si ho predstaviť, lebo keď si niečo predstavujeme, podobne ako Boh, voláme z ničoty k bytiu, to čo nebolo. Je síce pravdou, že my nedokážeme z ničoho tvoriť, lebo aj naša fantázia vychádza a skladá z vecí, ktoré už poznala. Ale Božie Stvoriteľské vedomie vytvára to, čo nebolo, čas, hmotu i priestor z ničoho. Keď snívame, vytvárame si sami v sebe akýsi vnútorný priestor a dokonca máme svoj vlastný čas. Nám sa často zdá, že sen trval veľmi dlhú dobu, ale objektívne trval nejaký zlomok sekundy. Ak skúmame základné častice hmoty, nenájdeme tam žiadnu látku, ale nájdeme len silové polia, zhluky energie viazané inou energiou, ktoré vytvárajú zdanie tuhej matérie.

Na rozdiel od materializmu predchádzajúcej epochy, moderná fyzika prichádza k záveru, že vedomie, teda Duch je prvotný, hmota druhotná. Čo by bol materiálny svet bez Vedomia? Bol by to svet podobný stavu bezvedomia. Skúste si predstaviť, že neexistuje žiadne vedomie v tomto svete. Skúste vypnúť aj vašu predstavu, lebo naša predstavivosť ešte stále dáva tomuto všetkému zmysel, ale keby zhaslo každé vedomie, stvoriteľské i to naše, hmota by úplne stratila hodnotu, zmysel a dôvod existencie. Zmysel a hodnota hmoty je vo Vedomí. Hmota a celý materiálny svet je podobný knihe, ktorá má len vtedy zmysel, ak je tu niekto, kto ju vie a chce čítať. Celý svet je knihou o Bohu. V stvorení sveta sa Boh zjavuje. Boh nám chce skrze Stvorenie čosi o sebe povedať. Lebo „Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. Ono bolo na počiatku u Boha. Všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo.“ (Jn 1,1-2)

Keď kniha Genezis opisuje stvorenie človeka hovorí: „Vtedy Pán, Boh, stvárnil človeka z prachu zeme a vdýchol do jeho nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou.“ Boh si pri stvorení človeka nepočína ako remeselník, ale ako umelec. Tvorí v absolútnej slobode. Tvorí, nie preto, že musí, ale preto, že chce. Hoci ostatné živočíchy vydáva more a zem na Boží príkaz, s človekom sa Boh hrá ako umelec zo svojím dielom a do jeho nozdier vdychuje zo seba samého svoj Dych, Ducha Svätého, Bytostnú a Podstatnú Dobrotu. Človek bol obdarený posväcujúcou milosťou, božím priateľstvom. Zo všetkých viditeľných stvorení jedine človek je schopný „poznať a milovať svojho Stvoriteľa“, je „jediný tvor na zemi, ktorého Boh chcel pre neho samého“, on jediný je povolaný, aby mal poznaním a láskou účasť na Božom živote. Na tento cieľ bol stvorený a v tomto je hlavný dôvod jeho dôstojnosti. Môžeme konštatovať, že toto vdýchnutie z úst do úst bolo zároveň akýmsi Božím bozkom na privítanie človeka.

Na inom mieste knihy Genezis Boh pri stvorení človeka hovorí: „Urobme človeka na náš obraz a podľa našej podoby.“ (Gn 1,26) Český ekumenický preklad uvádza: „Urobme človeka aby bol naším obrazom“. Je možné aj takto toto miesto preložiť. Podľa toho, „byť obrazom Boha“ je vlastne určením človeka. Človek sa má stať obrazom božím, miestom Zjavenia Boha - Lásky. Človek je schopný „pretlmočiť“ Ducha do hmoty, Boha do človečenstva. Stáva sa Božím obrazom natoľko, nakoľko žije Božie Slovo. Boh sa chce stať „viditeľný“ a „pochopiteľný“ prostredníctvom človeka. Vieme, že sa toto Zjavenia Boha v dejinách udialo skrze jedného konkrétneho človeka Ježiša Krista: „On je obraz neviditeľného Boha, prvorodený zo všetkého stvorenia“ (Kol 1,15). Ale my všetci sme pozvaní k tomu istému, lebo: „Veď celé stvorenie túžobne očakáva, že sa zjavia Boží synovia.“ (Rim 8,19)

Sv. Pavol v liste Efezanom 1,6 hovorí: „Boh nás svojím dobrotivým rozhodnutím predurčil, aby sme sa skrze Ježiša Krista stali jeho deťmi na chválu a slávu jeho milosti, ktorou nás obdaril vo svojom milovanom Synovi.“ Máme sa stať Božími deťmi, teda účastníkmi tej istej prirodzenosti akú má Boh. Boh sa chce zjaviť skrze nás. Toto je Boží plán s nami a to má byť aj náš životný cieľ. Ježiš je pre nás Cestou. On je

naším cieľom a vzorom. On je Pravdou o Bohu i o človeku a teda aj o nás. Ježiš je Pravý Boh ale súčasne Pravý človek, lebo Pravý človek – dokonalý, vzorový človek je Bohočlovek. Ak teda môžeme hovoriť o nejakom predurčení človeka z Božej strany, môžeme s istotou prehlásiť, že existuje len toto jedno a to pozitívne a úžasne predurčenie ku Spáse. Skrze prijatie Ježiša sa máme stať Božími deťmi, teda sme pozvaní mať účasť na Božej prirodzenosti. A toto svoje určenie môže človek dosiahnuť len vo zvláštnom spojení s Bohom.

Človek dostal slobodu a rozum, aby vládol svetu, ktorý Boh stvoril pre neho. Zo všetkých hmotných tvorov sme jedine my ľudia slobodní, vieme rozlišovať medzi dobrom a zlom. Slobodu sme dostali ako schopnosť milovať, pretože o láske sa dá hovoriť len tam, kde sa jedna osoba slobodne odovzdáva druhej. Sloboda je veľkým rizikom ale zároveň nutným predpokladom lásky.

Aj v liste sv. Pavla Timotejovi nachádzame tvrdenie: „Boh chce spasiť všetkých ľudí.“ Ľudská túžba je slabá a často končí skôr ako dosiahne svoj cieľ, ale Božia túžba trvá dotiaľ, dokiaľ sa nenaplní. Podmienkou Spásy je prijatie Ježiša. Kristus, Vtelené Božie Slovo, je Život. Je akoby génom duchovného života, podľa ktorého sa v nás formuje Bohočlovek. Len ten, kto verí v Boha, ktorý sa zjavil v osobe Ježiša Krista, uznáva pravého Boha. Bez láskyplného príklonu ku Kristovi neexistuje láska a spojenie s Bohom, čiže Spása. Sv. Bernardín Sienský učí, že: „Meno Ježiš je pevným základom viery, ktoré utvára Božích synov. Viera katolíckeho náboženstva totiž spočíva na poznaní Ježiša Krista a jeho svetla. On je svetlo pre dušu, je bránou do života a zárukou života vo večnej blaženosti.“

Cirkevný učiteľský úrad sa prvý raz cítil povinný zasiahnuť v 5. st. proti bludu predestinacionizmu. Na synode v Arles (r. 473) musel Lucidus odvolať nasledujúce tvrdenie: „Ježiš Kristus nevytrpel smrť za spásu všetkých: Božie predpoznanie násilne núti človeka do večného zavrhnutia: jedni sú predurčení k večnej smrti, iní k večnému životu“. Iná synoda vyhlásila proti učeniu Gottschalkovmu (r. 853 Quierzy): „Je len jedno jediné pozitívne predurčenie ku spáse.“ Podobne Tridentský koncil proti učeniu Kalvína zavrhol predurčenie ku zatrateniu: „Univerzálna Božia láska ustanovila od večnosti: všetkým ľuďom je otvorená ako konečný cieľ večná spása. Konkrétne uskutočnenie večnej spásy sa deje sprostredkovaním Ježiša Krista a to absolútne nutne a cirkev pôsobí závisle na ňom. Jednotlivý človek môže byť slobodne spásne činný skrze dar a úlohu viery a lásky“. Učenie o pozitívnom predurčení je radostnou zvesťou, lebo zdôvodňuje spásu ľudí v univerzálnej, absolútne neochvejnej Božej láske a tak dáva veriacemu poslednú istotu jeho eschatologickej nádeje.

Ježiš ohlasuje Spásu, hovorí o pozvaní človeka na svadobnú hostinu, zjavuje Boha ako Pozvanie. Sme stvorení pre Neho. Boh je Blaženosť, ktorá nemá hraníc. Keď sa čistá duša stretá s Bohom, je to ako keď vložíte správny kľúč do zámky, Boh a duša dokonale do seba zapadajú. Človek je stvorený pre Boha a nemôže pochopiť sám seba a nájsť svoje šťastie a ani dokonalosť mimo Neho. Vo vlastnom záujme je povinný hľadať Boha a slúžiť mu, lebo mimo neho nenájde seba a svoju slávu a veľkosť. Slúžiť Bohu znamená milovať. Sv. Augustín vyhlásil: „Nespokojné je ľudské srdce, dokiaľ nespočinie v tebe Bože!“

Tieto úvahy o pozitívnom predurčení je potrebné aspoň v krátkosti doplniť úvahou o zatratení. Katechizmus nás poučuje: „Nemôžeme byť spojení s Bohom, ak sa slobodne nerozhodneme milovať ho. Pán Ježiš hovorí: „Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje.“ (Jn 14,21) Teda nemôžeme milovať Boha, ak ťažko hrešíme proti Nemu, proti svojmu blížnemu a proti seba samým. Ježiš nás upozorňuje, že budeme od neho oddelení, ak neprispejeme na pomoc chudobným a maličkým v ich núdzi: sú totiž jeho bratmi. Zomrieť v smrteľnom hriechu, bez toho aby bol zmytý ľútosťou a neprijať milosrdnú Božiu lásku, to znamená zostať oddelení od Boha v dôsledku nášho slobodného rozhodnutia. A tento stav konečného „sebavylúčenia“ zo spoločenstva s Bohom a blížnymi je označovaný slovom „peklo“.

V jednej veci si môžeme byť absolútne istí, že Boh nikoho nepredurčil do pekla. K tomu je potrebné slobodné odvrátenie sa od Boha – Lásky a zotrvanie v tomto stave. Zatratenie je na opačnom konci ako naše predurčenie. Človek totiž nemusí svoje predurčenie uskutočniť. Napríklad ak si človek už v tomto živote vedome uzatvára svoje srdce pred láskou a pred odpustením. Boh je Láska a nemôžeme dosiahnuť Boha, ak niekoho nenávidíme. Výroky Svätého písma a učenie Cirkvi o pekle sú výzvou k zodpovednosti, s akou má človek používať svoju slobodu s ohľadom na svoj večný údel a súčasne sú aj naliehavou výzvou k obráteniu. A keďže nevieme ani dňa, ani hodiny, musíme podľa Pánovho napomenutia stále bdieť, aby po ukončení tohto nášho jediného pozemského života sme si zaslúžili vojsť spolu s ním na svadbu a byť započítaní medzi požehnaných a neboli sme nútení ako zlí a leniví sluhovia odísť do večného ohňa, von do tmy, kde bude „plač a škripanie zubami“.

Boh nikoho v pekle nedrží a po pekle netúži. V pekle nás držia naše hriechy a hriešny spôsob bytia. Dokonca môžeme povedať, že peklo je Božím trápením. Boh nás stvoril pre seba a On je nesmierna Láska a Blaženosť. Tak ako Písmo sväté hovorí o smrti, že ju Boh neučinil, to isté môžeme povedať o pekle, že ho Boh neučinil, nemá v ňom záľubu a jeho trvanie nie je garantované zo strany Boha. Ježiš po svojom zostúpení k zosnulým, môžeme pokojne povedať do pekiel, „kázal aj duchom, čo boli vo väzení, ktorí kedysi veriť nechceli, keď Božia trpezlivosť za Noemových dní vyčkávala, kým sa staval koráb“ (zrov. 1Pt 3,20). „Potvrdzujú sa slová žalmu „Ak vystúpim na nebesia, ty si tam; ak zostúpim do podsvetia, aj tam si.... Keby som si povedal „Azda ma tma ukryje..., pre teba ani tmy tmavé nebudú a noc sa rozjasní ako deň“ (Ž 139, 8 - 12; porov. aj Ž 23, 4). Kristus zostúpil do „pekiel“, a tak je blízko tomu, kto je do nich vrhnutý, a aj pre neho premieňa temnoty na svetlo.“ (Spe Salvi 37)

Nesmieme si peklo predstavovať ako miesto, kde sa duša milujúca Boha trápí, že ho nemôže dosiahnuť. Keby nejaká duša mala aspoň trochu lásky alebo túžby po Bohu, ktorý sa zjavuje v osobe Ježiša Krista, takú dušu by Boh nenechal hynúť. V takejto duši by začal proces očisťovania a premeny. Nie Boh hovorí duši nechcem ťa, ale duša povie nesmiernej Velebnosti svojho Stvoriteľa: „Nechcem ťa!“ Nedokáže po Bohu túžiť ten, kto nenávidí Pravdu, Spravodlivosť, Lásku. Peklo je akousi autonómnou oblasťou, ktorá nechce uznať zvrchovanosť Lásky. Peklo je predovšetkým stav duše, ktorá sa uzatvára pred Pravdou a Láskou, ktorá všetko, čo Boh v nej pôsobí k jej dobru, chápe ako zlo a ako trápenie. Ešte i to vyčíta Bohu, že ju stvoril a že ju miluje. Božia dobrota i takúto dušu drží svojím nezrušiteľným Slovom v existencii. Existuje v Bohu, ktorý ju miluje, ale neverí v jeho lásku, a preto všetko, čo Boh koná, si vysvetľuje po zlom a prežíva peklo tam, kde Boh pripravuje Večnú spásu. Je veľmi dôležité veriť v to, že Boh a jedine Boh nás naozaj miluje, že peklo spôsobuje nevera v túto Lásku. Peklo je život uzatvorený pred spasiteľným Božím zásahom.

Sv. Ignác z Loyoly vo svojich duchovných cvičeniach, poukazuje na to, ako rozdielne vníma ľudská duša duchov, či už dobrých alebo zlých, podľa svojho smerovania. Rozlišuje dvojaké smerovanie „od dobrého k lepšiemu“ a „od zlého k horšiemu“. Ak človek žije pre Dobro, Boha a anjelov vníma ako príjemnosť, zlý duch je mu nepríjemný. Ak žije pre zlo, vníma presne naopak. Ten, kto nemiluje Boha, ktorý zjavil svoj charakter v Ježišovi, bude prežívať peklo tam, kde milujúci Boha bude blažený. Hovorím to preto, lebo aj diabol môže poskytovať zdanlivú útechu pre svojich nasledovníkov. Je to ale útecha, ktorá nikoho neurobí lepším, a v ktorej sa človek stále viac a viac zamotáva sám do seba. Na druhej strane, keď sa hriešny človek prvý raz stretá s Bohom, môže sa mu Boh zdať vrcholne nepríjemný, neznesiteľný. Sv. Augustín hovorí: „Božie Slovo sa ti bude najprv javiť ako nepriateľ tvojej duše, kým nepochopíš, že je príčinou tvojej Spásy.“ Zážitok príjemnosti závisí aj od toho, ako sme nasmerovaní. Zvrátenému človeku je príjemná zvrhlosť. Človek sa nemá v konečnom dôsledku orientovať podľa príjemnosti, ale podľa mravnej hodnoty skutku.

Filozofia nás poučuje, že Boh je absolútne jednoduché Bytie. V ňom nie je žiadny rozdiel medzi Krásou, Láskou a Spravodlivosťou. Boh je Krása práve preto, lebo je aj Pravda aj Spravodlivosť aj Láska. Boh je Svetlo Života, Svetlo Pravdy a Kráasy, Svetlo Lásky. Stáva sa našou Blaženosťou, ak Ho skutočne milujeme. Boh je však Blaženosťou a Krásou, ktorú nemôžeme oddeliť od Pravdy a Spravodlivosti. Všetky tieto vlastnosti sú v ňom jedno. Ten, kto uskutočňuje Dobro, prežíva Boha vo vlastnom svedomí ako Radosť. Naopak človek, ktorý má záľubu v zle, sa cíti Bohom zaskočený a je z neho nešťastný. Boh miluje všetko, čo stvoril a predsa samou svojou podstatou je Spásou i Súdom, Odmenou i Trestom, ale je to stále ten istý a nemenný Boh, ktorý je Dobro.

V tomto „dušičkovom“ čase sa náš pohľad zaostruje na jedno zvláštne miesto medzi nebom a zemou, na očistec. Aké sú naše predstavy o tomto mieste? Mnohí katolíci majú v sebe predstavu, často živenú nie slovom Božím, ale všelijakými súkromnými zjaveniami, že je to akási príšerná Božia mučiareň pod priamym Božím dozorom a vedením, kde sa dôsledne vyžaduje spravodlivosť a tresty za naše hriechy. Snáď jediný rozdiel medzi peklom a očistcom podľa týchto ľudí spočíva v tom, že očistec raz skončí. Ich horor z Boha a strach zo smrti je ovocím ich pomýlenej viery.

Pozrime sa, čo učí o očistci Rímsky katechizmus: „Aby sme toto učenie a prax cirkvi pochopili, treba mať na zreteli, že hriech má dvojaký následok. Ťažký hriech nás pozbavuje spoločenstva s Bohom, a preto nás robí neschopnými večného života, ktorého pozbavenie sa volá „večný trest“ za hriech. Na druhej strane, každý hriech, aj všedný, má za následok nezdravé pripútanie k stvoreniam, ktoré potrebuje očistenie či už tu na zemi, alebo po smrti, v stave nazývanom očistec. Toto očistenie oslobodzuje od takzvaného „časného trestu“ za hriech. Obidva tieto tresty sa nemajú chápať ako určitý druh pomsty, ktorou Boh postihuje zvonku, ale skôr ako tresty vyplývajúce zo samej povahy hriechu. Obrátenie, ktoré pochádza z vrúcnej lásky, môže dôjsť až k úplnému očisteniu hriešnika, takže už nezostane nijaký trest.“

Večný trest je čosi, čo si človek zasluguje za každé vedomé a dobrovoľné prestúpenie Božích prikázaní. Pretože toto vedome a dobrovoľné prestúpenie je pohrdnutím Absolútnym Dobrom. Je to tak odporné ako keď sa primitív postaví proti Absolútnemu Géniovi a ide ho presviedčať o svojich názoroch. Alebo ako keď zločinec ide presviedčať Absolútneho Svätca a Svätosť samu o tom, čo je dobré. V takejto pozícii je každý hriešnik pred Bohom. Dokiaľ nezmení svoje smerovanie a otočí sa Bohu chrbtom, kráča do zatratenia. Toto by čakalo každého človeka, keby nás z tejto hrôzy nezachránil sám Boh. Boh odpúšťa človeku jeho nekonečný dlh, ktorý by nikdy človek nebol schopný zaplatiť a to sa deje vďaka absolútnej poslušnosti Božieho Syna, vďaka poslušnosti, o ktorej hovorí Písmo, že je poslušnosťou až na smrť. Boh sám likviduje večný trest človeka, ktorý sa k nemu skrže Ukrižovaného Ježiša navracia.

Časné tresty sú zranenia, ktoré spôsobuje hriech v rámci stvorenej skutočnosti. Hriech ubližuje človeku samému i jeho blíznym a očistec je miestom liečenia týchto pokrivených skutočností v človeku. Sem napríklad patrí potreba zmieriť sa s ostatnými ľuďmi, potreba odpustenia, sebaoznania a sebaaprijatia, uzdravenie schopnosti veriť, dúfať a milovať. A mnoho iných skutočností. Podľa výpovedí ľudí, ktorí prežili klinickú smrť, by som sa odvážil tvrdiť, že očistec môže byť krásne a utešené miesto. Môže tam byť dokonca nádherná príroda. Dokonca tam človek môže prežívať i videnie Boha.

Ale položme si otázku, ktorá znepokojuje mnohých: Sú tam muky? Áno, sú a môžu byť dokonca hrozné, pretože ide o duchovnú bolesť. Duchovná bolesť je čosi iné ako fyzická bolesť, ktorú možno tmiť liekmi. Aj duchovnú bolesť, pokiaľ človek existuje v tele, môže aspoň zdanlivo utmiť, napr. tým, že sa opije alebo nadroguje. Ale po smrti už túto možnosť opitia nemá. Tam totiž človek už nemôže utekať pred svojím vnútrom a vidí svoju úbohosť v celej nahote. Ničím omamným nemôže prehlásiť prázdnotu svojej duše, ak do nej nevpustil Ježiša a neodovzdal mu svoj život ku Spáse. Je to bolesť duše po Bohu, pre ktorého sme boli stvorení a určení a ku ktorému je duša svojou prirodzenosťou neodolateľne priťahovaná a táto bolesť sa nedá

ničím utíšiť. Neexistuje žiadne náhradné uspokojenie. Je to bolesť svedomia, je to bolesť sebazpoznávania. Chcete aspoň na chvíľu skúsiť ako to bolí? Asi tak, ako keď vám niekto nemilosrdne zruca vašu ilúziu o vás samých a povie vám pravdu rovno do očí.

V očistci sa človek stretá s absolútnou Pravdou, ktorá sa zjavila v Bohočlovekovi - Ježišovi Kristovi - a vidí celý dosah svojho hriechu, ktorý sa dotýka Boha i človeka zároveň. Na Ukrižovanom Kristovi vidí celú hrôzu svojho prevráteného počínania a nemá ani viečka, že by mohol privrieť oči duše. Svetlo Pravdy mu osvecuje najskrytejšie miesta duše, o ktorých nechcel tu na zemi hovoriť s nikým. To, čo sme celý život maskovali pred ostatnými ľuďmi, tam vypláva na povrch.

Jeden žid, veriaci v Krista, takto hovorí o Kristovej obeti: „Je také dôležité, aby sme tomu rozumeli, že sme boli predvedení pred tvár Boha ukrižovaného za nás a tu sme naozaj začali vidieť. Čo sme uvideli? Ľudia, nikdy by sme nepoznali, čo je to hriech, pokiaľ sme nevideli Ježiša na kríži. Dokonca to poviem takto: Ja nepoznám vás a vy nepoznáte mňa, ale dovoľm si povedať, že nikto z nás nebol v plnosti pri kríži, pretože keď sa tam raz dostanete, nikdy nezhršíte. Pretože na tom kríži je obeť, Baránok, ktorý bol zabitý, jeho tvár znetvorená viac ako ktorákoľvek iná, vyzerala horšie ako kus mäsa. Tak vyzerá hriech. Toto urobil náš hriech Bohu. Tento násilný Boží čin zmierenia a vykúpenia nás postavil do pozície, kde sme videli, čo hriech naozaj je. Číňte pokánie! A v tom pokání nachádzame zmierenie s Bohom. Ak oddelíte zmierenie od ukrižovaného Mesiáša, stratíte svoju cestu. V Mesiášovi Boh otvoril doširoka brány neba a všetci, ktorí po tom túžia, môžu vojsť.“

Možno v očistci prebiehajú verejné diskusie o našich hriechoch, ktoré boli na zemi „milosrdne“ zakryté sposedným tajomstvom. Raz som sa stretol s takouto výpoveďou mladíka, ktorý prežil klinickú smrť, a keď videl vo Svetle svoj život a prišiel na toto krásne miesto, ktoré ani nevedel nazvať, lebo nebol poučený vo viere, povedal, že anjel, ktorý ho viedol, zjavil všetko o ňom ostatným dušiam, všetko dobré i zlé, čo robil. Myslíte si, že si vymýšľam? Aby sme zažili radosť z ozajstnej lásky, musíme sa najprv poznať v celej pravde. Manželia veľmi dobre vedia, kedy ich manželský život stratil radosť. Keď sa medzi nimi objavila neúprimnosť a nechota otvoriť sa. Od tej chvíle to už nie je skutočná láska, ale prázdne divadlo.

Očistec je miestom konfrontácie s absolútnou Pravdou. Očistec je však zároveň miestom stretnutia s absolútnou Láskou. S Láskou, ktorá nás miluje v pravde nášho života. S Láskou, ktorá je ochotná za mňa a so mnou trpieť. Nie je to len miesto bolesti, je to zároveň aj miesto lásky. Na jednej strane je to miesto zhrozenia zo sebazpoznania a na druhej strane miesto útechy z nášho prijatia a milovania Bohom a človekom a ostatným stvorením. Sv. Jeremiáš Stojka, rumunský kapucín, hovorí: „Očistec je dielom Božieho milosrdenstva.“

Niekedy sa dopúšťame chyby, že duchovné veci hodnotíme podľa intenzity citového zážitku. Myslíme si: „Tam sa človek tak dobre cíti, tam musí byť Božie pôsobenie.“ Zatiaľ skutočnosť je taká, že Božie pôsobenie v našej duši, môže byť ľudský povedané vrcholne boľavé, a predsa vedie k uzdraveniu. Nezabúdajte, že aj drogy sú príjemne, možno dokonca omnoho príjemnejšie, ako to, čo môžeme cítiť v tomto svete pri modlitbe a predsa uznávame, že vedú k závislosti, k neslobode a k mnohým iným hriechom. Práve sv. Ján z Kríža učí, že k Bohu sa ide cez duchovnú púšť a noc zmyslov. Vtedy človeka neteší nič, ani modlitba, ani rozjímanie a ani zo svätého prijímania nemá žiadny citový zážitok a predsa sa približuje ku zdroju absolútnej blaženosti. K Bohu sa ide cez očistec a kto to myslí s Pánom Bohom aspoň trochu vážne, vstupuje do očistca už tu na zemi. Ak to Bohu dovoľíme, ak sa mu odovzdáme, začne čistiť svoju ratolesť, aby prinášala ešte viac úrody. A toto je paradox mystiky. Rozhodli sme sa hľadať absolútnu blaženosť a krásu, ale narazili sme na nehostinnú púšť. Rozhodli sme sa hľadať Večne Blaženého Boha a narážame na Ukrižovaného Ježiša. A ak chceme prísť ku prameňu blaženosti musíme prejsť púšťou a utrpením očistca.

Jedná svätá ráz videla očistec a čudovala sa, prečo je tak veľa duší v očistci. Dostala od Boha zaujímavú odpoveď: „Lebo málo túžia po nebi, po Bohu.“ Boh prichádza na základe našej túžby. Tajomstvo vyliatia a prijatia Ducha Svätého je v tom jednom, chcieť Boha!

Zvrátené ego je schopné vnímať Boha ako Vrcholnú Neprijemnosť. Je možné, že keď zomrieme, zistíme, že to isté Blažené Svetlo svieti v nebi, v očistci a dokonca aj v pekle. Nebešťania sa v nebi nesmierne tešia z Dobrého Boha, duše v očistci trpia v prítomnosti Dobrého Boha podobne ako manžel, ktorý sa dopustil nevery, pri svojej vernej a láskavej manželke a duše v pekle sú zúfalo nešťastné z nesmierne Dobrého Boha. Na Božiu dobrotu sa dá nazerať, ale aj zazerať, ako nám to ukazuje Ježiš v podobenstvách. Kto celý život žil zvrátene a bojoval proti Pravde, Dobru a Kráse, je zrazu zaskočený Absolútnym Dobrom, Pravdou a Krásou. A tak ako sa zločinec chveje pri myšlienke na odhalenie, tak duša pokrytca bude trpieť v prítomnosti Večnej Pravdy. Len čisté srdce je schopné vidieť Boha takého aký skutočne je. Sv. Lev Veľký hovorí: „V blahoslavenstve sa právom sľubuje, že uvidia Boha tí, čo majú čisté srdce. Ved' špinavý zrak nebude môcť vnímať jas pravého svetla. A čo bude pre čisté duše radosťou, to bude pre poškvrnené trestom. Treba sa teda vyhnúť mráкотám pozemských márností a z vnútorného zraku zotrieť všetku nečistotu neprávosti, aby sa jasný zrak mohol kochať v takom videní Boha.“ (Sv. Lev Veľký „O blahoslavenstvách“ Sermo 95, 8-9: PL 54, 465-466)

Vyznajme dnes vo svätej omši: „Ježiš je môj Pán.“ Môžeme to vysloviť len v Duchu Svatom. Ale Duch Svätý preniká všetko, čo stvoril. Skúsme si zhrnúť Boží postoj ku svetu. Je to láska, ktorá nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil. Pretože Boh má o nás večný záujem, oplatí sa žiť kajúcnosť, robiť pokánie, lebo ovocím Božej a ľudskej snahy je Spása. Boh chce spasiť všetkých ľudí. Pri liturgii Eucharistie vyprosuje Cirkev milosrdenstvo od Boha, ktorý nechce, „aby niekto zahynul, ale aby sa všetci dali na pokánie“ (2 Pt 3,9). Aj ja zakončím túto úvahu modlitbou z I. eucharistického kánonu: „Bože, milostivo prijmi túto obeť, ktorú ti predkladáme my, tvoji služobníci i celá tvoja rodina. Spravuj naše dni vo svojom pokoji, zachráň nás od večného zatratenia a pripočítaj k zástupu svojich vyvolených.“

H R I E C H

Keď sme hovorili o Božom pláne s nami, o našom pozitívnom predurčení ku Spáse, hovorili sme aj o Božej láske, ktorá nás drží v existencii. Sv. Pavol v Skutkoch apoštolských hovorí: „v Bohu žijeme, hýbeme sa a sme“. Priestorom pre našu existenciu je Božia Láska, doslova sa kúpeme v nekonečnom mori Božej dobroty a predsa to tak neprežívame. Čo sa stalo? Prečo neprežívame Boha ako nesmiernu blaženosť? Boh je Dobro a všetky jeho diela sú dobré, avšak nikto z nás sa nevyhne skúsenosti s utrpením. Nevyhneme sa tiež otázke, kde sa vzalo mravné zlo? Sme stvorení a určení pre Dobro, preto ho ustavične hľadáme a očakávame, ale odkiaľ sa tu vzalo zlo? Nepochopíme to, dokiaľ neprijmeme výklad, ktorý nám ponúka Písmo sväté v knihe Genezis.

Kniha Genezis nám hovorí o tom, že človek zhrešil a jeho kontakt s Bohom sa prerušil. Do Božieho Stvorenia vstúpil hriech, vzbura stvorených bytostí. Boh všetky osobné bytosti, ktoré stvoril, obdaroval slobodnou vôľou, lebo ich stvoril pre Lásku. A nemôžeme hovoriť o láske tam, kde nie je možnosť slobodnej voľby. Boh by nás mohol naprogramovať podľa svojej vôle ako robotov, ale cítime, že v takomto prípade by sa už nedalo hovoriť o láske, aj keby sme od rána do večera vyznávali: „Bože, milujeme Ťa!“ O láske sa dá hovoriť tam, kde sa jedna osoba slobodne dáva druhej. Sloboda je nutným predpokladom lásky aj keď je zároveň rizikom. Možnosť slobodnej voľby a odpor voči Bohu, ktorý sa zjavil vo svojom Slove, viedol stvorené bytosti ku vzbure.

Skôr ako sa budeme zaoberať ľudským pádom, musíme si čosi povedať o páde, ktorý sa odohral skôr, vo svete duchov, o páde anjelov, lebo za rozhodnutím našich prarodičov zvoliť neposlušnosť stojí hlas zvodcu, ktorý sa stavia proti Bohu, a ktorý zo závidi uvrhne ľudí do smrti. Písmo i cirkevná tradícia vidí v tejto bytosti padlého anjela, nazývaného Satan. Cirkev učí, že: „Satan a ostatní zlí duchovia boli Bohom stvorení prirodzene dobrí, ale sami zo seba urobili zlých.“ (IV. Lateránsky koncil). Nad touto výpoveďou je dobré sa zamyslieť: Ako sa z dobrej bytosti môže stať bytosť zlá? Absolútne Dobro, ktorým je jedine sám Boh, sa nikdy nezvrhne na zlo. Ale dobrota ostatných bytostí, je dobrota darovaná a v každom momente závislá od Boha. Ako náhle sa stvorenie uzatvára pred Bohom, stráca svoju dobrotu. Satan a jeho anjeli si odrezali duchovné a životodarné spojenie, ktorým je poslušnosť Božiemu Slovu a tak stratili spojenie so živým Bohom. Odvtedy sú na ceste úpadku a sebaklamu. Stratili kontakt s Pravdou, Láskou, Životom i Krásou.

„Anjeli i ľudia majú to isté poslanie od Stvoriteľa: prijímať účasť na jeho božskom bytí na základe slobodnej voľby. Lásku, ktorej ďakujú za svoju existenciu, majú primeranou láskou opätovať a tak vo výmene lásky môžu mať účasť na Božom Bytí a Živote, ktorým je Láska. V liste Kolosanom čítame: „Ježiš je obraz neviditeľného Boha, prvorodený zo všetkého stvorenia, lebo v ňom bolo stvorené všetko na nebi a na zemi, viditeľné i neviditeľné, tróny aj panstvá, kniežatstvá aj mocnosti. Všetko je stvorené skrze neho a pre neho“. (Kol 1,15-16) Podľa tohto citátu je človek Ježiš a s ním aj my, zmyslom a cieľom celého kozmu. Anjeli boli postavení do služby tohto plánu Spáasy. Simeonovo prorocké slovo k P. Márii tvrdí: „On je ustanovený na pád a na povstanie pre mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať. A tvoju vlastnú dušu prenikne meč.“ (Lk 2,34 nasl.) V tomto verši je reč o proteste, ktorý zasahuje ľudstvo, ale ešte skôr svet anjelov až do najvyšších hierarchií. Protest patrí Dieťaťu na rukách Matky. Jedným je na pád, iným na povstanie.

V liste Hebrejom je naznačené, že anjeli sú vyzvaní pokloniť sa Vtelenému Božiemu Slovu. „...keď uvádza prvorodeného na svet, hovorí: „Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli.“ (Hebr 1,6) Anjeli vo svojej inteligencii, vo svojom poznaní, ktoré preniká kozmické súvislosti a mocou prevyšujúci človeka, existujúc mimo nášho času, vidia všetko z nadhľadu. A tak im bolo dané nahliadnuť do plánu, ako sa Boh v Ježišovi Kristovi stane človekom s ponukou takéhoto Boha uznať za svojho Pána a za svojho Spásu. Z toho vyplýva, že kritériom možnosti mať účasť na večnej Božej

blaženosti je Ježiš, Vtelené Božie Slovo. Anjeli mohli poznať: taký je Boh, toto je Boh, toto nepatrné dieťa, tento muž, ktorý svojím učeníkom pokorne umýva nohy, milujúci aj nepriateľov, tento bičovaný, posmievaný, oplúvaný, tento na kríži priklinovaný. Poznali, že Boh sa zjavuje skrze človeka. A ako zareagovali anjeli, keď to videli a nazreli do Božích plánov, vedomí si pri tom vlastnej nesmiernej prevahy nad človekom?“ (zrov. Dedičný hriech z biblického pohľadu, Heinrich Spaemann, farár neurologicko –psychiatrickej nemocnice v Überlingen, Nemecko Geist und Leben, 1992/3)

Legenda hovorí o tom, že Lucifer zvolal: „Nebudem slúžiť!“ Niektorí sa rozhodli pre svoju presilu a proti takému Bohu a proti človeku, ako možnému „Obrazu Boha“. Zbúrili sa proti tichosti a pokore Božej. Odvrat od Boha, od Lásky, ktorá sa kvôli človekovi dala dobrovoľne ukrižovať, sa prekrýva s ich rozhodnutím: človeka vytrhnúť jeho Stvoriteľovi a v bezodnej nenávisti ho znivočiť, a tým zasiahnuť aj samého Boha. Tak sa vzbúрили proti princípom Lásky, na ktorých je vybudované celé Nebo, aby silnejší pomáhal a slúžil slabšiemu, aby múdrejší pomáhal neskúsenému, aby ten, kto chce byť prvý, slúžil ostatným. Týmto spôsobom slúžiacej spolupráce by anjeli sami dosiahli svoju vlastné posvätenie a dokonalosť.

Boh stvoril krásnych anjelov, ale načo sú, keď odmietli poslušnosť Slovu, pre ktoré a skrze ktoré boli stvorení? Satan a jeho anjeli sa stavajú proti zbožšteniu človeka, proti Vteleniu Lásky. Písmo sv. hovorí o hriechu padlých anjelov: „Veď Boh neušetril ani anjelov, keď zhrešili, ale zvrhol ich do tmavých priepastí podsvetia a dal ich strážiť až do súdu.“ (2 Pt 2,4). Pád anjelov spočíva v slobodnom rozhodnutí radikálne a neodvolateľne odmietnuť Boha a jeho vládu. Ich vzbura je vzburou proti Božiemu charakteru a to je hriech proti Duchu Svätému. Ohlas tejto vzbury nachádzame v slovách, ktorými sa pokušiteľ obrátil na našich prarodičov: „Budete ako Boh.“ (Gn 3,5) Písmo dosvedčuje neblahý vplyv toho, ktorého Ježiš nazýva „vrahom ľudí od počiatku“ (Jn 8,44), a ktorý sa dokonca pokúsil odvrátiť Ježiša od poslania, ktoré mu zveril Otec. Najťažším z týchto činov, vzhľadom k následkom, bolo ľživé zvedenie človeka k tomu, aby neposlúchal Boha.

Satanová moc nie je neobmedzená i on je len tvor, síce mocný vzhľadom k nám, ale nie vzhľadom k Bohu. Nemôže zmariť budovanie Božieho kráľovstva. I keď pôsobí vo svete z nenávisti voči Bohu a jeho kráľovstvu, ktoré je v Ježišovi Kristovi, a i keď jeho činnosť pôsobí vážne škody duchovného i fyzického rázu každému človeku i spoločnosti, túto činnosť dopúšťa Božia prozreteľnosť, ktorá mocne a pritom nenásilne riadi dejiny človeka i sveta. Prečo Boh dopúšťa túto diablovu činnosť je veľkým tajomstvom, avšak vieme, že „všetko napomáha k dobru tým, ktorí milujú Boha“. (Rim 8,28) Táto vzbura anjelov sa odohrala skôr ako na scénu vstúpil človek.

Kniha Genezis pokračuje: „Potom Pán Boh vysadil v Edene, na východe, záhradu a v nej umiestnil človeka, ktorého stvoril.“ Človek bol umiestnený do záhrady, teda do kultivovaného prostredia a nie do divokej prírody. Bez akýchkoľvek predchádzajúcich osobných zásluh bol umiestnený do Raja. Raj je naším pôvodným a prirodzeným prostredím. Boli sme stvorení pre Raj a Raj bol stvorený pre nás. Boh dal ľuďom všetko, čo potrebovali k blaženému životu. Obklopil ich všemožným dobrom. Daroval im bytie a daroval im aj prostredie potrebné pre ich rozvoj. To všetko boli znaky Lásky a človek ich mal rozlúštiť vierou.

A ako sme už hovorili, Boh stvoril človeka, aby sa stal Jeho obrazom a vdýchol mu do nozdier svoj Dych a tým ho pozval na cestu Bohozjavenia a zbožštenia. Avšak, ako rastúci a seba uskutočňujúci tvor mal aj človek pre tento stupeň podobnosti so Stvoriteľom dozrieť do uznania a rozoznávania hranice medzi Stvoriteľom a tvorom, do poklony a úcty voči svojmu Stvoriteľovi, do vďaky za svoje stvorenie a za celé stvorenstvo a dozrievať viac a viac do poznania, ako všetko v prírode navzájom súvisí. Tak by bol človek dosiahol v rastúcej viere, nádeji a láske po stupňoch, plnú vnútornú moc a zodpovednú silu konať. Potom by bolo namieste v takejto zrelosti všetky dary a schopnosti, svoje rastúce poznanie a konanie postaviť do služby Lásky nad stvorením

podľa úmyslu Stvoriteľa. Človek však na túto zrelosť nečakal.

Stará legenda hovorí, že sa Adamovi na počiatku zjavilo Božie Slovo, v ktorom poznával tajomstvá všetkých stvorených vecí. V Božom Svetle sa mu dostalo poznanie o stvorení sveta. Boh ho nenechal bez vysvetľujúceho komentára. Adam vedel, že zo všetkých stromov v záhrade môže jesť okrem jedného. Adam dostal informácie o všetkom, ale chýbala mu osobná skúsenosť. Práve tento fakt bol jedným z možných predpokladov diablovho pokúšania. Medzi poznaním a osobným prijatím poznaneho existuje priestor, ktorý by sme mohli označiť ako oblasť viery. Viera je istota v tom, že čo Boh hovorí je Pravda. Adam teoreticky vedel všetko, ale poznané si vierou neprisvojil. Božie Slovo nezostalo v jeho srdci, lebo ho neprijal s istotou. Keby Adam uveril Bohu, bolo by mu to počítané za spravodlivosť a nezprehrešil by. Bránil by sa ako Ježiš Božím Slovom. Boh nenecháva žiadneho človeka bez svojho Slova. Do ľudskej naivity zaznieva Božie Slovo. Je potrebné s istotou uveriť Bohu a brániť sa diablu silou svojej viery. Viera je z počutia Božieho Slova. Z nedostatku skúsenosti mal Adamovi pomôcť experiment s dobrom, ku ktorému bol pozvaný. Mal na to širokú možnosť, pretože ovocie všetkých stromov, okrem jedného, mohol zakúsiť. V prípade stromu poznania, kde ovocie spôsobuje smrť, mu mohla pomôcť viera Bohu, viera jeho Slovu. Experiment si môžeme dovoliť tam, kde nejde o život. Kde ide o život, je múdrejšie oprieť sa o vieru.

Druhým predpokladom diablovho pokúšania bola Adamova túžba po Bohu. Sám Boh vložil do srdca človeka túto túžbu. Veď prikázanie lásky k Bohu bolo Adamovi zrejmé od okamihu prvého stretnutia s Ním. Adam bol neodolateľne priťahovaný na stretnutie s Božím Slovom, ktoré sa mu zjavovalo ako „nebeský človek“. Sv. Pavol v 1 Kor 15,47-50 hovorí: „Prvý človek zo zeme, je pozemsky; druhý človek je z neba. Aký je ten pozemský, takí sú aj ostatní pozemskí; a aký je nebeský, takí sú aj ostatní nebeskí. A ako sme nosili obraz pozemského, tak budeme nosiť aj obraz nebeského.“ Ak bol človek pokúšaný „byť ako Boh“, nebol hriech v tom, že „to chcel“, veď aj Kristus nás nabáda: „Budte dokonalí, ako je váš nebeský Otec!“, ale hriech bol v tom „ako to chcel“. Nemohol by to chcieť, keby mu sám Boh túto túžbu nevložil hlboko do jeho srdca. Sv. Maxim Vyznavač hovorí, že človek bol stvorený v stave svätosti a určený k tomu, aby bol Bohom úplne „zbožštený“ v sláve. Zvedený diablom chcel byť „ako Boh“, avšak „bez Boha a pred Bohom, nie podľa Boha“. Chcel Moc bez Lásky.

V Raji rástlo množstvo stromov krásnych na pohľad a chutných na jedenie. Ale dva z nich sa spomínajú menovite. „Strom života“ a „Strom poznania dobra a zla“. Termínom „Strom Života“ označujú Židia aj valčeky, na ktorých je navinutý zvitok Tóry. Strom života nám teda predstavuje Boží zákon a požívanie jeho ovocia cestu poslušnosti a viery a zároveň cestu Spásy. Človek bol stvorený v stave cesty, ako bytosť na ceste k dokonalosti. Bol mu daný návod k dosiahnutiu plného Života, Boží zákon. Nepotreboval žiadne zásluhy, aby sa do Raja dostal, ale potreboval ostražitosť, aby o Raj neprišiel.

Tajomný strom, ktorému sa mali ľudia vo vlastnom záujme vyhýbať a skutočnosť, že záhradu bolo treba aj strážiť, nám zjavuje, že prví ľudia vstúpili do sveta poznačeného pádom anjelov. Je zaujímavé, že priamo uprostred raja sídli pokušiteľ. Boh človeku otvorene hovorí o nebezpečenstve, ktoré je spojené s jedením ovocia stromu poznania. Ale diablu nezabraňuje v prístupe k človeku, i keď človeka pred týmto kontaktom vystríha. Pokúšenia sú súčasťou nášho duchovného rastu. Sv. František tvrdí, že „každé prekonané pokúšenie, je akoby snubným prsteňom, ktorým sa Pán zasnuhuje s dušou svojho služobníka“ a že „nikto sa nemá považovať za Božieho služobníka, dokiaľ neprešiel mnohými pokúšeniami.“ V každom pokúšení je ukrytá otázka na Lásku k Bohu. Adam miluješ ma?

„Strom poznania dobrého a zlého“ symbolicky naznačuje neprekročiteľnú hranicu, ktorú človek ako tvor musí v záujme seba zachovania uznávať a rešpektovať. Môžeme obrazne povedať, že človek pri stvorení dostal „návod na použitie“ so „záručnou lehotou“. Tým návodom je Boží zákon a záručnou lehotou Večný život. Ako

náhle sa človek rozhodol nerešpektovať návod na svoje použitie, bola mu odmietnutá aj záručná lehota. Človek závisí na Stvoriteľovi, je podriadený zákonom stvorenia a mravným normám, ktorými je riadené užívanie jeho slobody. Boh stvoril človeka ku svojmu obrazu a zahrnul ho svojím priateľstvom. Človek, ako oduševnený tvor, však nemôže žiť toto priateľstvo ináč, ako poslušnosťou Božím príkazom. „Kto zachováva moje príkázania, ten ma miluje!“ hovorí Ježiš. Toto je zmysel zákazu, ktorý človek dostal, aby nejedol zo stromu poznania dobrého a zlého.

Strom „poznania dobra a zla“ nám predstavuje inú alternatívu ako vieru Bohu. Človek bol pozvaný k tomu, aby vierou prijal Boží zákon ako návod pre svoj život. Boží zákon presne vymedzuje, čo je dobre a čo zlé a toto človek nemôže zmeniť. Cirkev učí, že podstata prvotného hriechu, tkvie v tom, že si človek prisvojil dispozičné právo na svoj život. Sám chcel rozhodovať o tom, čo je dobré a čo zlé a na to nemá právo, lebo to je zjavené Božím Slovom a to je nemenné. Týmto rozhodnutím dal prednosť sebe samému pred Bohom a tým pohrdol Bohom, zvolil sám seba proti Bohu. Ješť zo stromu poznania dobra a zla, teda môže znamenať, pohrdnutie Božím Zákonom, snahu zobrať si život do svojich vlastných rúk a žiť len podlá svojej vlastnej predstavy, čisté z vlastných síl a pre seba. A to je opak viery. Je to smerovanie, ktorá nás vyháňa z raja. Odvtedy je každý hriech neposlušnosťou voči Bohu a nedostatkom dôvery v jeho dobrotu. Táto svojvôľa charakterizovaná postojom aktívnej vzbury, alebo pasívneho nezájmu, je dôkazom toho, čo biblia nazýva hriechom.

Sv. Bazil hovorí, že prvé príkazanie, ktoré človek dostal, bolo príkazanie pôstu: „Pretože sme sa nepostili, boli sme z Raja vyhnaní. Budeme sa postiť, aby sme sa mohli do Raja vrátiť!“ Pôst je tu chápaný ako základný ľudský postoj, múdre „seba obmedzenie“ v záujme „seba zachovania“. V záujme sebazáchovy musíme prijať určité seba obmedzenie. Opak toho, čo urobil Adam, keď jedol zo stromu poznania. V ktorej oblasti sa má odohrávať osobný pôst, to musí odhaliť každý sám. Je to oblasť, v ktorej si hriechom ubližujeme. Každým hriechom si ubližujeme. Sv. Ján Zlatoústý hovorí: „Pôst tela je pokrm pre dušu. Nie je možné, aby oheň horel vo vode. Nie je možné pokánie bez pôstu.“

Dôsledky hriechu

Teológia nás poučuje, že prvotný hriech nie je osobný hriech, hoci sa každého až veľmi osobne dotýka. Tento prvotný hriech spôsobil, že človek stratil Božie priateľstvo, Boh sa vzdialil z ľudského života, človek stratil Ducha Svätého - bytostnú Dobrotu, Rajskú blaženosť, ale napriek tomu ľudská prirodzenosť nie je úplne skazená, je len poranená vo svojich prirodzených silách, podrobená nevedomosti, naklonená ku zlu. Rozum človeka sa zatemnil a vôľa sa naklonila ku zlu. I ten najmenší chrobáček „vie“ ihneď po svojom vyliahnutí, čo je pre neho dobré a čo mu môže škodiť a človek to nevie. Človek sa musí namáhavo učiť. Nepozná ani zákonitosti tela, v ktorom žije. Všetci sa do tohto sveta rodíme bez skúsenostného poznania Boha.

Teológia nás poučuje, že prví ľudia v raji žili v ráde Bohočloveka, v milosti Kristovej. Mali v srdci Božie Slovo a žili v moci Ducha, ale svojou neposlušnosťou stratili Božie priateľstvo. Boh napriek tomu neprestáva milovať človeka ale nemôže sa prejaviť v ňom bez jeho súhlasu, ako činná Láska, lebo Boh rešpektuje ľudskú slobodu. Ale bez Božej prítomnosti nemôžeme naplniť zmysel svojej existencie „stať sa Božím obrazom“. Nie je v nás Dobrota, Múdrose, Spravodlivosť a Svätosť. Bez Boha je človek bezmocný, vydaný do područia svojich hriešnych sklonov. Toto vyjadruje grécke slovo HAMARTIA, ktoré znamená toľko ako stav stratenej Spásy (nepriateľstvo s Bohom). Bez Boha je človek bezmocný, vydaný do područia svojich hriešnych sklonov, často ovládaný zlými duchmi. V hriechu sa konalo proti Bohu, po hriechu človek existuje a žije nie pre Boha, ale proti Bohu. Problém nie je len v tom, čo konáme, ale v tom, čo po prvotnom hriechu sme. Dokážeme byť slušní, ale bez Boha nemôžeme byť skutočne dobrí. Toto bol a stále je problém nábožných farizejov. Chcú byť dobý z vlastných síl.

Sv. Pavol stav človeka po dedičnom hriechu charakterizuje ako stav bezbožnosti a z toho plynúcej bezmocnosti. Bezbožnosť, o ktorej píše sv. Pavol, sa dotýka každého z nás. Nie sme bezbožní v zmysle svetonázoru, ale v zmysle absencie Božej dobroty a moci v našich srdciach. Človek sa rodí ako bezmocný voči diablu, stáva sa otrokom hriechu. Základný hriech, prvotný predmet Božieho hnevu, vidí sv. Pavol v bezbožnosti (gr. = ASEBEIA) a hneď vysvetľuje ako sa bezbožnosť prejavuje: v odmietnutí oslavovať Boha (gr. = DOXAZEIN) a v odmietnutí vďačnosti voči Bohu (gr. = EUCHARISTEIN), inými slovami, v odmietnutí uznať Boha v jeho Božstve, nevzdávaní mu patričnej úcty.

Ďalšie grécke slovo, ktoré užíva Nový zákon pre označenie hriechu ADIKIA, vyjadruje skutočnosť, že každý hriech je nespravodlivosťou voči Bohu. Hriech je sústavným popieraním Božieho práva na človeka. Hriech je v podstate odmietnutím tohto „uznania“: je pokusom zo strany tvora, aby zo svojej zvrátenej vôle, zmazal nekonečný rozdiel medzi sebou a Bohom. Ďalšie grécke slovo PSEUDOS vyjadruje, že hriech je klamstvom. Hriešnik žije v poddanstve klamstva a lži, ďaleko od svetla Pravdy. Tak hriech napáda samotnú podstatu vecí, „dusí pravdu“, je pokusom uväzniť pravdu nespravodlivosťou. Grécke slovo ANOMIA vyjadruje zasa skutočnosť, že každý hriech je porušením Božieho zákona. Kto sa stavia proti Božiemu zákonu, stáva sa neposlušným samému Bohu. Hriech je niečím omnoho temnejším a hrozivejším, než si človek dokáže predstaviť alebo než dokáže vysloviť. Hriech je sebeláskou až po pohrdanie Bohom. Pre toto pyšné vyvyšovanie seba je hriech pravým opakom Ježišovej poslušnosti („stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži“ Flp 2,8), ktorá uskutočnila spásu.

Adamov hriech má následky pre všetkých ľudí. Sv. Pavol o tom píše: „Celé množstvo sa stalo neposlušnosťou jedného človeka hriešnikmi“ (Rim 5,19); „Skrze jedného človeka prišiel na svet hriech a skrze hriech smrť a tak smrť prešla na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili...“ (Rim 5,12). Proti všeobecnosti hriechu a smrti stavia apoštol všeobecnosť Spásy v Kristovi: „ako previnenie jedného človeka prinieslo odsúdenie celému ľudstvu, tak zasa spravodlivý čin jedného človeka priniesol celému

ľudstvu ospravedlnenie, ktoré dáva život." (Rim 5,18) Rozdiel je v tom, že hriech je priamo zakódovaný v našej hriešnej prirodzenosti, môžeme doslova povedať, že je zapísaný už v génoch človeka, ale Kristovu milosť, teda to, čo Kristus pre nás vydobyl vo svojej prirodzenosti, musí každý jeden osobne prijať v Ježišovi a v dare ním ustanovených sviatostí.

Hriech je previnenie proti rozumu, pravde a svedomiu: je to priestupok proti pravej láske k Bohu a blížnemu spôsobený zvráteným lipnutím na určitých dobrách. Hriech zraňuje ľudskú prirodzenosť a vážne narušuje ľudskú solidaritu. Je definovaný ako „slovo, skutok alebo túžba proti večnému zákonu". Hriech je urážka Boha: „Proti tebe samému som sa prehrešil, a urobil som, čo je v tvojich očiach zlé" (Ž 51,6). Hriech sa stavia proti láske Boha k nám a odvracia od Neho naše srdce. Táto naša meditácia dosiahne svoj cieľ, keď dokáže rozrušiť našu istotu o vlastnej spravodlivosti a vyvolá v nás zdravú bázeň z nesmierneho nebezpečenstva, ktoré predstavuje nielen hriech, ale aj sama možnosť hrešiť. Táto bázeň by sa mohla stať naším najlepším spojencom v boji proti hriechu. Bojte sa Boha a nebudete hrešiť.

V liste Rimanom čítame, čo spôsobil hriech v ľudskej bytosti: „Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, nesídlí dobro; lebo chcieť dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Veď nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem. No ak robím to, čo nechcem, už to nerobím ja, ale hriech, ktorý vo mne sídli. Badám teda taký zákon, že keď chcem robiť dobro, je mi blízko zlo. Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom; ale vo svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch. Ja nešťastný človek! Kto ma vyslobodí z tohto tela smrti? Ale nech je Bohu vďaka skrze Ježiša Krista, nášho Pána!" Všimnite si, že sv. Pavol dvakrát zdôrazňuje: „už to nerobím ja, ale hriech, ktorý vo mne sídli.." Keď hovorí o hriechu nemyslí len hriešny skutok, ale zlého ducha, ktorý chce ovládnuť človeka. Od tohto nás môže úplne oslobodiť len eucharistia a kríž.

Adam zhrešil tým, že neveril Bohu a svojím zlým rozhodnutím zatiahol do biedy celý svoj rod. O praotcovi Abrahámovi počujeme, že on uveril Bohu a bolo mu to počítané za spravodlivosť. Abraháмова spravodlivosť spočíva v tom, že prestal urážať Boha nedôverou a hriechmi, ktoré z tejto nedôvery pramenia. Teda vidíme, že vstupnou bránou do Božieho Kráľovstva je viera. Keby bolo Bohom stanovené, že touto bránou je nevinnosť, alebo nejaká iná čnosť, mohli by sme namietáť: „To nie je pre mňa, lebo nemám túto požadovanú čnosť." Nám však je ohlasované: „Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený". Sv. Pavol hovorí: „Blízko teba je Slovo, v tvojich ústach a v tvom srdci, totiž slovo viery, ktoré hlásame. Lebo ak svojimi ústami vyznávaš: „Ježiš je Pán (v zmysle Jahve) a vo svojom srdci uveríš, že ho Boh vzkriesil z mŕtvych, budeš spasený" (Rim 10,8-9).

MODLITBA I.

Keď Pán Ježiš pochválil Máriu, sestru Marty, že si vybrala „lepší podiel“ a poukázal na to, že „len jedno je potrebné“, myslel na modlitbu ako stály dialóg lásky s Bohom. (zr. Lk 10,38-42) Je to dialóg, ktorý vedie k naplneniu kresťanského života, k plodnej službe lásky, k šťastiu a to napriek tomu, že žijeme vo svete, ktorý je Bohu odcudzený. Práve modlitba nás v tomto svete ponára do oceánu lásky, ticha a pokoja, v ktorom podľa apoštola „žijeme, hýbeme sa a sme“. (zr. Sk 17,28) František Osuna, jeden z františkánskych stredovekých mystikov, hovorí: „Uvedom si, že Boh ťa stvoril jedine pre modlitbu.“ Dá sa to takto radikálne vyjadriť? Dá, lebo celý svet bol stvorený pre človeka, ale človek bol stvorený pre Boha. Len stretnutie s Bohom a jeho dotyk môže spasiť a uzdraviť ľudskú dušu. Spása sveta je v poznaní Boha a to sa deje v modlitbe.

Partner v modlitbe: Keď sa pripravujeme na stretnutie s niekým, chceme dopredu vedieť a usilujeme sa zistiť: Kto to je, aký je, aké sú jeho silné a slabé miesta, atď. a je normálne, že to chceme vedieť aj o Bohu. Teda povedzme si: Kto a aký je náš partner v modlitbe? Kto je Boh? Nemôžeme ho zaradiť do žiadnej kategórie nami poznávaných vecí. Boh je reálnejší ako náš svet. Boh je nestvorenou skutočnosťou: Nadskutočno, Nadosobno. Boh je Duch ale aj to v inom zmysle ako duch človeka. Boh nie je obmedzený ani priestorom a ani časom, ani zákonmi prírody, fyziky alebo matematiky. Dokonca nie je obmedzený ani zákonmi psychológie a logiky. Boh – Láska, je sám sebe Večným zákonom. Všetko, čo koná, robí z Lásky.

V knihe Sirachovej čítame: „Jeden je Najvyšší, Všemohúci Stvoriteľ, mocný a veľmi obávaný Kráľ, ktorý sedí na svojom tróne a vládne - Boh.“ (Sir 1,8) Boh je Najvyšší a Všemohúci Stvoriteľ, na to máme pamätať, keď sa modlíme, keď sa k nemu približujeme so svojimi prosbami. On je Najvyšší a Všemohúci. Od nikoho nie je závislý a nikým nie je obmedzený. Preto sa k nemu modlíme s dôverou. Keď sa k nemu približujeme, máme to robiť ako jeho stvorenia: „Lebo Pán je veľký Boh a nad všetkými bohmi veľký kráľ. V jeho moci sú zemské hlbiny a jemu patria aj nebotyčné štíty. Jeho je more, veď on ho stvoril, i pevnina, ktorú stvárnili jeho ruky. Podťe, klaňajte sa a na zem padnime, kľaknime na kolená pred Pánom, ktorý nás stvoril.“ (Ž 95,3-6).

Pán Ježiš nás vyzýva: „Verte v Boha!“ Čo všetko vyplýva z viery v Boha? Predovšetkým je to viera v rozumný a vedomý základ všetkých vecí. Na počiatku sveta nestojí hmotný chaos ale Vrcholne Rozumné a Osobné alebo dokonca môžeme povedať Nadosobné Vedomie. Hmotný vesmír nás postupne privádza ku stretnutiu tvárou v tvár s Bohom, alebo lepšie povedané k uvedomeniu si Božského Vedomia. Putujeme od hmoty k duchu. Základ sveta a skutočnosti nie je materiálnej povahy ale duchovnej. Kvantová fyzika predpokladá, že celý svet leží v silovom poli Vedomia. Celý stvorený svet je akoby v sieti fantázie Stvoriteľa. Boh svojím poznaním tvorí tento svet. Každé miestečko tohto sveta má nesmiernu hĺbku Božej blaženosti, ktorú pozná len ten, kto má čisté srdce. To znamená, že vo svete, v ktorom žijeme, neexistuje žiadne nevedomé miesto, žiadny hluchý a bezmocný priestor, lebo v Bohu žijeme, dýchame a sme. Všetko sa odohráva pred tvárou Božou. Snáď ešte výstižnejšie môžeme povedať, že všetko sa odohráva vo Vedomí Stvoriteľa, ktorý je Všadeprítomnou a Vedomou Mocou Lásky. Vesmír, v ktorom žijeme je plný Božieho súcitu a Božej snahy zachrániť hriešneho a chorého človeka. Boh, v ktorého veríme je Život a Vzkriesenie a teda aj Uzdravenie. Bohu je všetko možné. Skúsme sa o Neho oprieť, skúsme ho vzývať a prosiť. Priestor, v ktorom existujeme a žijeme, je osloviteľný v modlitbe.

Kniha Genesis zjavuje, že ľudia po vyhnaní z raja prestali s Bohom komunikovať. Po prvotnom hriechu sa začali Boha báť. Ale On neprestal hľadať človeka. Vo 4. kap. Genesis sa dozvedáme, že: „Setovi sa narodil syn a dal mu meno Enos. Vtedy sa začalo vzývať meno Pánovo.“ (zrov. Gn 4,25-26) Možno sa tak dialo

pod vplyvom hrôzy z toho, čoho je človek bez Boha schopný, ľudia sa znovu začali modliť.

Modlitba ako rozhovor s Bohom: Hovorili sme, že modlitba je rozhovor s Bohom, ale nielen rozhovor. A predsa chcem teraz zdôrazniť modlitbu ako rozhovor s Bohom. Prečo? Lebo mnohí kresťania sa osobne s Pánom Bohom nikdy nerozprávajú. Ako deti sa naučili naspamäť rôzne modlitby a modlia sa stále ako malé deti, mechanický a formálne, hoci sú už dospelí ľudia. Nechcem tým poprieť hodnotu modlitieb, ktoré sme sa ako deti naučili, ani hodnotu modlitebnej knižky, ale často to vyzerá tak, ako keby sme v osobnej modlitbe stále chceli vychádzať zo šlabikára, ktorý sme ako prváci kedysi potrebovali. Ale dnes už nie sme prváci, aby sme v ruke stále držali šlabikár modlitby. Boh čaká na naše vlastné slová. On nie je robot, ktorý potrebuje zachytiť určitý správne vyslovený a jednoznačný text. Boh je Otec, ktorý má srdce a chce počuť svoje deti. Chce počuť ľudské srdce, tvoje srdce. Sv. Ján Klimak tvrdí: „Nádhere modlitby sa nenaučíme od druhého. Ona sama je učiteľom. Boh udeľuje dar modlitby tomu, kto sa modlí“.

Predstavený trapistov (kontemplatívny rehoľný rád) takto spomína na deň, ktorý jednoznačne rozhodol o jeho povolání: „Ako malý chlapec som chodieval do farského strediska mládeže. V istý zimný štvrtok, na zakončenie poludnia vyplneného zábavou, hovoril náš farár o modlitbe starším chlapcom, ktorí boli zhromaždení v kaplnke. Keď už všetci vyšli, ja som pod zámienkou, že mu chcem pomôcť pri upratovaní, zostal. V skutočnosti som sa chcel na niečo opýtať, ale nevedel som, ako to urobiť. Zametajúc izbu som konečne povedal. „Stále nám zdôrazňujete, že sa treba modliť, ale neučíte nás, ako to robiť.“ On odpovedal: „To je pravda. Chceš sa naučiť modliť? Potom choď do kaplnky a hovor k Nemu.“ Ten večer som išiel do kaplnky a musel som tam byť poriadne dlho, lebo si pamätám, že som sa veľmi neskoro vrátil domov a dostal som pokarhanie. Vtedy som sa prvýkrát modlil a zdá sa mi, že od vtedy som nikdy neprestal hovoriť k Nemu.“ Takto zakončil svoje rozprávanie starý šedivý mních.

Možno sa nám zdá rada kňaza banálna. Ale ten, ktorý mládencovi túžiacemu naučiť sa modliť, namiesto dlhej argumentácie radšej krátko poradil: „Hovor k Nemu“, musel byť človekom skúseným v modlitbe. Pretože, v modlitbe sa neprihovárame nejakému neskutočnému tieňu ale Živému Bohu. Musíme si byť vedomí jeho prítomnosti. Boh je stála prítomnosť a pozornosť voči nám. Stačí Ho osloviť, vzývať, aby sme Ho začali poznávať osobnou skúsenosťou. Je dobré urobiť to svojimi slovami a všímať si Božiu odpoveď. Zrazu pochopíme a pocítíme, že Boh je a dokonca veľmi blízko. Takýmto spôsobom sa môže prebudiť aj v srdci neveriaceho človeka viera, keď sa pokúsi osloviť Neviditeľného. Boh sa vždy prejaví, keď ho vzývame.

Dokonca aj ľudia, ktorí opisujú vo svojich zážitkoch klinickej smrti hrôzu z pekla, svedčia, že všetko sa zmenilo, keď začali k Bohu volať aspoň tak, ako to urobil jeden rumunský murár, keď videl, že jeho duša musí nasledovať hroznú prišeru – diabla. Vtedy zvolal: „Bože, ak si, zmiluj sa nado mnou!“ A sám svedčí, že vtedy sa všetko zmenilo. Medzi neho a tú ukrutnú beštiu padla Božia ruka a počul hlas: „Je môj, vzýval moje meno!“ Tak nesmierne dobrý je Boh. Nikto nebude zahanbený, kto vzýva meno Pánovo.

Sv. Terézia z Avily sa čuduje: „Ako to, že sa neviete modliť? Veď je to nie ťažké! Viete sa rozprávať s priateľom? A s dobrým priateľom iste aj dôvernejšie ako s cudzími ľuďmi. A kto vám je bližšie ako Boh? Hovorte mu všetko! Hovorte mu o svojich radoostiach, predkladajte mu svoje trápenia, úspechy, pády. Pokora je pravda! Budte pred ním pokorní, vyzdvihne vás vysoko. Keď budete veľmi pokorní, vyzdvihne vás veľmi vysoko! Ako sa môžete báť Boha, ktorý vás miluje?! Nezapúdajte, že je len jedna blaženosť a to večná! Tak upustíte od mnohých vecí. Vaším želaním nech je vidieť Boha. Vašou obavou - zatratenie! Vašou radosťou nech je to, že vás Boh vedie k sebe!“

Treba si zapamätať, že modlitba je rozhovor a teda nemá byť len našou rečou k

Bohu. Modlitba je dialóg, nie len náš monológ. Ešte vo väčšej miere má byť našou snahou počúvať Boha a to predovšetkým čítaním Písma ale aj pokorným mlčaním pred Bohom. Boh prehovoril vo svojom Slove, preto modlitba musí zaujať postoj k tomuto Slovu. Božie Slovo nám odhaľuje Boží zámer. Keď sa modlíme, Bohu sa prihovárame a počúvame ho, keď čítame Božie výroky. Zdravá modlitba je odpoveďou na Božie Slovo. Boh nám rozumie vtedy, keď sa mu prihovárame jeho rečou a tou je Božie Slovo.

Predpokladom kontemplatívnej modlitby je mlčanie. Človek musí najprv umlčať svoju reč, ale tiež svoje myšlienky a predstavy, len takto vytvorí vo svojom vedomí priestor nato, aby sa mohol predstaviť Ten, ktorý je ľudský Nepredstaviteľný. Aj dnes, aj keď už máme v rukách Písmo sv., je stále potrebné učiť sa tomuto mlčaniu. Lebo Božie Slovo je živé a účinné. Boh v našom srdci nielen hovorí, ale aj tvorí to, čo vyslovuje. Kontemplatívna modlitba vedie k vnútornej premene človeka, Božiemu zásahu do duše.

Modlitba ako stretnutie s Bohom: Modlitba je aj stretnutie s Bohom. Starí pustovníci tvrdili, že ak sa človek chce stretnúť s Bohom, musí sa najprv stretnúť sám so sebou. Na ceste k Bohu nemôže človek preskočiť seba samého a svoje problémy, svoje hriechy. Celý náš život aj s jeho problémami patrí do modlitby. Nemá byť rozdiel medzi naším životom, myslením a modlitbou. Diabol vie, že modlitba je našou najmocnejšou zbraňou, preto nás chce od nej pod každou zámienkou odviešť. Keď sa konečne rozhodneme stráviť chvíľu v modlitbe, prídu nám na rozum všemožné pokušenie. Ak napriek týmto pokušeniam zotrváme na modlitbe, diabol zaútočí z druhej strany. Ukáže nám, čo všetko dobré by sme mohli urobiť, ale v tejto chvíli je to pokušenie opustiť Boha. Odísť pod hocijakou zámienkou od neho. Diabol veľmi dobre vie, že sme silný vtedy, keď sme s Kristom. Kristus v nás to je počiatok nového života, ktorý sa už nežije z ľudskej sily, ale moci Božej. Kristus je v nás vtedy, keď sme vôľou, myslením i citmi zjednotení s Božím Slovom.

U proroka Izaiáša v 54 kapitole sa o Bohu hovorí toto: „Tvoj Stvoriteľ je Tvojím ženíchom...” Moderný človek trpí osamelosťou, hoci žije v mestách, kde sú milióny iných ľudí. Boh zjavuje, že jedine On môže ukončiť osamelosť človeka. Človek je osamelý Bohom. Boh sa zjavuje ako Ženích, ako Boh večnej svadby. Nielen svadby, ktorá sa ustavične deje v samotnom Trojjedinom, ale Boh sa zjavuje ako Ženích ľudstva. Podobne ako si muž nevedomuje, čo mu chýba a pochopí to, až keď sa prvý raz stretne so svojou budúcou, tak ani ľudia nepochopia, že ku svojmu šťastiu potrebujú Boha, dokiaľ ho nestretnú.

Každý človek má vznešené pozvanie a možnosť žiť s Bohom. Boh nám túži dať svoju lásku a teda seba samého. Boh je Lásky a žiadna skutočná láska a ani ľudská láska nie je bez Neho a mimo Neho. Niektorí ľudia majú strach z večnosti. Na zemi nerád chodievali do kostola a nerád sa modlili a cítia akýsi podvedomý strach: Čo budem robiť vo večnosti a večne, keď už tu na zemi ma Božie veci nudia? Nudíš sa preto, lebo nepoznáš svojho Boha.

Boh je Lásky a skutočná a očistená modlitba, to je milovanie s Bohom. Keď sa dvaja ľudia milujú, nepozerajú na hodinky, kedy to skončí. A ani si neželajú, aby sa to už skončilo. Po konci túžime vtedy a tam, kde sa objaví akékoľvek zlo, akákoľvek nedokonalosť, pretože to nás unavuje. Ale pohľad na dokonalú Krásu, poznanie absolútnej Pravdy, zážitok dokonalej Lásky, záchvevy večného Života nás určite nebudú unavovať. Bývame uchvátení krásou stvorených vecí natoľko, že sa nám nechce z tohto sveta odísť: „Veď je tak krásne mať svoju ženu, ktorá vás ľúbi, svojho muža, ktorý vám rozumie a svoje dieťa!” Uchvátení krásou stvorených skutočností zabúdame na to, o čo krajší musí byť ich Pôvodca.

Kniha Múdrosti dáva Bohu titul: „Prapôvodca krásy“. Často bývame ohúrení krásou stvoreného sveta. Stretáme sa s rôznymi ochranárskymi hnutiami poukazujúcimi na rozumnosť prírody, na potrebu chrániť to, čo je. Ale niekedy akoby im chýbala základná schopnosť domyslieť skutočnosť. Sv. Augustín hovorí: „Opýtaj sa

krásy zeme, opýtaj sa krásy mora, opýtaj sa krásy rozšíreného a rozptýleného vzduchu, opýtaj sa krásy neba, opýtaj sa týchto vecí. Všetky ti odpovedia: Pozri, aké sme krásne! Ich krása je ich vyznaním. Kto urobil tieto premenlivé krásy, ak nie nemeniteľne Krásny?"

Boh je Prapôvodca krásy. V ňom má každá krása svoj pôvod. A On sám je ten Najkrajší, Najúžasnejší, Najpríťažlivejší. Až tak Príťažlivý, že človek, ktorý sa s ním počas svojho umierania stretá, je k nemu neodolateľne priťahovaný. Veľký ruský spisovateľ Dostojevský v jednom zo svojich románov vyslovil tušenie, že Boh nakoniec „spasí svet svojou Krásou“. Celé stvorenie, bude kapitulovať pri pohľade na jeho Krásu. Keď už človek, ktorý je často len chatrným obrazom Božím, nás vie ohúriť svojou krásou natoľko, že strácame hlavu a sme schopní kvôli nemu obetovať svoju slobodu i osobu, o čo skôr a viac stratíme hlavu pri stretnutí s Krásou Boha.

Človek dostal úžasnú možnosť a schopnosť milovať Boha. My môžeme milovať Boha. Boh, ktorý dal prvé prikázanie, miluje človeka, ktorého stvoril pre Seba, pre Lásku. Ten, ktorého poznávame rozumom ako Stvoriteľa sveta, chce byť poznávaný srdcom ako Milenec. Láska k Bohu má svoje ťažisko v poslušnosti jeho Zákonu. Len vtedy môžeme pravdivo povedať Bohu: „Milujem Ťa“, keď sa chránim hriechu v akejkolvek podobe. Všetko je hriechom, čo nás vzdáľuje od lásky k Bohu.

Boh nepoháda žiadnym človekom. Keby nás nemiloval, nikto z nás by tu nebol, lebo On nás drží v bytí. Preto sa Boh teší, keď sa hriešnik obracia. Toto nám dosvedčuje aj príbeh mýtnika Zacheja. Evanjelium hovorí: „Ježiš vošiel do Jericha a prechádzal cezeň.“ Pár storočí predtým vstúpili Židia v Mojžišovom mene do Jericha a vieme ako to skončilo. Hradby Jericha padli a hriešnici za hradbami boli vyvraždení. Evanjelium nám ukazuje iný prístup k Jerichu, k mestu hriešnikov.

Písmo sv. nám zobrazuje Zacheja, hlavného mýtnika, ktorý bol bohatý ale nie šťastný. Stále hľadal. Keď počul o Ježišovi, chcel ho vidieť, túžil sa s ním stretnúť. „Keď Ježiš prišiel na to miesto, pozrel sa hore a povedal mu: „Zachej, poď rýchlo dolu, lebo dnes musím zostať v tvojom dome!“ Môžeme tu vybadať jeden duchovný zákon. Ježiš prichádza k tomu, kto po ňom túži. Zdá sa, akoby Ježiš len kvôli tomu prišiel do Jericha. Zachej je vyzvaní, aby zostúpil dolu. Boh sa s nami chce stretnúť na mieste pravdy. Pred ním si nemáme dávať žiadne masky a okrasy, ale máme k nemu prísť tak ako k doktorovi, ktorému ukážeme svoje škaredé rany pred inými starostlivo zakryté. Boh sa chce s nami stretnúť v našom dome, uprostred ľudí, ktorí nás veľmi dobre poznajú. Ktosi múdry povedal: „ak sa chceš stretnúť s Bohom, musíš sa najprv stretnúť sám so sebou.“

„On chytro zišiel a prijal ho s radosťou.“ Spása je v prijatí Ježiša. Len tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božimi deťmi. Najväčším hriechom človeka je skutočnosť, že nemá v srdci Boha. Hriešnik začína robiť pokánie až vtedy, keď pochopí, že Boh napriek jeho hriechom, hľadá na neho s láskou a úctou. Boh hľadá na hriešnika s úctou, ktorú hriešnik sám voči sebe už dávno stratil. Vidíme, že Ježiš prichádza nie ako sudca, ale ako Spasiteľ ako lekár. Tak ho musíme prijímať aj my. Prijímame ho práve preto, lebo sme hriešni a sami si so svojimi hriechmi rady nedáme. Ježiš mu povedal: „Dnes prišla spása do tohto domu. Veď aj on je Abrahámovým synom. Lebo Syn človeka prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo.“ Na počiatku tohto stretnutia bola túžba Zacheja vidieť Ježiša. Sv. Ignác z Loyoly hovorí, že podstatou duchovného života je svätá túžba po Bohu. Ak si uvedomujeme, že ju nemáme, máme o ňu prosiť.

Sv. František takto chápal prosbu: „Bud' vôľa tvoja, ako v nebi tak i na zemi“, aby sme ťa milovali celým srdcom, keď na teba budeme ustavične myslieť: celou dušou, keď po tebe budeme neustále túžiť: celou myslou, keď k tebe budeme smerovať všetky svoje úmysly a vo všetkom budeme hľadať tvoju česť: a celou silou, keď dáme všetku svoju energiu a schopnosti duše i tela do služby tvojej lásky a nikam inam: a aby sme milovali svojho blížneho ako seba samého, keď strhneme všetkých, nakoľko to dokážeme, ku tvojej láske, a keď sa budeme radowať z dobra druhých ako z vlastného, budeme mať účasť na ich utrpení a neublížime nikomu.“

POKÁNIE

Hovorili sme si o prvotnom hriechu, ktorý spôsobil, že sa rodíme v stave bezbožnosti (ASEBEIA) a z nej pramení naša bezmocnosť voči hriechu. Ďalšie skutkové hriechy sú ovocím tohto prvotného. Hriech vo svetle Božieho Slova znamená: stav znepriateľenia s Bohom, stav neposlušnosti voči Bohu, stav nespravodlivosti voči Bohu, stav zotrúvania v zajatí lži, jedným slovom odmietnutie Božej blízkosti. Do tohto stavu odmietnutia zaznieva Ježišova výzva k pokániu. Ježišova výzva k obráteniu a k pokániu nezdôrazňuje predovšetkým vonkajšie skutky, vrecovinu a popol, pôsty a umŕtvovania, ale kladie dôraz na obrátenie srdca, na vnútorné pokánie. Vnútorné pokánie je radikálne nové zameranie celého života, návrat, obrátenie k Bohu celým srdcom, rozchod s hriechom, odvrátenie od zla, spolu s odporom voči zlým činom, ktoré sme spáchali. Zároveň so sebou prináša túžbu a predsavzatie zmeniť život s nádejou na Božie milosrdenstvo a dôverou v pomoc jeho milosti. Toto obrátenie srdca doprevádza bolesť a spásonosný smútok.

Ľudské srdce je ťažkopádne a zatvrdlivé. Je treba, aby Boh dal človeku nové srdce. (zrov. Ez 36,26-27) Obrátenie je predovšetkým dielom Božej milosti: tá nám dáva, aby sme sa vo svojich srdciach k nemu vrátili: „Obráť nás, Pane, k sebe, vrátíme sa..." (Plač 5,21) Boh nám dáva silu začať znovu. Tým, že naše srdce objaví veľkosť Božej lásky sa zachveje hrôzou z ťarchy hriechov a začína sa báť uraziť Boha a odlúčiť sa od Neho. Ľudské srdce sa obráti, ak sa zahladí na toho, ktorý bol prebodnutý našimi hriechmi. Sv. Klement Rímsky hovorí: „Upierajme pohľad na Kristovu krv a uvažujme, ako bola drahá pre Boha, jeho Otca: veď tým, že bola vyliata za našu spásu, ponúkol Boh celému svetu milosť obrátenia." (List Korintským).

Veľmi často si zamieňame pokánie so sviatosťou pokánia, i keď nejde presne o to isté. Aj keď svätú spoveď nazývame „sviatosťou pokánia“, nevystihuje celú šírku toho, čo pokánie je a ako sa má konať. Pokánie je významovo širší pojem ako sviatosť zmierenia. Potreba pokánia vyplýva zo situácie človeka po dedičnom hriechu a patrí k základným požiadavkám prorokov i Ježiša. Ježiš vyzdvihuje pokánie ako centrálny pojem svojho posolstva a to tak jasne, že to sotva potrebuje nejaké dôkazy. Na mnohých miestach evanjelia vyzýva: „Čiňte pokánie!" Teda „robte pokánie“. Pokánie sa robí a niekedy tak tvrdo ako sa pracuje na denný chlieb. Ak som hrešil, ak som ubližoval, mám sa snažiť to napraviť, ak som kradol, mám to vrátiť. Pán Ježiš nikde nehovorí: „Ak budete chodiť pravidelne na spoveď, je to v pohode!“ Spoveď je len malou čiastočkou z toho, čo pokánie všetko zahŕňa. Keby naša spoveď bola správne prežívaná, bola by pokáním, ale ak je len vyznaním hriechov, bez snahy o vnútornú zmenu života, bez skutočnej ľútosti a predsavzatia, nie je pokáním. Pokánie má byť štýlom celého kresťanského života.

V Hebrejských textoch SZ býva pokánie označované slovom „ŠUB". Toto slovo vyjadruje radosť z návratu väzňa zo žalára alebo vyhnanca z exilu alebo zajatca zo zajatia. Pokánie to je radostný návrat domov, návrat k Otcovi. V gréckom jazyku sa pre pokánie užíva termín METANOIA. Toto slovo je výzvou: „Zmeňte zmýšľanie!" a vyjadruje duchovnú podmienku návratu k Bohu a spoločenstva s Ním. Akoby nám Boh hovoril: „Ak sa chcete tešiť z môjho spoločenstva, musíte zmeniť zmýšľanie“. Sv. Anton Paduánsky hovorí o pokání ako o svadbe plnej radosti. Medzi znaky pravého pokánia patrí radosť a jasanie srdca a oslavná chvála Boha. Pokánie je výzvou pre všetkých kresťanov, na všetkých stupňoch duchovného života. Musí sa stále obnovovať a prehlbovať. Jeho zavŕšením je smrť prijatá z lásky k Bohu.

Väčšinou, keď sa zamýšľame sami nad sebou a nad svojou hriešnosťou, považujeme za svoju najväčšiu chybu určitú danosť, s ktorou sme sa narodili. Niečo, za čo v podstate ani nemôžeme a s čím si sami nevieme rady. Vo víťazstve nad hriechom hľadáme svoju spásu a sme zúfalí, keď zisťujeme, že s určitými vecami nevieme naprieť najlepšej vôli niečo pozitívne urobiť. Naše duchovné úsilie sa vyčerpáva v tom, na čo nemáme silu a preto po určitých sklamaniach prijímame ako

normálny stav určitý kompromis s hriechom. Naša situácia je podobná situácii človeka, ktorý je od narodenia chorý. Múdry lekár mu nebude vyčítať stav, v ktorom sa narodil. Môže mu však začať robiť výčitky, keď mu naordinuje účinné lieky a zistí, že ich neberie. Nech ich neberie z akéhokoľvek dôvodu, či im neverí alebo z nedbalosti, od chvíle, ako existuje dostupný liek, je zodpovedný za svoj stav. Toto prirovnanie dobre vystihuje o čo ide v duchovnom živote. Pán Ježiš v evanjeliu sv. Jána hovorí na adresu farizejov: „Keby som nebol prišiel, nemali by hriechu. Hriech je v tom, že neuverili v Syna Božieho.“ (Jn 15,22) Ježiš prichádza ako Spasiteľ poslaný od Otca na našu záchranu, prichádza ako Božský a účinný liek proti našej smrteľnej chorobe. Spása spočíva v prijatí Kristovej vlády a víťazstvo nad hriechom je toho ovocím a dôsledkom. Jedine Ježiš si dokáže poradiť s hriechom v nás.

Obrátenie a každodenné pokánie nachádzajú svoj prameň a svoj pokrm v Eucharistii, pretože v nej je sprítomnená obeť Krista, ktorý nás zmieril s Bohom: ňou sú živení a posilňovaní tí, ktorí žijú z Kristovho života: Eucharistia je ako liek, ktorým sme zbavovaní každodenných vín a chránení pred smrteľnými hriechmi. Snaha o časté sv. prijímanie nás vedie k duchovnému boju. Keď sa účasť na Eucharistii zakladá na hlbokéj viere, že sa ňou prehlbuje spoločenstvo s Kristom, ale aj s ostatnými prijímajúcimi, spôsobuje obnovenie života a odpustenie hriechov. Dôvod spočíva v tom, že pri takej účasti prijímajú veriaci spoločné telo, ktoré sa obetuje za nich a požívajú spoločne krv, ktorá sa vylieva za nich na odpustenie hriechov.

Práve sv. prijímanie rieši náš najväčší problém, našu bezbožnosť a hriešnu sebestačnosť. V ňom sme vyzvaní prijať Ježiša ako svojho Pána a Spasiteľa. V ňom sa učíme aj eucharistickému životnému štýlu, vďačnosti voči Bohu a oslave Boha. Snaha o časté sv. prijímanie nás vedie k duchovnému zápasu s hriechom, ktorý vládne v našich srdciach. U mnohých kresťanov sa úplne vytratilo vedomie, že s hriechom treba zápasiť. Nielen ho vyznávať v spovedi, ale mu aj aktívne odporovať. Mnohí kresťania prijímajú hriech ako realitu, s ktorou sa človek akosi musí vyrovnáť a hľadajú možné i nemožné kompromisy, aby v tomto svete, ovládanom hriechom, mohli nejako bez úrazu prežiť. Zápas s hriechom spočíva v tom, že nerobíme to, čo sami chceme, lebo naša vôľa tiahne ku zlému. Musíme robiť to, čo vyžaduje Ježiš. On je náš životný štýl. Nemôžeme koketovať s hriechom, keď chceme, ak už nie denne, tak aspoň častejšie, pristupovať k Eucharistii. Nejde tu o sviatočné sväté prijímanie, ale ide o prijatie Ježiša ako Pána a Spasiteľa. Pán Ježiš v Eucharistii nie je cukrík, ktorý môžeme ocumlať a potom na čas odložiť. Ide o našu stálu vydanosť.

„Bratia, teraz už niet odsúdenia pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi; veď zákon Ducha, ktorý dáva život v Kristovi Ježišovi, oslobodil ťa od zákona hriechu a smrti.“ Veľmi často sa aj medzi našimi veriacimi ľuďmi objavujú postoje odsúdencov na smrť. Aj ľudia, ktorí chodia denne do kostola, bývajú na konci svojho života plný zúfalstva nad sebou samým, nad svojou hriešnosťou. Boja sa prísneho Božieho súdu. Ide o veľké nepochopenie. Sv. Pavol nás uisťuje, že „už nehrozí odsúdenie tým, čo sú v Kristovi Ježišovi ...“ Aj Pán Ježiš prehlasuje to isté: „Kto vo mňa verí, nebude súdení...“ Čo musím splniť zo svojej strany, aby som nešiel pred súd? Musím byť nájdeným, ako ten, kto je v Kristovi Ježišovi. Ako sa to môže stať? My všetci podliehame od svojho počatia zákonu hriechu a smrti. Ale v prijatí Krista je nový zákon. „Tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi!“ Je to zákon Ducha Života. Od momentu Kristovej smrti zostupuje na tento svet Duch Života. Zostupuje na tých, ktorí najprv vyjadrili súhlas k Božiemu Slovu. Tento Duch nás pretvára do podoby Kristovej. Kristov život je v nás stále silnejší a jeho prejavy sú stále mohutnejšie. Nakoniec sila Kristovho života definitívne v nás poráža zákon hriechu a smrti.

Ak chceme v tomto svete zažiť aspoň minimum možnej radosti, držíme sa Ježišových slov. „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba a nech ma nasleduje.“ Boh dáva svojho Ducha tým, ktorí ho poslúchajú. Boží Duch je úžasnou odmenou za naše zapretie seba. Zaprieť seba, to znamená, zaprieť svoje ego vo všetkých prejavoch. Predovšetkým ide o to, aby sa naše ego pokorilo pred Božím Slovom, aby

zostúpilo z trónu, ktorý zaujalo od okamihu prvotného hriechu. Musí sa zrieknuť miesta zbožňovania, ktoré hriešne zaujalo a uvoľniť ho Bohu, ktorému jedinému patrí. Trón života patrí Božiemu Slovu. Zapretie seba to je snaha zrieknuť sa tohto vedúceho postavenia vo svojom živote. Nežiť svoj život, ale žiť Božie Slovo. Zapretie seba je snahou získať slobodu od svojho ega. Nechcieť byť stredom všetkého, nevzťahovať všetko na seba, nechcieť aby všetci krúžili okolo mňa.

Pokánie je zároveň ochotou prijať Božie Kráľovstvo, ktoré sa priblížilo svetu v osobe Ježiša Krista. Adam zhrešil tým, že si zobral život do vlastných rúk a rozhodol sa žiť len podľa seba a pre seba. My všetci sme túto formu života zdedili po ňom. Sme voči Bohu hriešne „sebestační“. Základný skutok pokánia je znovuprijatie Ježiša ako svojho Pána a Spasiteľa. Uznať Boží nárok na seba. A toto sa deje vo svätom prijímaní. Pod svätým prijímaním rozumiem nielen prijatie Kristovho tela v Eucharistii, ale prednostne prijatie Ježiša ako učiteľa, prijatie Božieho Slova. Spása spočíva v prijatí Ježiša. Sv. Ján evanjelista hovorí, že Boh tým, ktorí Ježiša prijali, dal moc, stať sa Božími deťmi. (zrov. Jn 1,12)

Slovo viera, v jazyku, ktorým hovoril Pán Ježiš, ma asi taký zmysel, ako nechať sa viesť, nechať sa riadiť. Je to opačný postoj aký zaujal Adam, keď sa jedním zo stromu poznania dobrého a zlého, vedome rozhodol, že si sám určí, čo je pre neho dobré a čo zlé, že si bude žiť len podľa seba a pre seba. Spása je v oslobodení od seba. Sv. František tvrdí, že: „Len keď zabúdame na seba, nachádzame seba samých“. Ježiš je Život. Musíme sa vierou, krstom a ostatnými sviatosťami doslova zaštepíť do tajomného viniča, ktorým je sám Kristus. Bez tohto základného skutku nemôžeme produkovať dobré hrozno, ale rodíme len divé a trpké plánky. Úrodu dokážeme prinášať len v dôvernom kontakte s Ježišom. Miazgou, ktorá preniká do nás z tohto tajomného viniča, je Duch Boží. Musíme zostávať s Kristom spojení, lebo bez neho uschneme a stratíme vitalitu. Je nutné zostať v ňom, lebo len tak aj On ostane v nás.

Čo to však je prijatie Božieho Syna? Prijatie Božieho Syna je prijatie Vteleného Božieho Slova. Chcem povedať, že to čo nazývame „svätým prijímaním“, teda prijatím Božieho Syna, nespočíva len v tom, že otvorím svoje ústa po tom, čo som povedal „Amen“ ku Telu Kristovmu. Nemám prijímať Ježiša ako predmet, ale ako živú osobu. Vo svätom a životodarnom prijatí Syna Božieho ide predovšetkým o to, aby sa Slovo Božie, II. Božská osoba, stala riadiacim princípom môjho života, mojím Životom. Toto je prvý a základný princíp svätého prijímania. Prvoradé je prijatie Božieho Slova. Snaha prijať Boha, ktorý sa zjavuje v Slove, snaha porozumieť Bohu, ktorý má Slovo, snaha zjednotiť sa s Ním vo vôli. To znamená: prijať Ježiša ako svojho Pána a Spasiteľa. Je to zároveň základný predpoklad duchovného boja. Ak nie je Kristus v nás, určite prehráme zápas s diablom. A naopak, sv. Pavol prehlasuje: „Kristus vo vás, nádej slávy“. V človeku, ktorý prijal Ježiša ako svojho Pána, je Kristus na tróne života. Ľudské Ego (Ja) je detronizované. Všetky záujmy sú poddané Božiemu riadeniu. Výsledkom je život v harmónii s Božím plánom. V živote takéhoto človeka sa objavuje ovocie a dary Ducha Sv.. V liste Gal 5,22-23 čítame: „Ale ovocie Ducha je láska, radosť pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť, miernosť, zdržanlivosť.“ O Daroch Ducha sv. pojednáva v 1 Kor 12.

Vnútorne pokánie kresťana môže mať veľmi rozmanité prejavy. Písmo sv. i Otcovia zdôrazňujú zvlášť tri spôsoby: pôst, modlitba, almužna, ktoré vyjadrujú obrátenie vo vzťahu k sebe samému, vo vzťahu k Bohu a vo vzťahu k druhým. Čítanie Písma Sv., modlitba liturgie hodín a Otčenáša, každý úprimný úkon Bohopocty alebo zbožnosti v nás oživuje ducha obrátenia a kajúcnosti a prispieva k odpusteniu našich hriechov. Čítanie sv. Písma a hlásanie Božieho slova zo strany kňaza a počúvanie zo strany veriaceho ma silu. Sv. Augustín nazýva Božie Slovo: „Sacramentum audibile“. Sviatosť počutia - počúvania. Kňaz po prečítaní evanjelia hovorí: „Skrze slová evanjelia, nech Boh zmije naše previnenia“. Slová evanjelia neúčinkujú čírym vypočutím, ale spôsobujú odpustenie natoľko, nakoľko sa prijímajú s vierou. Vtedy totiž rozväzujú v človeku sily, ktoré sú schopné premeniť štýl života, čiže prehĺbiť

vieru, nádej a lásku.

Ozajstné a plodné pokánie začína tam, kde sa stávame učeníkmi Ježiša, keď človek začne brať Božie Slovo úplne vážne. Boh je Blaženosťou, ale môžeme ho takto poznať len vtedy, keď sa správne naladíme. Človek, po dedičnom hriechu, je ako rozladené rádio. Hoci sú v éteri okolo nás rádiové vlny, na ktorých je krásna hudba, nie sme schopní sa z nej tešiť, dokiaľ si nenaladíme prijímač na správnu frekvenciu. Vo vzťahu k Bohu je tou správnou frekvenciou Božie Slovo a tým naladením súhlas s Božím Slovom.

Sv. František hovorí, že skrze Božie Slovo hlboko do nás preniká vznešenosť Najvyššieho, skrze Božie Slovo vstupuje do nás Boží Duch. Každý, kto sa skrze Božie Slovo kontaktuje s Kristom, je mocou Ducha Svätého vyslobodzovaný spod vlády démonov. Starí mnísi dávali takúto radu ľuďom, ktorí trpeli závislosťou: „Keď ťa chytí chuť na alkohol, vezmi Písmo a čítaj.“ Alkoholizmus, drogy to je útek od reality, od zodpovednosti, útek od lásky, je to vlastne ono „zakopanie talentu“, ako o tom hovorí Ježiš v jednom podobenstve. A nič sa tým nevyrieši. A nakoniec príde strašné vytriezvenie: „A neužitočného sluhu vyhodte von do tmy; tam bude plač a škrípanie zubami.“

Počujeme, že ľudia žasli nad Ježišovým učením, lebo učil ako ten, čo má moc. Ježiš sa zjavuje ako Mocný Život. Často nariekame nad slabosťou svojho života, či už ide o krehkosť telesnú, lebo podliehame rôznym chorobám, ale i nad krehkosťou morálnou, lebo podliehame hriechu. Robíme to, čo sami vzápätí odsudzujeme. Chováme sa nenormálne a nemorálne. Plačeme nad biedou, v ktorej žijeme a nevieme si pomôcť. Prvotný hriech vytvoril taký pancier medzi nami a Bohom, že sa navzájom nevnímame. Vševediaci a všetko vidiaci Boh hľadá človeka, ako by ho nevidel: „Adam, kde si?“ Boh a človek sa už nevnímajú a vôbec si nerozumejú. Neexistujú v tom istom duchu. Sú voči sebe ako dva rozdielne počítačové operačné systémy, ktoré sa jednoducho nevidia a nespolupracujú spolu. Kvôli tejto tragédie prišiel Ježiš, aby nás naučil, ako znovu nadviazať prerušené životodarné spojenie skrze vieru, nádej a lásku a aby nám znovu zjavil krásu a moc Bohočloveka.

Ježiš zjavuje moc, ktorá pramení do ľudského života, skrze spojenectvo s Bohom. Jeho ľudské srdce je podstatne zjednotené s Božím Slovom. Božie Slovo je ako operačný systém, ktorý si musíme vo vlastnom záujme nainštalovať na svoje tvrdé srdce (hard disk), aby sme sa stali pre Boha prijateľní. A tak ako pred inštaláciou je dobré prečítať si načo daný systém slúži, čo vyžaduje a čo spôsobuje, tak aj my ak chceme Ježiša prijať, musíme najprv poznať Božie Slovo, aby sme vedeli k čomu hovoríme svoje „Áno“. A tak, ako pred prijatím nového operačného systému prebieha formácia disku, ktorá zmaže všetky predošlé súbory, tak sa aj my musíme zriecť svojho predošlého spôsobu života, hriechnej existencie zameranej len na seba, aby sa v nás krása tohto nového operačného systému, ktorý sa nazýva „Kristus – Bohočlovek“, mohla úplne prejaviť. Ježiša máme prijať ako Slovo, ako Telo, ako Život, ako Pravdu, ako svoju Cestu. Kto to robí, stáva sa Božím priateľom, synom a dcérou Najvyššieho. Kto to nerobí, i keď chodí do kostola, ešte stále nepatrí do okruhu Božích priateľov. Aby sme sa mohli z Boha tešiť musíme robiť pokánie. Kajúcnosť to je zrieknutie sa seba vlastnenia. Je to darovanie sa Kristovi. To, že existujeme sami pre seba, bez reálneho vzťahu k Bohu ako k Bohu, vôbec nie je v poriadku. Žitá kajúcnosť to je boj s naším sebestvom. Snaha žiť Božie Slovo. Dať prednosť Božiemu Slovu pred pokušením žiť len pre seba a podlá seba. Žitá kajúcnosť je snaha o čistotu srdca a čisté srdce nás vedie k poznaniu Boha. Kajúcnosť je úsilie o obnovu dýchania našej duše, ako tomu bolo na počiatku v raji, keď Boh i človek dýchali v súlade.

O Sv. Františkovi čítame: „A hoci sv. František ešte nekázal ľudu verejne, uberajúc sa cestou, napomínal a povzbudzoval mužov i ženy, hovoriac jednoducho s láskou: „Milujte Boha, bojte sa ho a čiňte pokánie za svoje hriechy.“ A brat Egíd hovorieval: „Robte, čo vám hovorí tento môj duchovný Otec, lebo vám hovorí to najlepšie“.

BOLEŠŤ A UTRPENIE

Človek bol stvorený, aby žil v spoločenstve s Bohom, v ktorom nachádza svoje šťastie. Nie sme určení pre bolesť a trápenie. Boh nás stvoril pre seba a On je nekonečná Blaženosť. Ježiš sa predstavuje ako Vzkriesenie a Život. Celý náš svet leží v nekonečnom Oceáne Všemohúceho Života. Ale aby sa aj pre nás tento oceán stal zdrojom posvätenia a uzdravenia, musíme svoju vôľu, myslenie, chcenie a konanie zharmonizovať s Božím Slovom. Sv. Augustín sa takto modlí: „Keď sa celkom primknem k tebe (Bože), nikdy nepocítim bolesť ani trápenie; môj život oživne, lebo bude naplnený tebou“. (Sv. Augustín, Confessiones 10,28,39)

Človek, pri svojom stvorení dostal Boží zákon ako návod pre večný život, ale tým, že ho odmietol a v každom hriechu znovu odmieta, likviduje sám seba. Boh nepotrebuje ľudské utrpenie ale poslušnosť. Ak by potreboval ľudské utrpenie, tak by celá lekárska veda bola hriechom. Ale Božie Slovo sa takto vyjadruje o lekárovi: „Maj vo vážnosti lekára, lebo ho potrebuješ, veď ho stvoril Najvyšší (na pomoc iným). Lebo uzdravenie pochádza od Boha.. Najvyšší vytvoril zo zeme liečivé byliny a múdry muž ich nebude odmietať.. Nimi mierni lekár bolesti.. a (Boh dal) tiež iné masti na liečenie, aby jeho diela nezahynuli. Lebo uzdravenie na zemskom povrchu je od Boha. Synu, pri chorobe sa nezanedbávaj, ale modli sa k Pánovi a uzdraví ťa. Odvráť sa od hriechu a nech sú tvoje ruky priame; a očisti si srdce od každej neprávosti! Obetuj na lúbeznú vôňu obeť z čistej múky! Ale aj lekárovi daj možnosť, (aby zasiahol), lebo nato ho stvoril Pán.. Kto sa však dopustí hriechu pred svojím Stvoriteľom, upadne do rúk lekára.“ (zrov. Sir 38,1-15)

Pôvodný a prirodzený zmysel ľudskej bolesti je v tom, aby človeku signalizovala, že schádza z cesty zdravia a života. Bolesť je výzvou k návratu na cestu života. Niektoré formy bolesti vnímame tými istými receptormi, ktorými vnímame aj príjemné veci. Bolesť vnímame vtedy, keď hodnota vnemu prekročí hranice ľudskej únosnosti. Napr. teplo je príjemné, ale horúčosť ohňa už vnímame ako nepríjemnosť. Utrpenie potrebuje človek, aby sa znovu vrátil na cestu života. Existuje utrpenie, ktoré je „vratné“, ktoré má zmysel práve v tom, že až bolesťou núti človeka k návratu na cestu života. Ale existuje aj utrpenie „nevratné“, ktoré signalizuje už len rozpad.

Nemoc a utrpenie vždy patrili k najťažším problémom, ktoré človek skusuje v tomto živote. V chorobe človek spoznáva svoju bezmocnosť, svoje obmedzenia a svoju konečnosť. Každá nemoc nám dáva tušiť smrť. Nemoc môže viesť k úzkosti, k uzatváraní sa do seba, niekedy až k zúfalstvu a revolte proti Bohu. Ale utrpenie môže viesť i k pozitívnym účinkom. Môže pomáhať človeku v dozrievaní: pomáhať mu rozpoznávať čo je v živote dôležité. Nemoc často človeka donúti hľadať Boha a navrátiť sa k nemu. Keď nás niečo bolí, máme si položiť ruku na boľavé miesto a pýtať sa, čo mi chce Boh skrze moju bolesť povedať. Už proroci tušia, že utrpenie môže mať vykupiteľský význam aj za hriechy iných. Bl. Duns Scotus dokonca tvrdí, že prijatie utrpenia môže byť jedným z výrazov lásky voči Bohu. Utrpenie je šancou dokázať Bohu, že ho milujeme viac ako seba samého.

Odkiaľ sa vzalo utrpenie, keď sme neboli pre neho stvorení? Prišlo ako dôsledok nášho odchodu od Boha. Sv. Ján evanjelista píše vo svojom prvom liste: „A Boží Syn sa zjavil preto, aby zmaril diablove skutky..“ (1 Jan 3,8) Čo sú to diablove skutky? Jedným z prvých diablových skutkov je zvedenie človeka a jeho nešťastné dôsledky. V podobenstve o kúkoli na poli sa hovorí o diabolskej sejbe na poli tohto sveta. V podobenstve o rozsievачovi sa zasa hovorí, že diabol kradne a dusí Božie Slovo v nepozornej ľudskej duši. Každý hriech je diablovým skutkom. Judášova zrada je tiež označovaná za diabolské dielo. Tiež smrť, ktorá je súhrnom všetkého zla na svete, prišla závisťou diabla. Je dôsledkom opačnej cesty ako je cesta k Životu, ktorým je Boh. Boh nás zjednocuje a spája, upevňuje a oživuje. Hriech nás ničí.

Smrť je odvrát od života, ničota, ku ktorej speje každý, kto odmieta Boha, Život. Božie Slovo hovorí: „Nehorlite za smrť na bludisku svojho života, nepriťahujte si

skazu činmi svojich rúk, pretože Boh nestvoril smrť, neteší sa zo záhuby žijúcich. Veď on stvoril všetko pre bytie: tvory sveta sú tu pre spásu a nieto v nich nijakého jedu záhuby, podsvetie tiež nepanuje na zemi. Lebo spravodlivosť neokúsi smrť.." (Mudr 1,12-15) Z povedaného môžeme pochopiť, že nie všetky skutočnosti, na ktoré po Adamovom páde narážame v tomto svete sú Božím dielom, i keď v konečnom dôsledku aj tieto diablove skutky slúžia Božiemu zámeru Spásy a Boh o nich vie a s nimi počíta. Človek sa rôznym spôsobom dostal do područia diabla. Ježiš prichádza ako Vykupiteľ, ktorý nás vykupuje z otroctva. Prichádza aj ako Spasiteľ, ktorý lieči rany spôsobené hriechom. Izaiáš ohlasuje: „Zničí smrť navždy a Pán, Jahve, zotrie slzu z každej tváre a hanbu svojho ľudu odstráni z celej zeme, lebo Pán hovoril.“ Smrť a jej prejavy sú niečím do čoho sa človek zamotal pádom do hriechu.

Možno nás zaujíma, prečo Boh často neuzdravuje, hoci Ho prosíme a niekedy aj veľmi úpenlivo a s veľkou dôverou? Veľmi často býva naša choroba viazaná na nejaký pomýlený životný postoj napr.: neodpustenie, nenávisť, malovernosť, nevera, nevšímanie si Božieho Slova, zanedbaný život modlitby, zlé medziľudské vzťahy. Niekedy sa dokonca určitá choroba môže viazať aj na kliatbu. To všetko treba najprv v Duchu Svätom rozpoznať a premodliť a potom sa často deje zázrak. Často sa stretávam so skutočnosťou, že ak kresťan nepristupuje ku sviatostiam, hlavne ku sviatosti zmierenia a sv. prijímaniu, tak sa jeho bytosť stáva ľahkou korisťou a cieľom rôznych démonov, ktorí spôsobujú choroby. Vo svojej pastoračnej praxi som sa stretol s prípadom metastáz rakoviny, ktoré začali ustupovať po tom, ako sa dotyčná osoba celkom obrátila ku Kristovi a začala aktívne pracovať na zmierení s tými, ktorým ublížila a na snahe odpustiť tým, ktorí ublížili jej.

Kristus dáva svojim učeníkom účasť na svojej súcitnej službe biednym a chorým: „Oni šli a hlásali, že treba robiť pokánie. Vyhnali mnoho zlých duchov, pomazali olejom veľa chorých a uzdravovali ich" (Mk 6,12-13). Po zmŕtvychvstaní Pán obnovuje toto poslanie: „v mojom mene ...na chorých budú vkladať ruky a tí ozdravejú" (Mk 16,17-18). Duch Svätý udeľuje niektorým kresťanom zvláštnu charizmu uzdravovania, aby ukázal silu milosti Zmŕtvychvstalého. Ale často sa ani najusilovnejšími modlitbami nedosiahne uzdravenie všetkých telesných chorôb, lebo Boh dokáže aj z nášho utrpenia vydolovať dobro. Preto si ešte všimnime pozitívne hodnoty utrpenia. Ako sa na túto problematiku dívali apoštoli.

Sv. Peter prehlasuje: „Keď teda Kristus podstúpil bolestné utrpenie, i vy sa vyzbrojte tou istou myšlienkou: Ten, kto trpel v tele, skoncoval s hriechom" (1 Pt 4,1). Keď Písmo sväté hovorí o hriechu, nemyslí len hriešny skutok, ale zlého ducha, ktorý v a po ťažkom hriechu ovláda človeka. Od tohto nás môže úplne oslobodiť len prijatie Krista v eucharistii a dobrovoľne prijaté utrpenie. Zlý duch vyhľadáva príjemnosť v človeku. Kto trpí, rozchádza sa s hriechom. Diabol je ako sebecký spoločník, ktorý nás opúšťa v tom momente, keď sa dostaneme do nejakej biedy. Utrpenie od tej doby, čo ho podstúpil a posvätil Boží Syn, má tajomnú moc „rozpustiť hriech", roztrhať sieť vášni a vyhnať hriech z našich údov. Nevieme prečo je to tak, ale vieme, že je to pravda. Naše utrpenie je ako kanál, ktorý nás spája jedinečným spôsobom s Kristovým utrpením a z neho vyviera odpustenie hriechov. Nejde o to, aby sme utrpenie umelo vyhľadávali, alebo sami sebe spôsobovali, ale jedná sa o to, aby sme s novým duchom prijali utrpenie, ktoré nám nadelil sám život. Evanjelium hovorí: „Kristus musí trpieť" a každý, kto to aspoň trochu myslí s Bohom vážne, zistí, že po dedičnom hriechu nie sme schopní pokročiť vo svätosti, ak netrpíme.

Cirkev dostala od Pána poverenie: „Chorých uzdravujte!" (Mt 10,8). Túto úlohu môže realizovať dvojakým spôsobom: jednak starostlivosťou o nemocných ako aj prosebnou modlitbou, ktorou si ich pridružuje. Cirkev verí v oživujúcu prítomnosť Krista, lekára duše a tela. Táto prítomnosť je mimoriadne účinná vo sviatostiach a celkom osobitne v Eucharistii, teda v chlebe, ktorý dáva večný život. Lenže apoštolská Cirkev pozná aj zvláštny obrad, ktorý je určený nemocným, o čom nechal svedectvo sv. Jakub: „Je niekto z vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi a nech sa nad ním

modlia a mažu ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a Pán mu ulaví, ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu" (Jak 5,14-15). Tradícia uznala tento obrad za jednu zo siedmich sviatostí Cirkvi. Cirkev verí a hlása, že medzi siedmimi sviatosťami je jedna určená osobitne na posilnenie tých, ktorí sú skúšaní nemocou; je to pomazanie nemocných.

V liturgickej tradícii na Východe i na Západe sa zachovali svedectvá od staroveku o pomazaní nemocných, ktoré sa vykonávalo s posväteným olejom. Sviatosť pomazania nemocných sa udeľuje osobám ťažko chorým tak, že sa pomazú na čele a na rukách olivovým alebo iným náležite posväteným rastlinným olejom, pričom sa len jeden raz hovorí: „Týmto svätým pomazaním a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti Pán pomáha milosťou Ducha Svätého. Amen. A oslobodeného od hriechov nech ťa spasí a milostivo posilní. Amen." Vo východnom obrade sa dáva pomazanie aj na iné časti tela.

Pomazanie nemocných nie je sviatosťou iba pre tých, čo sa nachádzajú v krajnom nebezpečenstve smrti. Príhodný čas prijať túto sviatosť nastáva vtedy, keď veriaci začína byť v smrteľnom nebezpečenstve následkom fyzického zoslabnutia pre chorobu alebo starobu. Ak chorý, ktorý prijal pomazanie nadobudne zdravie, môže znova prijať túto sviatosť, keď znova upadne do ťažkej choroby. Počas tej istej choroby možno túto sviatosť opakovať ak sa choroba zhoršuje. Patrí sa prijať pomazanie nemocných pred ťažšou operáciou. To isté platí aj o osobách vysokého veku, keď začínajú slabnúť.

Vysluhovateľmi pomazania nemocných sú jedine biskupi a kňazi. Ako všetky sviatosti aj pomazanie nemocných je liturgickou oslavou v spoločenstve, ktorá sa môže uskutočniť v rodine, v nemocnici alebo v kostole, a to pre jedného nemocného alebo pre celú skupinu. Je veľmi vhodné, aby sa slávalo v rámci Eucharistie, pamiatky na Pánovu Veľkú noc. Božie slovo a sviatosť tvoria nerozdeliteľný celok. Liturgia slova, ktorú predchádza vzbudenie ľútosti, slávenie sviatosti otvára. Kristove slová a svedectvo apoštolov vzbudia vieru nemocného a spoločenstva, aby spoločne žiadali od Pána silu jeho Ducha. Slávenie sviatosti pomazania chorých obsahuje v zásade tieto prvky: „starší Cirkvi" (Jak 5,14) - kňazi vkladajú v tichosti ruky na nemocných. Vo viere Cirkvi sa nad nimi modlia. To je zvláštna epikléza (vzývajúca modlitba) tejto sviatosti; potom dávajú pomazanie olejom, ktorý posvätil podľa možnosti biskup. Uvedené liturgické úkony naznačujú, akú milosť udeľuje nemocným táto sviatosť.

Prvou milosťou sviatosti je milosť posilnenia, pokoja a odvahy premáhať ťažkosti, ktoré súvisia s ťažkou chorobou alebo so stareckou krehkosťou. Táto milosť je darom Ducha Svätého, ktorý obnovuje dôveru a vieru v Boha a posilňuje proti pokúšaniu diabla, proti malomyselnosti a úzkosti pred smrťou. Táto Pánova pomoc ako príspevie Ducha Svätého má viesť nemocného k uzdraveniu duše, ale aj tela, ak je to Božia vôľa. Dôležitý je tu tiež prísľub: „Ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu" (Jak 5,15). Milosťou tejto sviatosti nemocný prijíma silu a dar vnútornejšie sa zjednotiť s Kristovým utrpením: stáva sa akoby zasväteným, aby prinášal ovocie svojich bolestí pripodobnením k Spasiteľovmu vykupiteľskému utrpeniu. Utrpenie ako následok dedičného hriechu dostáva nový zmysel: utrpenie sa stáva účasťou na Ježišovom spásnom diele. Nemocní, ktorí prijímajú túto sviatosť, sa dobrovoľne pridružia ku Kristovmu utrpeniu a jeho smrti, aby boli na osoh aj Božiemu ľudu. Keď Cirkev slávi túto sviatosť, oroduje za nemocného v spoločenstve svätých. A nemocný zasa milosťou tejto sviatosti prispieva k posväteniu Cirkvi a k dobru všetkých ľudí, za ktorých Cirkev trpí a obetuje sa skrze Krista Bohu Otcovi.

Ak sviatosť pomazania nemocných je určená všetkým, ktorí trpia chorobami a veľkými slabosťami, ešte silnejší je dôvod udeliť ju tým, ktorí sa už chystajú z tohto života odísť. Pomazaním nemocných sa končí naše pripodobnenie smrti a zmŕtvychvstaniu Krista tak, ako sa začalo krstom. Úplne ukončuje sväté pomazania, ktoré vyznačujú celý život kresťana: krstné pomazanie v nás spečatilo nový život; birmovné pomazanie nás posilnilo pre zápasy v tomto živote. A toto posledné

pomazanie nás vyzbrojuje na konci pozemského života akoby silnou hradbou vzhľadom na posledné boje pred vstupom do Otcovského domu.

Viatikum: Tým, ktorí sa chystajú odísť z tohto života, Cirkev poskytuje okrem pomazania nemocných aj Eucharistiu ako viatikum. Prijímanie Tela a Krvi Ježiša Krista vo chvíli odchodu k Otcovi má osobitný význam a závažnosť. Je semenom večného života a moci zmŕtvychvstania podľa Pánových slov: „Kto je moje Telo a pije moju Krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (Jn 6,54). Ako je Eucharistia sviatosťou mŕtveho a vzkrieseného Krista, máme tu pred sebou sviatosť prechodu zo smrti k životu, z tohto sveta k Otcovi. Môžeme teda povedať, že podobne ako sviatosť krstu, birmovania a Eucharistie tvoria jednotu sviatostí „uvádzania do kresťanského života“, tak sviatosť pokánia, pomazania nemocných a Eucharistia ako viatikum, sú „sviatosťami, ktoré pripravujú na nebeskú vlasť“ a ktorými sa končí putovanie na zemi.

Eutanázia: Tí, ktorým sa život už kráti a slabne, si vyžadujú osobitnú úctu. Chorým alebo inak postihnutým osobám treba poskytnúť všemožnú podporu, aby mohli v rámci možností viesť normálny život. Priama eutanázia smerujúca k ukončeniu života postihnutých, nemocných alebo umierajúcich je mravne neprijateľná. Ale prerušenie náročných, nebezpečných, mimoriadnych alebo neprimeraných liečebných procedúr vzhľadom k očakávaným výsledkom môže byť oprávnené. Ide o ukončenie neprirodzenej formy života, keď je človek udržiavaný už len liekmi alebo technikou a nie vlastnou vitalitou a nie je žiadna vyhliadka na zlepšenie stavu. V takomto prípade ide o odmietnutie liečby za každú cenu. Nechce sa tým spôsobiť smrť; je to len uznanie, že jej nemožno zabrániť. Takéto rozhodnutie musí urobiť sám pacient, pokiaľ je spôsobilý a schopný, alebo tí, ktorí majú na rozhodnutie právo podľa zákona, ale vždy musia rešpektovať rozumnú vôľu a oprávnené záujmy nemocného.

I keď sa smrť považuje za bezprostredne hroziacu, bežná opatera, ktorá náleží nemocnej osobe, sa nemôže svojvoľne prerušiť. Používanie analgetík, aby sa zmiernilo utrpenie umierajúceho, hoci aj s rizikom, že sa dni jeho života skrátia, nie je v mravnom rozpore s dôstojnosťou človeka. Nesmie tu však byť úmyslom smrť ani ako cieľ ani ako prostriedok, hoci sa ona už predvída a prijíma ako nevyhnutnosť. Bolesť zmiernujúce prostriedky sú v takomto prípade jednou z foriem preukazovanej lásky. Preto treba odporúčať ich poskytovanie!

ODPUSTENIE

V evanjeliu (Mt 18,21-19,1) kladie apoštol Peter Ježišovi otázku, ktorá zaujíma aj nás. Dokedy máme odpúšťať a kedy už nemusíme odpúšťať. Pán Ježiš odpovedá podobenstvom, ktoré odhaľuje našu situáciu vo vzťahu k Bohu, ktorý nám odpúšťa ustavične. 10.000 talentov predstavovalo v Ježišovej dobe ročný národný dôchodok celej Palestíny. 100 denárov je výplata za sto pracovných dní. Mohli by sme povedať výplata za štyri mesiace. Určite je táto výplata veľkou sumou, ale je neporovnateľne menšia, ak ju porovnáme s ročným národným dôchodkom. Kráľ v tomto podobenstve predstavuje Boha, ktorý nám odpúšťa nesmierne dlžoby zo svojej dobroty. A nielen odpúšťa, ale prepúšťa na slobodu otrokov. On sám má byť vzorom nášho odpúšťania. Tak ako to môžeme vidieť v Ježišovej smrti na kríži. Boh z najväčšieho zločinu v ľudských dejinách robí prameň odpustenia a vykúpenia. Robí tak preto, lebo je Dobrý. Robí tak z dobroty svojho srdca. A chce, aby sme ho nasledovali.

Problém odpustenia je stále aktuálnou témou a my všetci sa musíme naučiť odpúšťať na úrovni svojho srdca. To, čo často nazývame odpustením, je len snahou zabudnúť na to, čo sa stalo. Také odpustenie funguje len dotiaľ, kým nám niekto danú vec nepripomenie. V srdci zostáva po každej zlej skúsenosti bolesť, ktorá vždy znovu oživne, keď si na danú udalosť a ľudí, ktorí v nej hrali svoju rolu, spomenieme. Život nás usvedčuje, že my sami odkázaní len na seba, nevieme takto zo srdca odpustiť.

Keď prichádza nový človek na tento svet, prináša si so sebou niečo, čo je úžasným Božím darom. Prichádzame na svet ako absolútne veriace a preto otvorené bytie schopné prijímať. Táto prvotná dôvera sa prejavuje už v našom prvom nadýchnutí, alebo v prijímaní materského mlieka. Túto prvotnú dôveru by sme mohli definovať, ako presvedčenie o добрote všetkého, čo nás obklopuje. Toto nás vedie k otvorenosti, ktorá robí krásnym život dieťaťa. V prvotnej dôvere akoby človek ani nevedel, že existuje aj zlo. Prvotná dôvera spôsobuje, že naša duša je úplne obnažená a priechodná. Je otvorená a schopná prijímať, čo je predpokladom rastu. A vieme veľmi dobre ako je zvlášť počínajúci život odkázaný na prijímanie, ktoré mu umožňuje rast. To, čo vyzerá ako duchovná úvaha o viere, sa v skutočnosti týka tých najzákladnejších vecí ako je dýchanie, pitie materského mlieka, jedenie, uvoľnenosť v náruči matky, otca. Duša novorodenca očakáva len Dobro, pre ktoré je stvorená, a preto je úplne obnažená a priestupná, nemá pancier.

Táto prvotná dôvera sa v nás stráca po určitých skúsenostiach so zlom. Čo myslíte, kedy človek začne strácať tento stav prvotnej viery? Keď sa v niečom sklame. Keď ho niečo poraní. Malé dieťa si veselo behá s bosými nohami po lúke dokiaľ sa neporaní. Po takejto skúsenosti sa začne obúvať. To, čo materiálne vyjadrí obuv sa v duši rodí zo strachu, ktorý je opakom dôvery. Každá skúsenosť so zlom umenšuje základnú schopnosť veriť. Človek sa pod vplyvom zlých skúsenosti začne uzatvárať, vytvára si určitý pancier.

Neodpustenie je tiež určitou formou panciera, ktorý si človek nasadil zo strachu. Pancier zamýšľaný pôvodne len kvôli jednému sa stáva prekážkou v komunikácii so všetkými. Človek ako uzatvorené bytie nie je priechodný ani pre Boha. Skrze nepriechodné bytie nemôže prúdiť Láska, čo je na škodu iným, ale aj jemu samému, pretože je určený k tomu a to ho oblažuje, keď cez jeho srdce prúdi Božia Láska. Dá sa povedať, že naša civilizácia je civilizáciou dobre obrnených ľudí. Boh na rozdiel od nás je absolútne otvorené bytie. Vidíme ako spolu úzko súvisí viera a odpustenie, teda náš najzákladnejší vzťah k Univerzu a náš defektný vzťah k blížnemu.

Preto skôr ako budeme schopní skutočnej viery, musíme odpustiť. Najprv sa zamyslime: „Komu máme odpustiť?“ Predovšetkým tým, ktorí nám skutočne ublížili, ale aj tým, o ktorých si to len myslíme. Do kategórie tých, o ktorých si to myslíme, môžu patriť všetci počnúc Bohom a končiac sebou samým. Môžeme byť nahnevaní na Boha, že nás stvoril s určitými danosťami, že nás vsadil do určitého prostredia a času, s ktorými nechceme súhlasiť. Tu môže byť prvá základná forma zranenia a

neodpustenia. Máme silné opancierovanie voči Bohu.

Mnohým ľuďom chýba ten najelementárnejší zážitok dobra, napr. radosť z toho, že sa počali, že sa narodili. Toto je koreň ateizácie sveta. O čo teda ide v odpustení? Čo chce Boh od nás? Nakoľko sme ľudia dobre opancierovaní, cez náš pancier často nemôže k nám preniknúť ani Boh so svojím liečivým vplyvom. Bojíme sa dať pancier dolu, ale ak to neurobíme, nemôže Ježiš liečiť. Čo teda máme robiť, ak chceme vo svojom živote uskutočniť toto odpustenie zo srdca?

Odpustiť, znamená, odložiť pancier, ktorý z našej vôle leží medzi nami a ostatným svetom. Najprv je potrebné zrušiť príčinu bariér, ktorou môžu byť rôzne zranenia ale ešte vo väčšej miere naša „neochota trpieť“. Sú teda v zásade možné dva spôsoby riešenia: Prosiť Boha, aby zahojil všetky boľavé miesta v našej duši, alebo lepšie: „Modliť sa, aby sme sa dokázali kladne k týmto skutočnostiam postaviť.“ Ak chceme prežiť uzdravenie a oslobodenie srdca pre vieru a lásku, treba si postupne premeditovať svoj život a hľadať v ňom všetko to, čo je nestrávené, to čo nás obrazne povedané tlačí v žalúdku. Malo sa to stať príčinou nášho rastu, ale my sme to nestrávil a neprijali. Ak spustíme film svojich spomienok, zistíme, že určité veci bolia i po dlhom čase, ktorý od ich reálneho zážitku uplynul. Práve tieto udalosti musíme znovu prežiť pod božím pohľadom. Pozrieť sa na nich očami viery. Sv. Pavol v liste Hebrejom hovorí: „Bratia, nepohrdajte Pánovou výchovou, všetko, čo sa s vami deje, je na vašu nápravu“. Viera nám hovorí, že náš život nie je zhlukom náhodilostí a nezmyslov, ale že sme predmetom výchovy samotného Boha, ktorý svoju pozornosť stále upriamuje na nás, k nášmu dobru. Zranenie prestane bolieť, ak sa na neho začneme dívať očami viery ako na súčasť Božej výchovy. Teda je potrebné tieto skutočnosti znovu spracovať s vierou. Každé zranenie, ktoré sme zakúsili, nám zjavuje jednu základnú skutočnosť, že nikto nemôže dokonalé naplniť naše očakávania, okrem Boha. Odpustenie nás otvorí viere, ktorá je potrebná ku spásu.

Predovšetkým si uvedomiť, že odpustenie je nutnosťou, že sa jedná o požiadavku samotného Boha. Je to podmienka nášho uzdravenia a našej spásy. Toto je absolútna nutnosť, ktorá sa nedá na ceste uzdravenia a spásy obísť. V knihe Sirachovej nachádzame túto múdrosť: „Odpusť svojmu blížnemu, ak ti uškodil: lebo aj tebe odpustia viny, ak o to poprosíš. Ak človek prechováva hnev proti blížnemu, ako si potom žiada od Boha, aby bol zdravý?“ Existuje reálna spojitosť medzi odpustením a uzdravením chorého človeka. Je to skúsenosť, s ktorou sa stretávame v bežnej pastorácii i v medicíne. Koľko krát sa stane, že sa človek začne uzdravovať, až keď odpustí zo srdca.

Božie Slovo hovorí: „Ak človek prechováva hnev proti blížnemu, ako si potom žiada od Boha, aby bol zdravý? Pre človeka sebe podobného nemá milosrdenstva, a pritom oroduje za svoje hriechy? Prechováva v sebe hnev, hoci sám je iba človekom, a pritom prosí o zľutovanie u Boha? Ved' kto iný môže jeho hriechy uzmierniť? Mysli na koniec (všetkého) a zanechaj nepriateľstvo, lebo hniloba a smrť ti hrozia, ako to ustanovil (Boh)“. (Sir 28,3-7) Toto sú základne princípy biblického uzdravovania, alebo uzdravovania na základe viery. Naše choroby nie sú pre Boha problémom. Ježiš nám zjavuje Božiu moc, ktorá kriesi mŕtvych. V chorobe nás nelikviduje Boh, ktorý je Život a chce Život, ale likviduje nás nespravodlivý hnev. Tam, kde sa človek zrieka hnevu a nenávisť a kde sa rozhodne vedome odpúšťať, tam nachádza uzdravenie. Prosme, aby nám Ježiš, ktorý nám naše hriechy odpustil a dáva sa nám v eucharistii, dal silu k odpusteniu naším blížnym. Odpustenie je zároveň aj cestou k psychickému a fyzickému zdraviu. Boh nestvoril smrť a neteší sa smrti živých. Boh chce zdravých ľudí. Hľadáme cestu uzdravenia, aby sme urobili dobre sebe a Bohu česť.

Odpustenie zo srdca je podmienené z našej strany ochotou odpustiť. Samotné slovo odpustiť naznačuje, že máme čosi pustiť, čohosi sa zriecť. Pustiť pomstu zo svojich rúk. Zároveň však potrebujem pomoc Ducha Svätého, aby som dokázal odpustiť zo srdca. „Mysli na koniec (všetkého) a zanechaj nepriateľstvo, lebo hniloba a smrť ti hrozia, ako to ustanovil (Boh). Pamätaj na Božiu bázeň a nehnevaj sa na

blížneho! Pamätaj na zmluvu Najvyššieho a prepáč vinu blížnemu!" Každá svätá omša nám spritomňuje zmluvu s Najvyšším, v každej svätej omši vidíme úžasnú mieru Božieho odpustenia, ktoré z kríža udeľuje Spásu. Zmluva s Najvyšším sa uskutočnila v obetovaní tela a krvi Ježiša Krista. Tu hľadáme silu k odpusteniu. Sv. Ambróz hovorí: „Tento chlieb je odpustením hriechov!“

V snahe o úplne odpustenie musíme ísť ešte ďalej. Musíme sa snažiť odpúšťať tou istou mierou, akou my sami potrebujeme odpustenie. Boh nám odpúšťa neporovnateľne viac, ako sa žiada od nás odpustiť. Každý hriech, ktorým nám ktosi ublížil, sa dotkol nielen nás, ale samotného Krista, ktorý sa snami úplne solidarizuje a tvorí základ našich bytostí. Všimnime si, že Pán Ježiš na kríži neprehlasuje: „Otče, odpúšťam im!“ ale „Otče, odpusť im!“. Teda máme prosieť Boha, aby On sám v nás odpustil.

V evanjeliu podľa sv. Lukáša (Lk 6,27-38) Pán Ježiš hovorí: „Ale vám, ktorí ma počúvate, hovorím.“ Evanjelium je adresované tým, ktorí Ježiša počúvajú. Mnoho ľudí chodilo za Ježišom a nasledovali ho svojimi nohami. Hľadali u neho riešenie svojich zdravotných problémov. Ale menej bolo tých, ktorí ho počúvali. Prvé prikázanie lásky začína malým ale podstatným príkazom: „Šema“ – „Počúvaj“. Základným predpokladom našej spásy je ochota počúvať Spasiteľa. Počúvať a poslúchať Ježiša nie je to isté ako chodiť do kostola. Požiadavky Ježiša idú ďalej ako sviatočný nedeľný život. Siahajú až tam, kde sa denne bijeme za svoje právo na život, do každodennej driny a lopoty.

„Milujte svojich nepriateľov, robte dobre tým, čo vás nenávidia, žehnajte tým, čo vás preklínajú, a modlite sa za tých, čo vás potupujú!“ Milujte, dobre robte, žehnajte a modlite sa a to všetko nepriateľom. Milovať nepriateľa nie je to isté ako milovať priateľa. Milovať nepriateľa môže bolieť. Milovať predovšetkým znamená žiť Božie prikázania, zachovávať Boží zákon a to rovnako voči priateľom i nepriateľom. Toto je tá najzákladnejšia láska, ktorú ako kresťan mám žiť voči všetkým. Nežiada sa tu citová náklonnosť a ani podriadenosť vôle nepriateľovi, ale žiada sa podriadenosť našej vôle Božiemu Slovu. Ide o lásku, ktorá aj nepriateľovi praje účasť na spoločenstve s Bohom, čiže Spásu. Veď Boh chce spasiť všetkých ľudí. Pán Ježiš žiada, aby som svojmu nepriateľovi robil dobro a to namiesto pomsty. Robiť dobro tým, ktorí mi nevedia prísť na meno? Žehnať tých, ktorí ma preklínajú? Zbožne sa modliť za tých, ktorí ma potupujú? Tieto slová mi adresuje môj Boh a Pán, ktorý pozná hlbiny ľudského srdca a vie, že zlo v ľudskom srdci sa dá poraziť len dobrom. Zlo sa zlom živí a rastie, ale mizne, keď ho krmíme dobrom.

Pán Ježiš nám zjavuje lásku, ktorou a akou miluje sám Boh. Boh je Absolútne a Nemenné Dobro. Boh je neprekonateľné Dobro. Tak, ako to Kristus vyžaduje od nás, presne tak robí Boh Otec voči tým, ktorí sa od neho vzdialili a to sme my všetci. Boh je dobrý aj k nevďačným a zlým. O tom, že je Boh naozaj takto dobrý svedčí jeho každodenná trpezlivosť s nami a naším pomýleným svetom. Ježiš nekládol na svojich poslucháčov ťažké bremená, ale učil ich, aký je Boh.

Keď prijímame Ježiša do svojich srdc, prežívame čosi nové: premieňajúcu moc jeho života. Tento nový život nás uschopňuje stať sa duchovnými ľuďmi. Ježiš obhajoval toto učenie celým svojím životom. Nevyjadroval žiadnu citovú náklonnosť k tým, ktorí ho prenasledovali a nakoniec ukrižovali. Avšak jeho záujem o nich a láska k nim ho viedli k tomu, aby prosil Otca o odpustenie ich chýb a slepoty. Ani náznak túžby po pomste a odvete, ktorá sa nám môže zdať taká prirodzená.

Cítíme sa neschopní takejto lásky. Aby sme takýmto spôsobom dokázali milovať, musíme si stále živo uvedomovať, že my sami sme takto Bohom milovaní. Keď sa učíme podriaďiť sa Slovu Božiemu, prijímame silu Ducha a premieňame sa obnovou zmýšľania. Dostávame sa z otroctva odporu, nenávisťi a strachu do slobody Božích detí, slobody môcť milovať všetkých, ktorá je znakom každého duchovného človeka. Samozrejme budeme čeliť odporu svojej starej prirodzenosti. Avšak to je len znamením, že sme na správnej ceste. Prosme Ducha Svätého, aby v nás pôsobil a

pomohol nám stať sa jeho hodnovernými svedkami pre svet okolo nás.

Povedal som, že sa bojíme tejto lásky, preto, lebo by nás ľudia mohli zjesť ako kus chleba. Ale aj tu máme vzor. Ježiš v Eucharistii sa nám dáva, ako kus chleba. A my sa denne máme učiť tejto eucharistickej forme lásky. Meniť zlo na dobro. Znakom skutočného odpustenia je schopnosť zbožne sa modliť za tých, ktorí nám ublížili. V tejto modlitbe sa naša rana mení na prameň súcitu. Viac nás trápi to, že bol porušený Boží zákon, ako skutočnosť, že bolo zrovna nám ublížené. Na druhej strane procesu odpustenia stojí schopnosť žehnať. „Nepreklínajte, žehnajte!“ tak nás vyzýva apoštol.

Sv. František vo svojom výklade k modlitbe Otčenáš, hovorí: „Ako i my odpúšťame svojím vinníkom; a pretože nedokážeme odpustiť úplne, nauč nás, Pane, odpúšťať úplne, aby sme pre tvoju lásku dokázali opravdivo milovať svojich nepriateľov a zbožne sa za nich modliť, aby sme nikomu neodplácali zlým a zlé a snažili sa kvôli tebe pomáhať všetkým.“

Modlitba „Otče náš“, ktorú nás Ježiš učí, je modlitba, ktorá nás chce naučiť predovšetkým správne postoj voči Bohu. Ježiš ma učí, že Boh nie je len Otcom mojím, ale Otcom naším, že mu záleží na tom, aké sú moje vzťahy k ostatným jeho stvoreniam. Nemôžem ísť svojou individualistickou cestou. Tomu nás učí celý Otče náš, kde jednou z hlavných podmienok vyslyšania prosieb je zmierenie a odpustenie ostatným ľuďom. Ak tak neurobíme, môže sa nám potom stať niečo podobné, ako sa stalo jednému kňazovi.

„Dávid Hume bol anglický filozof, o ktorom sa hovorilo, že neverí v Boha. Občas sa u známych stretával s jedným kňazom. Ale stretnutie nikdy netrvalo dlho, lebo kňaz zakaždým demonštratívne odchádzal, len čo vstúpil údajne neveriaci filozof. Jedného dňa však Dávid Hume chytil kňaza za rukáv a povedal: „Kamže tak naponáhlo, priateľko? Mali by sme si na seba zvykať, lebo ešte dlho budeme musieť byť spolu. My dvaja sa stretneme na rovnakom mieste, totiž na mieste zatratenia. Ja pre nedostatok viery a vy pre nedostatok lásky.“ Naša modlitba má tiež tieto dve chyby, chybu viery a chybu lásky.

MODLITBA II.

Čas modlitby: Nie je zbytočné pýtať sa, kedy sa treba modliť. Skúsenosť nám ukazuje, že keď sa človeku podarí mať presne stanovený čas a byť mu verný každý deň, začne kráčať pevne a s istotou po ceste modlitby. Človek, ktorý sa modlí, vie, že potrebuje každý deň stály čas na modlitbu. Je to čas stretania sa a prebývania v Pánovej prítomnosti, v pripravenosti hovoriť s ním a počúvať ho. Ak chce poznať Boha, rásť v láske k Nemu, a v skúsenosti lásky, ktorú prijíma od Boha, musí sa stať človekom modlitby. Treba sa usilovať nájsť si čas, v ktorom by nás nik nevyrušoval. Ideálny čas na modlitbu je vtedy, keď je naša myseľ svieža a myšlienky usporiadané, čiže v prvé hodiny ráno. Nesmieme zabúdať na to, že Boh je viac ako televízia, noviny, priatelia, kultúra, atď.. Tajomstvo úspechu je byť verný stretnutiam každý deň.

A predsa, keď sa pozrieme na Ježiša, na náš vzor, zistíme, že On sa modlil stále a v každom čase. Nebolo takej chvíle cez deň i v noci, ktorá by mu nebola vhodná na modlitbu. Veď modlitba je uskutočňovaním prvého prikázania lásky. Ak sa muž zaľúbi, spontánne začne myslieť na tú, ktorá ho svojim zjavom uchvátila. Vo vzťahu k človeku sa nám môže stať, že ten alebo tá, do ktorej sme sa zadívali, nám odkáže: „Ani na mňa nepomysli! Neľúbim ťa.“ Zakazuje nám myslieť na ňu, zväzovať ju svojimi myšlienkami a túžbami. Ale Boh, ktorý nás nesmierne a nekonečne prevyšuje, nám dovoľuje a dokonca nástojčivo prikazuje: „Mysli na mňa! Túž po mne! Teš sa na mňa! Miluj ma!“ Nám je dovolené na neho myslieť! Nám je prikázané po ňom túžiť! Ten, ktorý stvoril celé Univerzum chce, aby sme ho milovali. To je najväčšie a prvé prikázanie.

Podobný postoj ustavičnej modlitby učí i sv. Pavol: „Bez prestania sa modlite“ (1 Sol 5,17) Často sa vyznávame vo sv. spovedi: „Zabudol som sa pomodliť ráno, na obed a večer“. Mohli by sme tento hriech vyznať aj takto: „Zabudol som na Boha“. Modlitba nie je niečo, čo môžeme po použití odložiť. Modlitba je ustavičná potreba našej duše, tak ako telo potrebuje ustavične dýchať, tak isto duša potrebuje ustavičnú modlitbu. Modlitba nespočíva v tom, že musím stále hovoriť k Bohu. Aj keď na začiatku sa naša modlitba bude podobať skôr tomuto ustavičnému dialógu s Bohom. Ide o to, aby sme sa naučili chodiť s Ním, žiť ustavične vo vedomí Božej prítomnosti. Ale to najdôležitejšie je žiť ustavične vo vzťahu lásky k Bohu. Základom modlitby je tento vzťah, ktorý nesmie byť nikdy prerušený. Ako náhle ťažkým hriechom prerušíme toto životodárne spojenie, je potrebné ho okamžite obnoviť lútosťou a vyznaním hriechov.

Len ustavičná modlitba vedie ku spásu. Kto sa ustavične nemodlí, sa podobá človeku, ktorý sa ráz nadýchne a potom prestane dýchať a upadne do agónie. Modlitba to je pravidelné dýchanie našej duše. Naša duša žije z Božieho Ducha, ktorý vstupuje do nás skrze našu túžbu prejavenu modlitbou. Ak naša modlitba nie je ustavičným chodením s Pánom, nevedie k čistote srdca a teda nevedie ani k radosti. Modlitba má byť ustavičná tak isto ako láska. Len ustavičná modlitba vedie do Božej blízkosti. „Kto sa nemodlí, ten sa nespasí!“ - hovorí jedno staré ruské príslovie. Ustavičná modlitba, to je život pred Božou tvárou a stály ohľad na Boha.

Sv. Ján z Kríža hovorí o tých, ktorí dávajú prednosť aktivite pre modlitbou: „Všimnite si tých, ktorí sú veľmi aktívni, ktorí chcú obrátiť svet svojím kázaním a vonkajšími skutkami. O koľko viac úžitku by priniesli Cirkvi a boli by milší Bohu, keby nechali bokom dobrý príklad, ktorým chcú byť, a keby len polovicu toho času zotrvali s Bohom v modlitbe. Tak by urobili viac a s menšou námahou jedným skutkom ako s tisícmi, zaslúžiac to svojou modlitbou a čerpajúc v nej duchovnú silu. Lebo inak všetko je len plieskanie a robenie trochu viac ako nič a mnohokrát nič a ešte veľakrát aj škody.“

Problém roztržitosti pri modlitbe: (Mk 1,29-39) Prosba apoštola Petra za jeho chorú svokru nám dáva dobrý príklad, ako máme zachádzať so svojou roztržitosťou. Pán Ježiš prišiel do Petrovho domu, aby s ním hovoril o Božom Kráľovstve, ale Peter

bol v myšlienkach stále pri svojej svokre, ktorá mala vysokú horúčku. Čo urobil Peter a jeho domáci? Evanjelista píše: „Hneď mu (Ježišovi) povedali o nej!“ A ako to povedali Ježišovi? Hovorili s ním ako ľudia. Boh sa i preto stal človekom, aby sme pochopili, že sa s ním môžeme rozprávať ako s človekom. Toto je najlepší spôsob ako sa oslobodiť od nepríjemnej roztržitosti pri modlitbe.

Keď sa dobre pozrieme na roztržitosť, ktorá nás obyčajne prepadne práve pri modlitbe, zistíme, že obsahuje v sebe kus nášho života, naše starosti a problémy, rôzne veci a udalosti, s ktorými sme sa ešte nevyrovnali, a ktoré sme vnútorne neprijali. Všetky tieto veci môžu byť strávené a spracované jedine s Božou pomocou, preto práve oni patria do modlitby, patria pred Božiu tvár. Je dobré zo všetkých svojich myšlienok urobiť modlitbu. Nemyslieť monologický ale dialogický. Uvedomiť si, že Boh je naše „Ty“. On je ustavičnou pozornosťou voči nám. Veľkou výhodou takejto ustavičnej modlitby je skutočnosť, že hneď ako problémy vznikajú, môžeme ich akoby za horúca odovzdávať Bohu. Tak ako nám to radí ten istý Peter vo svojom liste: „Na Boha uvaľte svoje starosti, On sa už postará“.

Sv. František sa modlil: „Všemohúci, Večný, Spravodlivý a Milosrdný Bože, dopraj nám úbohým, aby sme pre teba konali to, o čom vieme, že to ty chceš a vždy chceš to, čo sa tebe páči, aby sme tak vnútorne očistení, vo vnútri osvietení a ohňom Ducha Svätého zapálení, mohli nasledovať šlapaje Tvojho Syna, nášho Pána Ježiša Krista a len tvojou milosťou dôjsť k tebe Najvyšší, ktorý v dokonalej Trojici a jednoduchej jednote žiješ a kraluješ a si oslavovaný ako Všemohúci Boh na veky vekov.“

Modlitba osobných spomienok: Veľmi často je však problém našej roztržitosti omnoho zložitejšia. Týka sa vecí už dávno minulých, ktoré neboli do dnešného dňa prijaté a spracované. Tu nám môže pomôcť zvláštny druh modlitby, ktorú opisuje P. Dávid Hassel so SJ v knihe: „Radikálna modlitba“. Ponúknem vám spôsob, ktorý si môžete vyskúšať na domácu úlohu a overiť, či nezmizne kus vašej roztržitosti. Ide o tak zvanú modlitbu osobných spomienok.

Modlitba osobných spomienok, to je odovzdanie svojich spomienok Ježišovi. P. Dávid tvrdí, že túto modlitbu si prvýkrát uvedomil, keď čítal „Vyznania“ sv. Augustína. Pri ich čítaní ho prekvapili náhle Augustínove modlitebné výbuchy, kým neobjavil, že „Vyznania“ ako celok sú jednou dlhou modlitbou, v ktorej Augustín zaplavuje vďačnosť alebo potreba chváliť Boha. V spomienkach Augustín vyvoláva celý svoj život a robí akúsi revíziu z pozície štyridsaťpäťročného zrelého muža, približne dvanásť rokov po svojom obrátení, v čase, keď bol už biskupom. Jeden moderný životopisec sv. Augustína povedal, že „Vyznania“ sú vlastne Augustínovou autobiografiou ale písanou pod vedením svojho lekára, ktorým je Kristus. Toto znovu prežívanie svojho života pod Kristovým pohľadom, má uzdravujúci účinok.

Pre sv. Augustína sú spomienky najmocnejším dynamizmom v živote, pretože oni nie sú len strnulými fotografiami minulosti v nejakom zažltnutom obrázkovom albume. Sú skôr dynamickou a prítomnou pripomienkou minulých udalostí. Spomienky sú zhodnotením vyvolaného zážitku, ktorý pulzuje v podvedomí, plný farebných detailov z minulosti ale ovplyvňuje naše postoje k súčasným situáciám, k iným ľuďom, udalostiam a veciam. Postoj je tou silnou hodnotou, ktorá sa z nejakej udalosti zakorenila do našej pamäti. A práve postoje môžu silne vplývať na všetky prítomné rozhodnutia človeka. Ak pri takomto spomínaní zistíme, že spomienka, na ktorú sme napr. 25 rokov nepomysleli, sa zrazu z podvedomia vyplaví ako živá, svetlá a pretekajúca citom, môžeme si byť istí, že svojou vnútornou silou pôsobila v mnohých našich rozhodnutiach počas celých 25 rokov.

Modlitba osobných spomienok zreteľne pôsobí v tom centre, kde človek rozhoduje o svojom živote. Ako príklad uvediem: Asi 35 ročná žena nemohla pochopiť, prečo cíti tajnú antipatiu voči svojej matke, a pri tom ju má súčasne aj veľmi rada. Vždy pociťovala voči nej podráždenosť, čo znepríjemňovalo ich vzťah. Počas modlitby osobných spomienok zistila, že v detstve sa veľmi hnevala na matku, pretože si nikdy

nevedela nájsť čas hrať sa s ňou, hoci iné matky to robievali. Neskôr si spomenula, že jej matka po večeroch chodila do práce, aby ona mohla chodiť do súkromnej školy. Keď sa táto dávno pochovaná neznášanlivosť dostala na povrch vedomia, dovolila Ježišovi, aby uzdravil jej príčinu. Tak jej modlitba pomohla zbaviť sa dlhodobého hnevu a pocítila vo vzťahu k matke vďačnosť a láskavosť. Silná spomienka, ktorá pracovala v podvedomí, bola teraz vedome prijatá, prehodnotená, očistená od náboja hnevu a ona sa stala láskavejšou.

Ak sa tento uzdravujúci proces uskutoční s väčším množstvom spomienok, osobnosť modliaceho sa človeka sa stane schopnejšou lásky a vďaky. Pretože nahromadené spomienky sa stávajú súčasťou našej osobnosti. Ako náhle si človek uvedomí, odkiaľ pramenia jeho nesprávne reakcie, získava už nad nimi aspoň čiastočnú kontrolu. Na duchovnej úrovni platí: čím viac som si vedomý sám seba, tým lepšie chápem, koho, vlastne v modlitbe odovzdávam Pánovi.

Modlitba osobných spomienok je znovuprežitie vlastných zážitkov v prítomnosti Krista, takže modliaca sa osoba znovu prijme svoj život, ale teraz už oveľa zrelším spôsobom. Očami Kristovými lepšie pochopíme aj svoje neúspechy. V zdieľaní spomienok s Kristom sa modliaca osoba s ním hlbšie zjednocuje, podobne ako dvaja ľudia, ktorí spolu chodia, sú si stále bližší tým, že sa jeden o druhého viacej zaujíma a že si vzájomne zdieľajú svoje osobné hodnoty, postoje, nádeje, prežité utrpenie i radosti. Vzájomné zdieľanie prináša do denných aktivít a rozhodnutí hmatateľnejšie Kristovu prítomnosť, čím osobnosť človeka získava nový zmysel, formu a smer.

Každý človek má v sebe dve osoby, tú lepšiu sa snažíme všade so sebou vodiť, všade ju ukazujeme, ale máme v sebe ešte tú druhú, za ktorú sa hanbíme, o ktorej nerád hovoríme, ku ktorej sa bojíme aj priznať a predsa sa v určitých spontánnych reakciách objaví. V tomto zmysle je modlitba spomienok nebezpečnou procedúrou, lebo dovolí tomu druhému človeku, aby sa ozval. Aj tento a práve tento človek potrebuje Spasiteľa. Práve v tejto modlitbe ide o to, vpustiť Krista do týchto najzraniteľnejších oblastí, kde sme slabí a kde najviac trpíme.

Pod vedením Ducha Sv. modlitba osobných spomienok ticho píše na srdce modliacej sa osoby jej autobiografiu. Človek si postupne privlastňuje svoju minulosť a viac si uvedomuje seba samého. Modlitbu, ktorá sa začala pasívnym otvorením sa Kristovmu Duchu, vedie sám Kristus. On je sprievodcom pri objavovaní a hodnotení spomienok. Modliaci sa človek pomaly začína vidieť svoju minulosť i seba samého tak, ako ho vidí Kristus, teda oveľa reálnejšie a s väčšou láskou.

„Človeče, neodvažoval si sa zdvihnúť svoju tvár k nebu, klopil si oči k zemi a odrazu si dostal Kristovu milosť: všetky hriechy ti boli odpustené. Z neverného služobníka sa stal dobrý syn... Pozdvihni teda oči k Otcovi, ktorý ťa vykúpil prostredníctvom svojho Syna, a povedz: Otče náš... Ale nenárokuj si nijaké privilégium. Osobitným spôsobom, akým nás stvoril je Otcom jedine Synovi. Hovor teda aj ty s vďakou: Otče náš, aby si si zaslúžil byť jeho synom. (Sv. Ambróz, De sacramentis 5,19)

Sila jednomyselnej modlitby: Pán Ježiš nám dáva zvláštne prisľúbenie, ktoré sa týka našej modlitby: „Ak dvaja z vás na zemi budú jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18,19-20) Možno sa už dlhé roky modlite za určité veci a nič sa nedeje. Pán Ježiš nám dnes odhaľuje, čo chýba naším modlitbám, aby boli vyslyšané.

Prvá podmienka hovorí o tom, že prisľub vyslyšania sa netýka každého človeka a to dokonca ani nie každého, kto chodí do kostola, ale len tých, ktorí sú Ježišovi učeníci, teda ľudia, ktorí sa otvárajú Božiemu Slovu a snažia sa podľa neho žiť. Niečo iné je chodiť do kostola a niečo úplne iné je v praktickom živote denne a namáhavo uskutočňovať Božie Slovo. V evanjeliu sv. Jána nájdeme takto vyjadrenú túto zásadu: „ Ak moje Slovo bude vo vás, proste, čo len chcete, dostanete to od môjho Otca...“ Táto prvá podmienka hovorí o tom, že musí v nás byť Božie Slovo. Božie Slovo je

Božou rečou. Tak ako mi Angličan pravdepodobne nebude rozumieť, ak sa mu prihovorím po slovensky, tak mi ani Boh nerozumie, keď v mojom srdci a v hlave nie je Božie Slovo.

Druhá podmienka tejto úžasnej modlitby je jednomyselné spoločenstvo: „dvaja z vás“. Pred Bohom má väčšiu cenu to, čo je spoločné, čo je ovocím spoločenstva. Máme sa angažovať v modlitbe iných. Božie Slovo v našich srdciach vytvára z nás spoločenstvo, teda ľudí, ktorí sú v tomto zmysle jednomyselní. Len takíto ľudia sa dokážu správnym spôsobom približovať k Bohu a preto ich modlitba je úžasne silná.

V Skutkoch apoštolských vidíme apoštolov, že sa modlili ako spoločenstvo za veľké a mimoriadne veci: „A teraz, Pane, pozri na ich hrozby a daj, aby tvoji služobníci hlásali tvoje slovo so všetkou odvahou. Vystri svoju ruku, aby sa skrze meno tvojho svätého Služobníka Ježiša diali uzdravenia, znamenania a divy.“ A keď sa pomodlili, zatriaslo sa miesto, na ktorom boli zhromaždení, všetkých naplnil Svätý Duch a smelo hlásali Božie slovo.“ (Sk 4,29-31) Pýtame sa, či to nieje pokúšanie Boha. Pán Ježiš hovorí: „Veru, veru, hovorím vám: Aj ten, kto verí vo mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie, lebo ja idem k Otcovi. A urobím všetko, o čo budete prosiť v mojom mene, aby bol Otec oslávený v Synovi. Ak ma budete prosiť o niečo v mojom mene, ja to urobím.“ (Jn 14,12-14) Zmyslom týchto vecí je oslava Otca, nášho Pána Ježiša Krista a umocnenie hlásania evanjelia.

Pre mnohých ľudí je potrebné zažiť zázrak, aby dokázali uveriť. Nie zázrak v zmysle senzácie alebo akejsi cirkusovej atrakcie, ale zázrak v zmysle prelomu Božej moci do nemoci alebo neschopnosti človeka. Zázrak je prienikom Božieho kráľovstva a Božieho poriadku do nášho sveta, ktorý leží v moci zla. Nie je ničím okrajovým pri hlásaní evanjelia. Je akoby preukazom vyslancov Božieho kráľovstva. Apoštolí sa modlili za to, aby sa aj skrze ich ruky diali veľké veci, aby tak mohli viacerých ľudí priviesť na správnu cestu. Zázrak síce nevedie automaticky k viere. Tak to pozorujeme i u členov Veľrady. Bolo im nad slnko jasnejšie, že sa stal skrze apoštolov zázrak, zjavný všetkým obyvateľom Jeruzalema a nemohli to poprieť. Ale oni nechceli Ježiša a preto im nepomohol ani zázrak. Ich náboženstvo im bolo cennejšie ako Zjavujúci sa Boh. Ostatní ľudia oslavovali Boha za to, čo sa stalo, lebo zázrak je zážitkom Božej dobroty a moci už tu na tejto zemi, kde ešte vládne hriech a smrť. Sv. Ján Chryzostom hovorí: „Nič nie je také cenné ako modlitba: ona totiž robí možným to, čo je nemožné, ľahkým to, čo je ťažké“

Modlitba za ľudský neriešiteľné problémy: V čítaní (2 Kral 19,9-36) vidíme ako má vyzeráť reakcia veriaceho človeka na hroziace nebezpečenstvo. Ku kráľovi Ezechiášovi prichádzajú poslovia asýrskeho kráľa a snažia sa podkopať najsilnejšiu stránku jeho osobnosti a tou je viera. Posolstvo začína akoby dobre mienenou radou: „Aby ťa nepodviedol tvoj Boh, na ktorého spoliehaš!“ A tá rada sa dokonca opiera o skúsenosť: „Veď si počul, čo urobili asýrski králi všetkým krajinám, ako ich spustošili! Len ty by si sa teda zachránil.“ Toto je reálna hrozba, lebo naozaj asýrski králi úspešne dobýjali jedno kráľovstvo za druhým.

„Keď vzal Ezechiáš z rúk poslov písmo a prečítal si ho, vystúpil do Pánovho domu, rozprestrel ho pred Pánom a modlil sa pred jeho tvárou.“ Kráľ Ezechiáš zobral obsah posolstva na vedomie, ale nenechal, aby ho gniavilo a tlačilo v jeho srdci. Nedovolil, aby ho ovládol strach. Vystúpil do Pánovho domu. Modlitba je výstupom k Bohu a z Božej perspektívy mnohé veci vyzerajú úplne ináč. Posolstvo sa odvoláva na skúsenosť národov, ktoré sa spoliehali na svojich bohov a nič im to nepomohlo. Práve túto najtemnejšiu stránku posolstva musí Ezechiáš Bohu odovzdať. Zo začiatku Bohu nič nehovoril, len posolstvo pred ním rozprestrel. Takto je to najmúdrejšie. Sú situácie keď sa človek ani nevie modliť. Obavy akoby ho ochromili. Preto je niekedy vhodnejšie nič v modlitbe nehovoriť, len ukázať Bohu problém. Rozprestrieť svoj problém pred tvárou Boha.

A predsa vo vedomí Božej prítomnosti sa človeku vracia schopnosť vyjadriť slovami svoju modlitbu. Aj kráľ sa začal modliť pred tvárou Boha: „Pane, Bože Izraela,

ktorý tróniš nad cherubmi! Len ty si Boh všetkých kráľovstiev zeme; ty si stvoril nebo i zem.“ Zozačiatku sa snaží vo svojej modlitbe uvedomiť si s kým má tu česť. Jedná sa o posvätenie Božieho mena. Bohu dáva zvláštny titul. Boh je Bohom všetkých kráľovstiev zeme. Možno by sme to dnes vyjadrili iným spôsobom. Náš Boh je aj Bohom politiky. Boh, ktorý riadi aj politické rozhodnutia národov. Vzhľadom na naše okolnosti, v ktorých žijeme, by sme mohli svoje oslovenie Boha vyjadriť aj takto: Len ty si Boh Európskej únie, lebo ty si stvoril nebo i zem. Boh je ten, ktorý všetkému dáva bytie a nikto tak dokonale nepozná skutočnosť, ako ten, ktorý všetko drží svojou vôľou a vo svojom stvoriteľskom vedomí.

„Nakloň svoj sluch a počuj! Otvor, Pane, svoje oči a pozri! Počúvaj slová Senacheriba, ktoré povedal, aby potupil živého Boha!“ Ako ináč vnímame zrazu tento problém. Povedz Bohu svoj neriešiteľný problém a bude ti zrazu do smiechu. Uvedom si kto je Boh a povedz mu svoj neriešiteľný problém. Veď v konečnom dôsledku sa kráľ Senacherib vysmieval živému Bohu a tým sa dotkol Nekonečne mocného. Tu už nejde len o hriešny ľud Izraela, ale tu sa už jedná o svätosť Božieho mena.

„Ale teraz, Pane Bože náš, vyslobod' nás z jeho ruky, nech vedia všetky kráľovstva zeme, že len ty si Boh, Pane.“ Kráľ Ezechiáš odovzdal svoj problém Bohu a tak sa dožil víťazstva. Keby sa nemodlil, prepadol by sa pod váhou argumentov nepriateľa do strachu. Ale on sa modlil. Počítal s tým, ktorý má pripravené riešenie, ktoré by nám ani nenapadlo.

Sv. Paschal Baylonský nás poučuje: „Kedže najväčšou túžbou Boha je preukazovať ľuďom dobrodenie, maj pri všetkých svojich prosbách pevnú vieru, že Boh ti chce dať, a čo ho prosíš. Nepros však o nič, čo by ti Boh vopred nebol vnukol, aby si o to prosil. On totiž je skorej pripravený vypočuť tvoju prosbu, ako ty ju predniesť.“

CIRKEV

Skôr ako budem hovoriť o Cirkvi všeobecne, pozrime sa v krátkosti na význam Cirkvi v osobnej zbožnosti sv. Františka, ako ju vnímal vo svojej dobe a zaznamenal vo svojich spisoch. Niekedy sa v súčasnom ponímaní jeho osoby stretávame so snahou ukázať Františka ako reformátora, ktorý stojí vysoko nad Cirkvou alebo dokonca proti Cirkvi, keď sa však začítame do jeho výpovedi, alebo do výpovedi autentických svedkov jeho života a jeho myslenia, nájdeme v nich takú hlbokú a čistú vieru, že ešte aj dnes môžeme z nej čerpať. Jeho postoj k Cirkvi najlepšie vyjadruje oslovenie, ktoré často užíval, keď o nej hovoril: „Svätá matka Cirkev Rímska.“

Vieme, že i v jeho dobe bolo mnoho vecí v Cirkvi, ktoré vzbudzovali pohoršenia a viedli ku vzniku rôznych siekt. Medzi duchovenstvom sa objavovali až do neba volajúce nešváry a hriechy. Možno nám na tomto historickom pozadí napadne otázka: „Z čoho pramenila Františkova úcta voči Cirkvi a zvlášť k biskupom a kňazom, ktorí žijú v jednote s katolíckou cirkvou? Či František nevidel, alebo nechcel vidieť to, čo tak rozhorčovalo Katarov a Albigéncov?“

Najlepšie jeho vzťah k Cirkvi vysvetľujú slová, ktoré nám ostali zachované v jeho Testamente, kde píše: „Potom mi Pán dal a dáva takú dôveru ku kňazom, ktorí žijú podľa svätej rímskej Cirkvi, kvôli ich sväteniu, že i keby ma prenasledovali, chcem sa k nim utiekať. A keby som mal takú múdrosť ako Šalamún a našiel by som najúbohejších svetských kňazov na farách, na ktorých pôsobia, nechcem kázať proti ich vôli. Voči nim a všetkým ostatným chcem mať bázeň, chcem ich milovať a ctiť ako svojich pánov. A nechcem posudzovať ich hriechy, lebo v nich poznávam Božieho Syna a sú mojimi pánmi. Robím to preto, lebo z Najvyššieho Syna Božieho telesným zrakom na tomto svete nevidím nič, iba Najsvätejšie Telo a Najsvätejšiu Krv, ktoré sami prijímajú, a len oni iným vysluhujú. A tieto najsvätejšie tajomstvá chcem nadovšetko uctievať, vážiť si ich a uchovávať na vznešených miestach. Kdekoľvek nájdem najsvätejšie mená a jeho slová napísané na nevhodných miestach, chcem ich pozbierať a prosím, aby sa zbierali a uložili na čestnom mieste. A všetkých teológov a tých, čo nám ohlasujú sväté Božie slová, máme si ctiť a vážiť ako tých, čo nám dávajú ducha a život.“

Možno žasneme nad hĺbkou úcty sv. Františka ku kňazom a k Cirkvi. František prehlasuje, že túto úctu dostal od Pána ako milosť. Táto úcta nachádzala svoje zdôvodnenie v kňazskom svätení. Od okamihu vysviacky sa človek stáva tým, skrze ktorého prichádza Kristus denne na oltár, stáva sa tým, skrze ktorého Pán odpúšťa hriechy, stáva sa tým, ktorý vysluhuje Božie Slovo, skrze ktoré sa deje premenenie na oltári. František si pri hľadaní svojho povolania necháva od kňaza poslávať Božím Slovom. S rovnakým postojom vyznal: „Na počiatku môjho obrátenia vložil Pán svoje Slovo do úst Assiskému biskupovi, aby mi radil a posilňoval ma v Kristovej službe“ (Zrk. dok. 10) Toto je pohľad akým sa sám Kristus díva na svoju Cirkev.

Slovo „cirkev“ grécky „ekklesia“, znamená „náboženské zhromaždenie“. Tento termín sa často používal v gréckom preklade SZ pre zhromaždenie, ktoré sa zišlo pred Bohom na vrchu Sinaj, kde Izrael dostal Zákon a kde si ho Boh vyvolil za svoj svätý ľud. Tým, že sa prvé kresťanské spoločenstvo nazvalo „ekklesiou“, vyjadrilo, že sa považuje za dediča tohto zhromaždenia. Výraz „Kyriake“, od ktorého je odvodené aj slovenské „Cirkev“, znamená „patriaca Pánovi“. Cirkev je ľud, ktorý patrí Pánovi, žije zo Slova a z Kristovho Tela a tak sa stáva Kristovým Telom.

Kresťania prvých dôb hovorili: „Svet bol stvorený kvôli Cirkvi“. Boh stvoril svet pre spoločenstvo so sebou samým a ono sa uskutočňuje „zvolávaním“ ľudí ku Kristovi. Cieľom všetkých vecí je Cirkev a samotné bolestné zmeny, ako je pád anjelov a hriech človeka, Boh dovolil iba ako príležitosť a prostriedok, aby rozvinul celú mieru lásky, ktorou chcel zahrnúť svet. Zhromažďovanie Božieho ľudu sa začína v okamihu, keď začne hriech ničiť spoločenstvo človeka s Bohom i spoločenstvo ľudí navzájom. Zhromaždenie Cirkvi je reakciou Boha na chaos, ktorý spôsobil hriech.

Sv. Pavol používa spojenie „Cirkev v Bohu Otcovi a v Pánu Ježišovi Kristovi:“ To je duchovná adresa Cirkvi. Duchovný svet má tiež svoj zemepis. Cirkev tvorí spoločenstvo ľudí, ktorí sa zhromaždili v Bohu Otcovi, ktorý sa zjavil v našom Pánovi Ježišovi Kristovi. Boh je tajomným stredom všetkých týchto ľudí. Nieje to nejaký neznámy a abstraktný Boh, ale Otec nášho Pána Ježiša Krista.

Niektorí kresťania sa domnievajú, že Spása je odmenou za dobrý život na tejto zemi a Cirkev sa grupuje z vybranej elity, z akejsi lepšej klasy. Pravda je však taká, že Cirkev je Božím ústavom Spáasy pre hriešnikov a Spása je božou operáciou, ktorú potrebuje každý človek, keď chce vstúpiť do neba. Cirkev, ak je a má byť naozaj Cirkvou Kristovou, je a musí byť súčasne Cirkvou hriešnikov. Ježiš prijíma hriešnikov a jedáva s nimi a preto aj hriešnici, ktorí prestávajú milovať svoj hriech, môžu a majú prijať Krista. Cirkev je zároveň: spoločnosť vystrojená hierarchickými ustanovizňami a tajomné Telo Kristovo; viditeľné zhromaždenie a duchovné spoločenstvo; Cirkev pozemská a Cirkev oplývajúca nebeskými darmi. Tieto dimenzie vytvárajú spolu jedinú zložitú skutočnosť, ktorá pozostáva z ľudského a božského prvku. Sv. Bernard z Clairvaux sa o Cirkvi vyjadruje takto: „Si čierna, ale krásna, dcéra jeruzalemská, i keď ťa špatí námaha a utrpenie dlhého vyhnanstva, predsa ťa krásli nebeská krása.“ (Sv. Bernard, In Canticum sermones 27,14)

Ježiš hovorí o veľmi dôvernom spoločenstve medzi Ním a veriacimi: „Ostaňte vo mne, ako ja ostávam vo vás... Ja som vinič, vy ste ratolesti“ (Jn 15,4-5). Alebo: „Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom“ (Jn 6,56). Ježiš nenechal svojich učeníkov ako siroty. Tým totiž, že udelil svojho Ducha, vytvára z nás tajomne svoje Telo. Boh svoje Vtelenie začal počatím Ježiša z Ducha Svätého a Panny Márie, ale ešte ho neskončil. Celá Cirkev je a má byť jeho telom. Cirkev to je snaha Božieho Slova, predĺžiť svoje Vtelenie do každej ľudskej bytosti. Práve preto nás Ježiš pozýva, aby sme mali účasť na jeho Tele a Krvi. Tak úzko chce byť s nami spojený.

Existujú ľudia, ktorí sa počítajú za kresťanov a zároveň útočia na cirkev, akoby cirkev bola predovšetkým vecou pápeža, biskupov, kňazov a rehoľníkov. Cirkev je predovšetkým Kristovou vecou. A každý ju vníma takú, aká je v ňom samom. Sv. Pavol hovorí: „Kristus vo vás, nádej slávy!“ Ak nieje v tebe Kristus, žiješ mimo cirkvi, aj keď chodíš do kostola. Len ak žiješ z Kristovho tajomstva, začínaš chápať a vnímať krásu Cirkvi.

Zvieratá hneď po narodení, vytvárajú súdržné prírodne spoločenstvá, ale ľudia po prvotnom hriechu netvorí od prirodzenosti spoločenstvo. Akonáhle človek stratil spojenie s Bohom, rozrušili sa aj väzby medzi ľuďmi navzájom. Veľmi skoro po prvotnom hriechu nasledovala bratovražda. Dokonca si ľudia natoľko prestali rozumieť, že to viedlo až k babylonskému pomäteniu jazykov. Môžeme si položiť otázku: „Prečo si ľudia prestali rozumieť?“ Preto, lebo prestal vnímať a uznávať Božie Slovo ako princíp svojho života a každý sám seba urobil normou pre seba i svet. Ľudia prestali myslieť, chcieť a konať rovnako.

Naša Spása spočíva v tom, aby sme trón svojho života odovzdali tomu, komu právom patrí a tým je Božie Slovo, II. Božská osoba. Ide o to, aby sme prijali Ježiša ako svojho Pána a Spasiteľa, ako svoj Život. A toto všetko sa deje v Eucharistii, vo svätom prijímaní, ktoré je aktom prijatia Ježiša, ale aj aktom našej odovzdanosti, našou Bohoslužbou a prejavom vďačnosti. Spoločenstvo a teda aj živá cirkev, môže vzniknúť len tam, kde sa Božie Slovo, II. Božská osoba znovu stáva stredom ľudských bytostí. Len tí, ktorým nejde prednostne o Ego, ale o Boha a jeho Slovo, sa skutočne dokážu zjednotiť, rovnako myslieť, rovnako chcieť. Spoločenstvo sa objavuje tam, kde sú všetci zjednotení tým, že Kristus je ich stredom a Životom.

V slávnych katechézach sv. Cyrila Jeruzalemského čítame: „Pod spôsobom chleba je ti dávané telo a pod spôsobom vína krv, aby si účasťou na tele a krvi Kristovej mal s Ním telesné a pokrvné príbuzenstvo“. „Telo a krv“ v hebrejskom ponímaní predstavujú celú realitu Ježišovej bytosti. Nejedná sa však len o spojenie so sviatostným Kristom, ale ide aj o vzájomne spojenie veriacich v láske. Skrže

eucharistiu sa stávame príbuznými s Ježišom i navzájom. My všetci totiž spolu tvoríme tajomné Telo. Eucharistia utvára Cirkev. Tí, ktorí prijímajú Eucharistiu, sú veľmi dôverne spojení s Kristom. Rovnakým putom ich Kristus spája so všetkými veriacimi v jednom jedinom Tele, Cirkvi. Prijímanie obnovuje, posilňuje a prehĺbuje toto privtelenie k cirkvi, ktoré už bolo uskutočnené prostredníctvom krstu. Krstom sme boli povolani utvoriť jedno jediné telo, Eucharistiou sa naplňuje toto povolanie.

K tomu, aby sme mohli prežiť plné zjednotenie s Ježišom, nestačí len telesná blízkosť, ale potrebujeme poznať jeho myšlienky, slová, city a túžby. K tomu, aby mohlo nastať, musíme najprv vierou prijať jeho Slovo. Preto pred každým svätým prijímaním je najprv ohlasované Božie Slovo. Ono nám zjavuje Boží charakter. Ak s ním súhlasíme a ak ho chceme, spôsobuje prienik Ducha Svätého do nás. Ak Božiemu Slovu neprotirečíme, zjednocujeme sa s Kristom tým istým Duchom, začíname existovať v tom istom Duchu ako Ježiš, v Duchu Svätom, v milosti posväcujúcej. Duch Svätý je najvhodnejším Ovzduším pre Život, ktorý nám Otec v Ježišovi dáva. Pred svätým prijímaním sme vyzvaní povedať svoje „Áno“ k „Božiemu Slovu“. Ak ho nehovoríme, ak so Slovom Božím nesúhlasíme a odvažujeme sa prijímať, vtedy páchame svätokrádež. Prijímame síce Telo a Krv Ježiša, ale nie v tom Duchu, v ktorom sa nám On dáva. Nie sme živý tým istým Duchom ako Kristus. Toto nás v pravom slova zmysle vylučuje od svätého prijímania. Nie vedomie hriešnosti a nehodnosti, ale odmietnutie obrátenia, záľuba v hriechoch a nechota prijať Božie postoj zjavené v Písme. My všetci predsa v liturgii priznávame a vyznávame: „Pane, nie som hoden!“

Dokiaľ Božie Slovo nezaujme v našich životoch centrálnu postavu, dotiaľ si nemôžeme rozumieť a ani sa navzájom milovať. Naše úsilie má smerovať k vytvoreniu spoločenstva. Spoločenstvo je však niečo iné ako len chodenie do kostola. Pokiaľ nežijeme úplne pre Krista, sme jeden pre druhého nebezpeční svojou hriešnosťou. S ľuďmi „bez zákona“ sa nedá spoločenstvo vytvoriť. Prvý krok k tomu, aby sme mohli vytvárať spoločenstvo, je prijať Božie Slovo ako normu pre svoj život a základ svojho posvätenia. Stať sa ľuďmi, ktorí majú v srdci Boží zákon. Potom sa budeme navzájom chápať a budeme mať aj rovnaký cieľ.

To čo vidíme svojimi zmyslami pri prijímaní je znak. Zmysly dokážu zachytiť len znak, ale to čo sa skrýva v tomto znaku, to môže vidieť len naša viera. Niekedy zabúdame na to, že viera je istota, bezpečnejšia a istejšia ako všetky ľudské poznatky, lebo sa zakladá na Slove samého Boha, ktorý nemôže klamať. Vieru v srdci dokáže vzbudiť Duch Svätý. On nám zjavuje a vnútorne nás v tom uistuje, že toto je naozaj Kristus, že je to jeho Pravé a Životodárne Telo. Prijímame sviatostný znak, v ktorom je skutočne prítomný Ježiš ako osoba. Tu my nepomôže ani rozum, ani zmysly, tu my môže pomôcť len viera. To znamená: „Oprieť sa o Slovo Božie“. Sám Kristus hovorí: „Toto je moje Telo“. Môžem sa tiež oprieť o svedectvo kňaza, ktorý svoju vieru vyjadruje vtedy, keď mi hovorí: „Telo Kristovo“. A toto svedectvo vydáva v mene cirkvi, ktorá už dve tisícročia žije z tohto tajomstva.

Ten, kto prichádza na prijímanie má vedome povedať svoje „Amen“ = „Verím a chcem prijať Ježiša ako osobu, chcem mu odovzdať svoju bytosť, aby ma mohol v láske pretvoriť“. To „amen“ treba vysloviť v Duchu Svätom: „Viem o tom, lebo Duch Svätý mi to zjavil. Chcem mať Syna Božieho, chcem mať Život“. Sv. Augustín nás poučuje: „Ak ste telo Kristovo a jeho údy, je na oltári Pána predkladané vaše tajomstvo a vy prijímate svoje tajomstvo. Odpovedáte: „Amen“ na to, čo prijímate, a touto svojou odpoveďou to podpisujete. Veď sa ti hovorí: „Telo Kristovo“, a ty odpovedáš: „Amen“. Búd teda údom Kristovým, aby tvoje Amen bolo úprimné“.

K prvému svätému prijímaniu sa obyčajne ide vo svadobnom obleku. Prijatie Ježiša v Eucharistii sa podobá manželstvu. Dve osoby, ktoré sa milujú, musia navonok vyjadriť, že sa chcú stretnúť a že sa chcú prijať navzájom. Vonkajšie gestá a slová vyjadrujú lásku ale láska je vnútorná sila, ktorá spôsobuje, že sa jedna osoba odovzdáva druhej. Podobne sa má uskutočniť naše stretnutie s Bohom skrze Ježiša v Eucharistii. V Ježišovi nám Boh Otec zjavuje Lásku, vyzýva nás na stretnutie so

Sebou. Prijatie osoby môže nastať len v akte vzájomného odovzdania. Prijat' ho môžeme len natoľko a v tej miere, nakoľko sa mu samí odovzdáme. Niekedy práve tento rozmer chýba v našom svätom prijímaní. Dať svoj život, aby som získal Božský. Podobne ako manželstvo aj prijímanie je len vtedy sväté, ak je trvalým, zodpovedným a plodným vzťahom.

Pán Ježiš sa každému z nás prihovára: „Hľa stojím pred dverami a klopem. Kto počúvne môj hlas a otvorí mi dvere, vojdem k nemu, budem večerať s ním a on so mnou“ (Zj 3,20). To klopanie je výzva k viere na pozdvihovanie: „Hľa, Baránok Boží.“ Otvorenie treba v Duchu dokončiť, otvoriť sa Bohu a Jeho vôli. Bez viery neexistuje žiadne zjednotenie, ale ide o svätokrádež. Požíva sa chlieb, nepoznajúc vierou, že je to Kristus. Vtedy nenastane zjednotenie, lebo ono môže nastať len medzi osobami ako vedome stretnutie vo viere a láske. Ak tu nieje viera, sviatosť neprináša ovocie. Preto je toľko ľudí, ktorí často, možno aj denne prijímajú Pánovo Telo, ale v ich živote sa nič nemení. Preto nemožno nikdy oddeľovať od seba prijatie sviatosti od prijatia Slova. Lebo Božie Slovo vzbudzuje našu vieru a viera oživená Slovom Božím nás robí schopnými prijať hodne a plodne Telo Kristovo. Tri roky Ježiš formoval apoštolov Božím Slovom a vytváral z nich spoločenstvo, až potom s nimi slávil Eucharistiu.

My sme si zvykli na to, že kostol je obyčajne studený a ľudia v ňom až na pár výnimiek sú ľudia rovnako studení a obrnení. Preto sem až tak veľmi netiahne ľudí z vonku. Spoločenstvo sa objavuje tam, kde sú všetci zjednotení tým, že Kristus je ich stredom. Rovnako chcú, rovnako myslia, rovnako milujú, ako Ježiš. Bez tohoto stredu nás nič nespája. Preto najprv prijímame Ježiša v Slove, potom v modlitbe, potom vo sviatosti, potom to pokračuje v živote, pretože sa usilujeme chodiť s Pánom, ktorého sme prijali. Chodiť s Pánom znamená, ustavične brať ohľad na toho, ktorého sme prijali. Toto je comunio, ktoré má obsiahnuť celý náš život. Len takto môžeme zvíťaziť nad sebou a vytvoriť spoločenstvo tých, ktorí sa narodili z Boha, teda živú Cirkev.

„Keď na sviatky Pána veriaci prijímajú telo Syna, zvestujú si navzájom radostnú zvesť, že je nám darovaný závdavok života, ako keď anjel povedal Márii Magdaléne: „Kristus vstal z mŕtvych!“ Naozaj už teraz život a vzkriesenie sú udelené tomu, kto prijíma Krista“ (Sýrsko - antiochijska antifóna). Východné cirkvi, ktoré nie sú v plnom spoločenstve s katolíckou cirkvou, slávia Eucharistiu s veľkou láskou. Nakoľko tieto cirkvi, i keď odlúčené, majú pravé sviatosti a predovšetkým vplyvom apoštolskej postupnosti, majú kňazstvo a Eucharistiu, ktorá ich s nami dosiaľ tesne spája, isté spoločenstvo „in sacris“, vo svätých veciach, teda v Eucharistii, za vhodných okolností a so súhlasom cirkevnej autority je nielen možné, ale dokonca sa doporučuje. Cirkevné spoločenstvá vzniknuté z reformácie, odlúčené od katolíckej cirkvi, neuchovali pôvodnú a úplnú podstatu eucharistického tajomstva, predovšetkým preto, že im chýba sviatosť kňazstva a z toho dôvodu nieje pre katolícku cirkev možné vzájomné eucharistické prijímanie s týmito spoločenstvami. Napriek tomu, keď si tieto spoločenstvá pri večeri Pánovej pripomínajú jeho smrť a vzkriesenie, vyznávajú, že je to znamenie života v spoločenstve s Kristom, a očakávajú jeho slávny príchod. Preto i voči týmto symbolom treba mať úctu. Ak sa vyskytne naliehavá potreba, môžu podľa úsudku diecézneho biskupa katolícki kňazi udeľovať eucharistiu, zmierenie a pomazanie i iným kresťanom, ktorí nie sú v plnom spoločenstve s katolíckou cirkvou, ale len vtedy, keď o to sami úplne dobrovoľne požiadajú. V takých prípadoch je nutné, aby prejavili katolícku vieru, čo sa týka týchto sviatostí a aby mali požadovanú dispozíciu.

O Františkovi sa hovorí, že: „Všetky tkaniva jeho bytia horeli láskou pre sviatosť Pánovho Tela a nedokázal si sám vysvetliť, ako mohol On mať voči nám takú blahosklonnosť a lásku. Pokladal za znamenie chladného pohrdania, keby nebol prítomný aspoň jednej svätej omše za deň, keď k tomu mal možnosť. Často prijímal s takou oddanosťou, že i druhých k oddanosti strhával. Túto vznešenú sviatosť obklopoval takou úctou, že prinášal v obeť všetky svoje údy, a keď obetovaného Baránka prijímal, obetoval mu svojho ducha v ohni, ktorý stále horel na oltári

srdca" (2 Cel 20).

Sviatosť manželstva (obnova manželských sľubov)

Čo považujeme my ľudia za jeden z vrcholných zážitkov? Myslím si, že väčšina z nás by odpovedala: svadbu. Niekedy podozrievame Boha z toho, že má presne opačný vkus ako my ľudia, že sa mu nikdy nepáči to, čo sa páči nám. Ale evanjelium o svadbe v Káne Galilejskej a mnoho iných miest Písma ukazuje, že v tomto máme rovnaký vkus. Písmo Sväté začína stvorením muža a ženy k Božiemu obrazu a podobe a končí videním „svadby Baránkovej“ (Zj 19,7-9). Od začiatku až do konca Písmo hovorí o manželstve a jeho tajomstve, o jeho ustanovení a o zmysle, aký mu dal Boh, o jeho pôvode a celi, o tom, ako sa rôznym spôsobom uskutočňovalo behom celých dejín spásy, o jeho ťažkostiach vyplývajúcich z hriechu a o jeho obnovení v „Ježišovi našom Pánovi“ (1 Kor 7,39) (RK 1602) Zrátajme si v kolíkych podobenstvách o Božom kráľovstve prirovnáva Ježiš Spásu človeka ku svadbe.

„Manželský zväzok, ktorým muž a žena medzi sebou vytvárajú najvnútornejšie spoločenstvo celého života, zamerané svojou prirodzenou povahou na prospech manželov a na plodenie a výchovu detí, je medzi pokrstenými povýšené Ježišom Kristom na sviatosť.“ (RK 1601)

Všimnite si, že kresťanské manželstvo stojí v tej istej línii ako krst, birmovanie, sviatosť oltárna, pokánie, pomazanie chorých a kňazstvo. Vyslovene hovoríme o kresťanskom manželstve, lebo kresťanské manželstvo nieje to isté ako len biologické spolužitie muža a ženy. Kresťanské manželstvo môžu uzatvoriť len dvaja kresťania, dvaja pokrstení, ktorí prijali Ježiša ako svojho Pána a Spasiteľa. Keď si všimneme určitú postupnosť prijímania sviatostí v našom živote, tak zistíme, že sv. prijímanie je skôr ako manželstvo. Na to, aby sa človek stal kresťanom, sa musí naučiť prijímať Ježiša, chodiť s Ježišom, vydávať sa najprv Bohu skrze Ježiša Krista. Toto je základ nášho posvätenia a záruka života, ktorý sa Bohu páči. Len tí ľudia, ktorí prijali Ježiša ako svojho Pána, môžu uzatvoriť platné a plodné manželstvo, na ktoré dáva Boh záruku. Človek sa stáva kresťanom vtedy, keď prijíma Ježiša ako svoj život. A len takýto ľudia si môžu skutočne porozumieť, lebo majú, skrze prijatie Ježiša, toho istého Ducha.

Manželstvo môžeme aj preto nazvať sviatosťou, lebo sa človek skrze osobu partnera stretá s Ježišom. Ježiš tvrdí, že všetko, čo sme urobili jednému z najmenších, jemu sme urobili. Keď sa stretáme s človekom, narážame súčasne na Tajomstvo Boha. Preto nemôžeme so žiadnym človekom ani v manželstve narábať ľubovoľne, podľa svojej vôle. Každé privlastnenie si človeka bez Božieho súhlasu a požehnanie, môžeme nazvať svätokrádežou. Človeka si môžeme privlastniť len v Božom Duchu, to znamená, keď dodržíme a chceme dodržať vo vzťahu k nemu Boží zákon. Človeku ubližujeme, ak k nemu nepristupujeme v Božom Duchu. Prijatie človeka sa týka nielen partnera v manželstve, ale aj detí, s ktorými takisto musí človek narábať v Duchu Svätom. Preto človek potrebuje zvláštnu Božiu pomoc, aby dokázal druhého správne prijať.

„Dôverne spoločenstvo života a manželskej lásky, ktoré Stvoriteľ založil a vybavil vlastnými zákonitostami, sa uskutočňuje manželskou zmluvou. Sám Boh je pôvodcom manželstva.“ Povolanie k manželstvu je vpísané do samej prirodzenosti muža a ženy, ako vyšli z rúk Stvoriteľa. Manželstvo nieje čisté ľudské zriadenie, napriek všetkým zmenám, ktorými prešlo behom stáročí, v rôznych kultúrach, sociálnych štruktúrach a v duchovných postojoch. (Rk 1603) Hovorí sa tu o manželskej zmluve. Ako náhle začíname hovoriť o zmluve, dostávame sa do oblasti Práva. Viete dobre, že zmluva sa uzatvára za účasti svedkov. Preto hrajú dôležitú rolu svedkovia aj pri uzatváraní manželstva.

Manželská láska je predobrazom Božej lásky voči človeku. Láska, ktorou nás chce zahrnúť Boh, nieje o nič menšia ako láska vo vydarenom manželstve. Samozrejme, že duchovný život prechádza tými istými úskaliaми ako manželstvo. Láska môže len tam trvať, kde sa do nej nejakým spôsobom vkladajú obidve stránky. Láska manželská i duchovná žije z obeti. Božia láska sa chce zjaviť v ľudskom

manželstve. Jeden pre druhého má byť obrazom stálosti a vernosti, ako je stály a verný Boh sám. Jeden pre druhého má byť oporou, ako je pre človeka oporou Boh sám.

Viem, že. pni všetkom tom, čo sme si povedali, mnohým sa objavuje v duši akýsi zahorklý pocit. Takto by to malo byť, ale ako to v skutočnosti vyzerá. Každý človek zakúša zlo okolo seba i v sebe samom. Táto skúsenosť sa prejavuje i vo vzťahoch medzi mužom a ženou. Ich spojenie je ohrozované nesvornosťou, vládyčtivosťou, nevernosťou, žiarlivosťou a spormi, ktoré môžu viesť až k nenávisti a rozchodu. Viera nás učí, že tento neporiadok nevyplýva z prirodzenosti muža alebo ženy, ani z povahy ich vzťahov, ale z hriechu. Prvý hriech, ktorý spočíva v prerušení spojenia s Bohom, má ako prvý dôsledok zlom v pôvodnom spoločenstve muža a ženy. Ich vzťahy sú pokrivené vzájomnými obžalobami: ich vzájomná príťažlivosť, ktorá je darom Stvoriteľa, sa zmení vo vzťahy vlády a žiadostivosti. Úchvatné povolanie muža a ženy, aby boli plodní a množili sa a aby si podmanili zem, je zaťažované pôrodnými obtiažami a pracovnými námahami. (Rk 1606-7)

Existuje jedno ruské príslovie: „Keď ideš do boja, pomodli sa raz. Keď ideš na more, pomodli sa dvakrát. Ale keď sa ideš ženiť, pomodli sa trikrát.“ Toto príslovie nám chce povedať, že manželstvo je omnoho ťažší podnik ako vojna alebo cesta po mori. Bez Božej pomoci to nepôjde. Určite príde okamih, keď manželia budú musieť uznať ako tí v dnešnom evanjeliu, že víno sa minulo, že víno čisto prirodzenej náklonnosti sa minulo a potrebujeme Božiu Lásku, Ducha Svätého. Aj preto, je kresťanské manželstvo sviatosťou, lebo len Kristus v nás môže urobiť tento zázrak.

I preto je potrebné nežiť svoje manželstvo len z čiste ľudskej sily, ale prijať Boha, ktorý prichádza ako Ženích. Spomeňte si? Keď ste boli na prvom svätom prijímaní, ako ste boli oblečení? Nielen ako hostia na svadbe, ale ako tí, ktorí sa prišli sobášiť. Kresťanstvo a eucharistická hostina, sv. prijímanie – to je svadba človeka s Bohom. V každej svätej omši narážame na symboliku svadby. Je tu hostina, je tu vzájomné vydanie a vzájomné prijímanie. Nielen my prijímame Krista, ale aj Kristus prijíma nás v tajomstve eucharistie. Aj to najvydarenejšie pozemské manželstvo je len nepodareným predobrazom toho, čo Boh pripravuje pre tých, ktorí po ňom túžia a ktorí ho ustavične hľadajú. Každý deň môžeme žiť tajomstvo tohto manželstva s Bohom skrze Eucharistiu. V každej svätej omši sa Boh znovu a znovu vydáva nám a my jemu, ak sme účastní na svätom prijímaní. Všetci máme žiť v Novej zmluve, ktorá sa uzatvára v Tele a Krvi Božieho Syna. Sv. Augustín hovorí: „Stávaš sa tým, čo prijímaš!“

Na záver jeden citát z prvokresťanskej doby o manželstve: „Ako mám dostatočne vykresliť šťastie onoho manželstva, ktoré cirkev spája, obeť posilňuje a požehnanie pečati, ktoré oznamujú anjeli a ktoré uznáva nebeský Otec? Aký je to pár: dvaja veriaci s jednou nádejou, s jednou túžbou, s jedným spôsobom života, v jednej službe! Obidvaja sú deťmi toho istého Otca, obidvaja služobníkmi jedného Pána: nič ich nerozlučuje ani v duchu, ani v tele, naopak sú skutočne dvaja v jednom tele. Kde je jedno telo, tam je tiež jeden duch.“ (Tertulian).

V I E R A

Slovo „viera“ v jazyku, ktorým hovoril Pán Ježiš, ma asi taký zmysel, ako „nechať sa viesť“, „nechať sa riadiť“. Evanjelium hovorí o zrieknutí sa seba vlastnenia, darovaní sa Kristovi. Je to opačný postoj aký zaujal Adam v raji, keď sa jedním zo stromu poznania dobrého a zlého, vedome rozhodol, že si sám určí, čo je pre neho dobré a čo zlé, že si bude žiť len podľa seba a pre seba.

Keď prichádza nový človek na tento svet, prináša si so sebou niečo, čo je úžasným Božím darom. Psychológia zvykne túto schopnosť nazývať „prvotná dôvera“. Táto dôvera, ktorú môžeme pokojne označiť aj slovom viera, sa tu javí ako základný pozitívny vzťah ku skutočnosti. Bez tohto postoja by v nás neexistovala žiadna otvorenosť a žiadne prijímanie, lebo prijímanie je možné len skrze otvorenosť, ktorú zasa umožňuje dôvera. A vieme veľmi dobre ako je zvlášť počínajúci život odkázaný na prijímanie, ktoré mu umožňuje rast. To, čo vyzerá ako duchovná úvaha, sa v skutočnosti týka tých najzákladnejších vecí ako je dýchanie, pitie materského mlieka, jedenie, uvoľnenosť v náruči matky, otca. Duša novorodeniatka očakáva len Dobro, pre ktoré je stvorená, a preto je úplne obnažená a priestupná, nemá pancier. Hovorili sme si v prednáške o odpustení, že každé sklamanie nás robí uzavretejším a že je potrebné odložiť pancier neodpustenia, aby sme sa mohli plne otvoriť a prijať Boha. Odpustenie nás otvorí viere, o ktorej chceme teraz hovoriť.

Zaťaženie západným spôsobom myslenia chápeme vieru len ako určitý rozumový úsudok o existencii Boha. Ide o akúsi filozofickú vieru, ktorú by sme mohli vyjadriť takto: „Skúmal som prírodné vedy a dospel som k záveru, že niečo musí byť nad nami.“ Je to síce pozitívny krok, ale takáto čiste špekulatívna viera založená len na ľudskom rozumnom úsudku, nie je vierou v zmysle Písma. Nie je vierou, ktorú prejavil patriarcha Abrahám, keď „uveril Bohu a bolo mu to počítane za spravodlivosť“. Takáto filozofická viera ani nemôže človeka priviesť k ospravodliveniu. Má malý vplyv na osobný život človeka. Náboženskú prax si takýto človek plní pre každý prípad, lebo kto vie ako to bude po smrti, ale postupuje tak, akoby Boh nehovoril do jeho života, ako by vôbec neexistovalo Božie Slovo. Prečo je to tak? Kde hľadať korene tejto akoby viery? Mnohí zabúdajú na to najdôležitejšie, že predmetom viery je Božie Slovo a spôsob prijatia je istota.

Božie Slovo je II. Božská Osoba, jeden zo svätej Trojice. Je Živou Osobou a zároveň Nezrušiteľným a Neodvolateľným Slovom, je Boží Syn, Splodený, Nestvorený, jednej podstaty s Otcom, skrze Neho bolo všetko stvorené. Božie Slovo stojí v základoch stvoreného sveta, lebo všetko povstalo Božím Slovom a stojí tiež v základoch ľudského svedomia. Božím Slovom zároveň nazývame zbierku kníh SZ i NZ, ktorá tým, že je inšpirovaná Duchom Svätým, má moc nás sväto ovplyvňovať. Božie Slovo je Živé a Účinné, je teda čosi iné a viac ako len Informácia, je Pravda a Život, je zároveň jediným a absolútne dokonalým Božím Činom.

Ale toto Slovo sa stalo telom v osobe Ježiša Krista a nám sa dnes ponúka: „Božia spravodlivosť skrze vieru v Ježiša Krista pre všetkých, čo veria.“ Ježiš Kristus je Pravý Boh a Pravý Človek. V ňom sa nám zjavuje Boží charakter a zároveň pôvodná veľkosť človeka. Od tejto chvíle Boh prestáva byť neznámy a my môžeme Boha uznať i neuznať, milovať i nemilovať. Keď už Abrahám bol ospravodlivený, keď uveril Božiemu Slovu, ktoré počul, o čo väčšiu šancu ospravodlivenia máme my, ktorí v Ježišovi nielen počujeme, ale aj vidíme pravého Boha. Každý človek má akýsi vrodenný zmysel pre Boha. Zjavuje nám Ho naše vlastné srdce a svedomie. Keď sa človek stretá s Bohom skrze jeho Slovo, vie s kým má tú česť. Boh je ľudskej duši evidentný. Boh a ľudská duša sú starí známi. Čistá duša má schopnosť poznať svojho Pána a Stvoriteľa. Preto nikto nieje ospravedlnený, ak v Ježišovi neuzná Boha. Skrze Krista získavame správny obraz o Bohu a prestávame o ňom zmýšľať zle.

Sme pozvaní vyznávať svoju vieru v Kristovo Božstvo svojimi ústami. Nehanbiť sa a deliť sa o svoju vieru. Vieru si zachová len ten, kto sa s ňou delí. Prednostne so

svojimi blízkymi, rodičia s deťmi ale aj so svojimi známymi a nakoniec zo všetkými, ktorí sa s ňou ešte nestretli. I toto môže znamenať vyznanie úst, ktoré vedie ku Spáse.

Katolícke náuka o viere výrazne potvrdzuje, že viera sa vo svojej podstate spája s istotou. Logické uvažovanie o procese viery by sme mohli vyjadriť takto: „Boh niečo povedal. To, čo povedal je predmetom viery. Boh je Svätý, preto nemôže klamať. Boh je Vševediaci, preto sa nemôže mýliť. Ak vieme o niečom, že to povedal Boh, tak náš postoj voči tomu sa môže prejaviť len vierou, ktorá nepripúšťa žiadnu pochybnosť. Keby sme si pripustili pochybnosť, odmietli by sme autoritu Boha. V tomto zmysle pochybnosť je znevažovaním Boha, lebo pripúšťa možnosť, či Boh svoje Slovo dodrží, či je vierohodný. Samozrejme, môžu existovať pochybnosti iného druhu: „Či to naozaj Boh povedal? Či som tomu dobre rozumel?“ Ale, ak s istotou viem, že ku mne hovorí Boh, vtedy nemám inú možnosť ako veriť, alebo uraziť Boha.

Vidíme teda, že základom kresťanského života je viera. A môžeme povedať, že je to viera, ktorá si je istá tým, čo verí. Takáto viera je Božím darom, ktorý si môžeme vyprosiť od Boha v modlitbe. Ak sa o takúto vieru oprieme, staneme sa slobodnými od pocitov a tak sa nám podarí uniknúť, rôznym krízam, ktoré pochádzajú práve z nášho citového života. Svoj duchovný život začneme budovať na istote Božieho Slova. Božie Slovo nám umožňuje dívať sa na svet už teraz a tu Božími očami. Istota viery nás vyťahuje z depresie sveta. Božie Slovo pôsobí preto, lebo je Živé a Účinné, teda pôsobí z vlastnej svojej podstaty a pôsobí tiež preto, lebo bolo prijaté vierou, teda preniklo do vnútra skrze vieru, ktorá si je istá. Nám sa ohlasuje Boh - Láska. Dokiaľ neuveríme v Lásku, ostávame stále ľuďmi negácie, nechutní, depresívni, stále reptajúci, bez nádeje. Ak uveríme, začneme dúfať a milovať, myslieť a konať pozitívne.

Veľmi často k zrelosti našej viere chýba znalosť Božieho Slova. Sme voči Božiemu Slovu ako učenici pri prázdnom hrobe. Ale ten hrob má v sebe skrytú zvesť. Máme akúsi teologickú vieru, ktorú vyjadríme modlitbou Kréda, teda vyznaním teologických právd, ale viera je čosi omnoho širšie. Viera je vzťahom k Božiemu Slovu a to v celej jeho šírke, teda aj ako dôvera v osobu Ježiša ale aj v jeho prisľúbenia. Viera je osobné, bytostné prilnutie celého človeka k Bohu, ktorý sa zjavuje. Viera vyžaduje, aby človek rozumom i vôľou prijal zjavenie, ktoré Boh uskutočnil svojimi činmi a svojimi slovami. „Veriť“ sa preto vzťahuje ku dvom skutočnostiam: k osobe a k pravde: k pravde kvôli dôvere, ktorú má človek k osobe, ktorá ju dosvedčuje.

Keď už Abrahám bol ospravedlivený, keď uveril v Božie Slovo, ktoré počul, o čo väčšiu šancu ospravedlivenia máme my, ktorí v Ježišovi nielen počujeme, ale aj vidíme pravého Boha. Sme pozvaní svojimi ústami vyznávať svoju vieru v Kristovo Božstvo. Nehanbiť sa a deliť sa o svoju vieru. Vieru si zachová len ten, kto sa s ňou delí. Prednostne so svojimi blízkymi, rodičia s deťmi ale aj so svojimi známymi a nakoniec zo všetkými, ktorí sa s ňou ešte nestretli. I toto môže znamenať vyznanie úst, ktoré vedie ku Spáse.

Naše pochybnosti sa obyčajne netýkajú právd viery, ktoré nachádzame v katechizme. Pochybnosti sa objavujú v momente, keď máme dať odpoveď na otázku: „Veríš tomu, že ťa Boh skutočne miluje, a tak veľmi ťa miluje, že sa za teba obetoval a že ti je v každej chvíli ochotný odpustiť hriechy, keď sa k nemu s lútosťou obrátiš?“ Môžeme si túto základnú otázku položiť aj iným spôsobom: „Veríš v Lásku? Očakávaš Dobro? Očakávaš splnenie blaženej nádeje a príchod nášho Pána Ježiša Krista?“ Hlavným problémom viery je uveriť v Lásku. Uveriť radostnú zvesť o milujúcom Bohu. Uveriť v Lásku, byť presvedčený o láske, hlásať túto vieru, to je naša základná úloha. Uveriť v Božiu lásku k sebe samému, uveriť v Božiu lásku ku všetkým ľuďom, v lásku, ktorá spôsobilá, že sa Boh pre nás obetoval a spojil sa s ľudskou prirodzenosťou.

Na kríž nášho Pána sa nemáme dívať len ako na historickú udalosť, určite hroznu a otriasajúcu, ale existujúcu v dávnej minulosti a nás sa už vôbec netýkajúcu. Lebo touto smrťou bola zložená obeta za všetkých ľudí a teda aj za mňa. Teológovia

na základe Božieho zjavenia tvrdia, že Boh tak veľmi miluje človeka, že by bol ochotný zomrieť za každého jednotlivca, keby to bolo nutné pre naše vykúpenie. Avšak jedna smrť, smrť Pána Ježiša, nás pojala všetkých a jej účinok je odpustenie hriechov. Musíme urobiť závery z našej viery. Teda ak veríme vo vykúpenie a spásu vykonanú Kristom, ak veríme v odpustenie hriechov ako v objektívnu skutočnosť existujúcu od chvíle Spasiteľovej smrti na kríži, skrze vieru a lútosť môžeme túto skutočnosť aktualizovať na svoj život. Vtedy to, čo Boh skrze Krista urobil pre nás objektívne, stáva sa pre nás subjektívnym, stáva sa to naším osobným vlastníctvom.

Pretože Boh, ktorý nás stvoril bez nás, chce aby sme sa slobodne rozhodli pre spásu. Sv. Augustín vyjadruje tento zákon takto: „Ten, ktorý ťa stvoril bez teba, nespasí ťa bez teba“. Boh chce, aby sme ako osoby obdarené rozumom a slobodnou vôľou vošli do skutočnosti spásy, aby sme vedome a dobrovoľne prijali to, čo nám On ponúka. Môžeme to urobiť v každej chvíli, Boh totiž nikdy neodvoláva svoje Slovo. Preto teológia sviatostí potvrdzuje, že sviatosti pôsobia „ex opera operato“ to znamená, že nepôsobia mocou ľudskej zásluhy a ľudského úsilia zo strany vysluhovateľa, ale mocou samého spasiteľného Kristovho diela, ktoré sa v nich aktualizuje. Od nás Boh očakáva vedomý a slobodný čin viery.

V kresťanskej viere ide ešte o väčšiu otvorenosť ako je schopnosť uveriť Slovu. Vo viere ide o bytostnú otvorenosť pred Božím Duchom. Ide o to, stať sa priechodným, prístupným pre Boha. Prijatť do seba Kristovu plnosť. Človek nemôže svojimi vlastnými silami vyrovnáť neprítomnosť Boha vo svojom srdci. Ide teda o vieru ako o privlastnenie si. Takto to píše sv. Pavol v liste Korintňanom: „Kristus sa podľa vôle Boha stal našou múdrosťou a spravodlivosťou, posvätením a vykúpením.“ (1 Kor 1,30). Keď človek stratil Božie priateľstvo, stratil Boží Dych, ktorý na počiatku mal. V spáse človeka ide o to, aby človek mohol znovu nosiť Božieho Ducha. Preto je veľmi potrebná viera v Božie Slovo. Sv. František hovorí: „Skrze Božie Slovo, hlboko do nás preniká vznešenosť nášho Stvoriteľa.“

Pre mladšiu generáciu to vyjadrím trochu ináč. Božie Slovo je ako operačný systém, ktorý si musíme vo vlastnom záujme nainštalovať na svoj hardisk, na svoje tvrdé a hriešne srdce, aby sme sa stali pre Boha prijateľní. A tak ako pred inštaláciou je dobré prečítať si načo daný systém slúži, čo vyžaduje a čo spôsobuje, tak aj my ak chceme Ježiša prijať, musíme najprv poznať Božie Slovo, aby sme vedeli k čomu hovoríme svoje „áno“. A tak, ako pred prijatím nového operačného systému prebieha formácia disku, ktorá zmaže všetky predošlé súbory, tak sa aj my musíme zriecť svojho predošlého spôsobu života, hriešnej existencie zameranej len na seba, aby sa v nás krása tohto nového operačného systému, ktorý sa nazýva „Kristus – Bohočlovek“, mohla úplne prejaviť. Ježiša máme prijať ako Božie Slovo, ako Telo a Krv, ako Život a Pravdu, ako svoju Cestu. Kto to robí, stáva sa Božím priateľom, synom a dcérou Najvyššieho. Kto to nerobí, i keď chodí do kostola, ešte stále nepatrí do okruhu Božích priateľov. Vždy, keď dávame prednosť Božiemu Slovu pred vlastnou chytrosťou naplňa nás Duch Svätý a premieňa viac a viac na obraz Krista – Bohočloveka. A takáto cesta viery nás robí spravodlivými v Božích očiach.

Chceme ešte niečo povedať o istote spásy ako výsledku našej cesty viery. Ráz sa ma jedna staršia pani pýtala, či to nie je opovážlivosť, keď verí, že bude spasená. To nieje opovážlivosť, to je viera v Božie prisľúbenie a predmet našej nádeje. Vedť Ježiš sám hovorí. „Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený!“ Ak ideme cestou Božích prikázaní, smerujeme ku Spáse. Musíme rozlišovať. Istota je v tom, čo Boh skrze Krista pre nás urobil, istota je v tom, že Boh chce spasiť všetkých ľudí. Istota je v tom, že ak budem nasledovať Krista, budem spasený. Neistota je z našej strany.

Príčinou sporov je nepresne rozlišovanie pojmov: „istota viery“, „istota spásy z Božej a ľudskej strany“ a „milosť vytrvania dokonca!“ Ak stojíme pred Bohom a jeho Slovom a sme povolani k viere v nich, tak našou odpoveďou môže byť jedine neochvejná viera, ktorá si je istá. Napr. Ak sa Pán Ježiš pýta v evanjeliu Lazarovej sestry: „Kto verí vo mňa, nezomrie naveky. Veríš tomu?“ (Jn 11,25-26), čože má

vtedy odpovedať? Možná je len jedna odpoveď: „Verím!“ „Či si si istý svojou vierou?“ Nemôžeš inakšie odpovedať ako: „Som si istý svojou vierou?“ „Či si si istý svojou Spásou?“ V tejto súvislosti áno! Som si istý, že ak pôjdem cestou, ktorou je Kristus, budem spasený!“

Z Božej strany je Spása istá, ale z ľudskej strany je možné zlyhanie. Nemyslím teraz na zlyhanie ako prejav slabosti človeka, ale zlyhanie ako odpad od viery, odchod z odovzdanosti. Toto je problém „vytrvalosti do konca“ I Pán Ježiš na jednom mieste hovorí: „kto vytrvá do konca, ten bude spasený!“ Tu je problém. Spása v Božom svete je skutočnosťou, ja však ju musím dovoliť v sebe uskutočniť a musím v tom vytrvať až do konca života. Niektorí protestanti sa dopúšťajú chyby, keď opovážlivo hovoria: „už som spasený“. Ešte žije vo vyhnanstve, ďaleko od Pána a preto môže hocikedy pohlúdiť a zlyhať. Vidíme, že aj Písmo Sv. pozná také prípady, kde určitý človek uveril v Krista, ale odpadol od neho (apoštol Judáš, Demas, kováč Alexander).

Na druhej strane je potrebné upozorniť, že aj opačný extrém je blud: Žiť tak, ako by sme v nič nemohli dúfať. Ako by posmrtný údel bol výsledkom akejsi Božskej rulety. „Lebo v nádeji sme spasení“ (Rim 8,24). Blud je žiť bez očakávania blaženej nádeje. A tento blud sa týka mnohých kresťanov katolíkov. V liste Filipanom píše sv. Pavol: „s báňňou a chvením pracujte na svojej spáse.“ Sú určité znaky, ktoré ukazujú či ideme po ceste spásy. Sú to znaky nového života, o ktorých nachádzame zmienku na viacerých miestach Písma. Takým reálnym znakom je ovocie Ducha Sv.: „Láska, radosť, pokoj“.

Sme podobní ľuďom, ktorí v predpredaji kúpili lístky na predstavenie a ich povinnosť je dodržať čas predstavenia a prísť. Je to iná situácia, ako ísť do kina a nemať ešte lístky. Asi takto nejako by sme mohli vyjadriť našu istotu spásy. Ak sme uverili v Krista, ak sme ho vierou prijali, ak sme sa dali pokrstiť, ak sme sa mu úplne odovzdali a snažíme sa žiť Božie Slovo a kráčať v moci Ducha Sv., vtedy máme očakávať, splnenie blaženej nádeje. Niečo iné je „istota viery“ a niečo iné je, „istota vytrvania v milosti až do konca.“ Našou odpoveďou na Slovo Božie, ktoré je nám adresované, musí byť pevná, neochvejná viera. Len takáto viera dáva životnú radosť, vedomie oslobodenia, dáva nám elán a uschopňuje k svedectvu. Svedectvo človeka neistého a nepevného nieje žiadnym svedectvom. Preto tiež málo kresťanov vydáva svedectvo, lebo nie sú si istí svojou vierou. Vieme, že je veľkou túžbou Pána Ježiša, aby sme o ňom vydávali svedectvo. Chápeme, že problém evanjelizácie je v istote viery. Len keď mám istotu viery, budem zápasíť o Spásu.

Na záver ešte jeden výrok sv. Františka, ktorý nám pomôže pochopiť, ako to je zo Spásou a nami: „Svätec svojich bratov často uisťoval, že duchovná radosť je najistejším prostriedkom proti nástrahám a lestiam zlého ducha... Preto sa svätec snažil žiť radostne a zachovával si pomazanie ducha i olej radosti. Bedlivo sa vystríhal sklúčenosti, ako by to bolo najväčšie zlo. Akonáhle spozoroval, že vstupuje do jeho duše, rýchlo sa ponoril do modlitby. Hovoril totiž: „Božieho služobníka môžu niektoré veci zmiašť, ale vtedy sa má rýchlo ponoriť do modlitby a pred Najvyšším Otcom zotrvať tak dlho, až sa mu zasa vráti radosť zo Spásy. Ak zotrvá v zádumčivosti, ťažkomyselnosti, zakorení sa v ňom ono babylonské zlo, ktoré srdca nahlodá akoby hrdzou, ak nebude slzami ihneď vyhladené.“ Chcem len povedať, že sv. František pozná čosi, čo nazýva „radosť zo Spásy“, a to je zážitok Božej blízkosti v modlitbe. (Františkánske pramene)

Panna Mária a modlitba

O čo ide v v evanjeliu? Ide o základnú pravdu, ktorú nachádzame v Jn 3,16: „Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.“ Hovorí sa tu o Božej Láske a o Viere. Boh je Láska a Viera je primeraná odpoveď Láske. Verím v Lásku. Verím v to Božie „tak Boh miloval svet...“ Sv. Pavol nás chce upozorniť na to, že Kristus svojím Vtelením tajomne zasiahol celé ľudstvo, že určitým spôsobom už vstúpil do všetkých ľudských životov. On tam už je a naša služba spočíva v tom, aby sme ľuďom hlásali toto úžasné tajomstvo: „A my ho ohlasujeme; každého napomínáme a každého vo všetkej múdrosti učíme, aby sme každého človeka urobili dokonalým v Kristovi.“ (Kol 1,28) Cena každého človeka je práve v tom, že Kristus je v hĺbinách ľudskej duše. Kristus je Život, Boží Program v ľudskej bytosti. V našom ohlasovaní ide o to, aby sme ľudí upozornili na túto úžasnú šancu Života, pre ktorú sa treba ale úplne vedome a slobodne rozhodnúť. Toto mohutné Božie účinkovanie sa v nás neprejaví proti našej vôli a bez nášho výslovného súhlasu.

Kto nám toto môže dosvedčiť. Kto mal takúto skúsenosť s Božou Láskou. Bola to predovšetkým Panna Mária, ktorá prvá uverila a zakúsila to „tak Boh miloval svet“. V Tajomstve Zvestovania nás práve ona učí, ako správne odpovedať Bohu. Modlitba Panny Márie, ktorú najlepšie vystihuje práve ono: „Nech sa mi stane, podľa tvojho Slova!“, nám odhaľuje najzákladnejšiu prekážku našich modlitieb. A to je: Neznalosť a neprijatie Božieho Slova, II. Božskej Osoby. K neznalosti poviem len toľko, že Boh nám nerozumie, ak v nás nie je jeho Slovo. Ak chceme hovoriť s Angličanom, musíme sa naučiť anglický. Ak sa chceme správne a účinne modliť, musí byť Božie Slovo v našej hlave. Doslova sa ho musíme učiť naspamäť. Sám Ježiš to potvrdzuje a sľubuje: „Ak ostanete vo mne a moje slová ostanú vo vás, proste, o čo chcete, a splní sa vám to.“ (Jn 15,7) Ak sa chceme v modlitbe rozprávať s Bohom, musíme ovládať Božie Slovo, v ktorom sa nám zjavuje spôsob Božieho uvažovania. Božie myšlienky, nie sú naše myšlienky, a preto sa musíme učiť prenikať do Božieho myslenia. Boh kladie dôrazy na iné skutočnosti ako my. My sa chceme mať momentálne dobre a za každú cenu, Boh nás chce večne spasíť aj za cenu nášho utrpenia.

Druhá prekážka je neprítomnosť Božieho Slova v našom srdci, neprijatie Ježiša ako svojho Pána, teda stav živočíšneho človeka. Po dedičnom hriechu sa my všetci rodíme do tohto sveta, síce po stránke telesnej živí, ale na duchovnej úrovni mŕtvi, pretože nie je v nás život ducha a tým je Božie Slovo. Na tróne nášho srdca vládne naše Ego. Ak nie je na tróne nášho srdca Božie Slovo, nedá sa hovoriť o Božom priateľstve voči nám, ale ako hovorí sv. Pavol „sme dietkami Božieho hnevu“. V liste sv. Pavla Efezanom čítame: „I vy ste boli mŕtvi pre svoje viny a hriechy, v ktorých ste predtým žili podľa behu tohto sveta, poslušní vládcovi nadzemských mocností, ducha, pôsobiaceho dosiaľ v tých, ktorí vzdorujú Bohu. I my všetci sme k ním kedysi patrili: žili sme sklonom svojho tela, dali sme sa viesť svojimi sebeckými záujmami, a tým sme nutne prepadli Božiemu hnevu tak ako ostatní. Ale Boh, bohatý v milosrdenstve, z veľkej lásky, ktorou si nás zamiloval, prebudil nás k životu spolu s Kristom, keď sme boli mŕtvi pre svoje hriechy. Milosťou ste spasení! Spolu s ním nás vzkriesil a spolu s ním uviedol na nebeský trón v Kristovi Ježišovi.“ (Ef 2,1-6) Samozrejme, že z týchto najzákladnejších prekážok, vyplývajú všetky ostatne, pretože vždy sa jedná o niektorú formu neprijatia Božieho Slova.

Evanjelium zo Zvestovania nám na príklade Panny Márie ukazuje, že sa človek môže stať rovnocenným partnerom Boha v láske a môže sa dokonca stať jeho matkou. Sv. František nám odkazuje: „Sme Kristovými matkami, keď ho nosíme v srdci a vo svojom tele božskou láskou a čistým a úprimným svedomím. Rodíme ho svätými skutkami, ktoré majú druhým žiariť ako príklad... Ako je sväté a ako milé, lúbezné, pokojne a sladké, roztomilé a nadovšetko žiaduce, mať takého brata a takého syna, nášho Pána Ježiša Krista!“

Láska k Bohu je prvým prikázáním. Sv. František hovorí: „Nič iného si teda nežiadajte, nič iného si neprajte, v ničom inom nenachádzajte zaľúbenie a potešenie, než vo svojom Stvoriteľovi, Vykupiteľovi a Spasiteľovi, jedinom pravom Bohu, ktorý je plnosťou dobra, všetko dobro, celé dobro, pravé a najvyššie dobro, ktorý jediný je dobrý, milostivý a dobrotivý, láskavý a milý, ktorý jediný je svätý, spravodlivý, pravdivý a verný, ktorý jediný je dobrotivý, bez hriechu a čistý, od ktorého, skrze ktorého a v ktorom je celé odpustenie, všetka milosť, celá sláva pre všetkých kajúcich, všetkých spravodlivých a všetkých blažených, ktorí sa radujú v nebi.“

Už malé deti chodia vo svadobnom obleku na prvé sväté prijímanie. Skôr ako človek uzavrie ľudské manželstvo, je pozvaný, aby sa vydal Bohu, aby dovolil Bohu v sebe pôsobiť. Možnosť priateľstva s Bohom je tu skôr ako ľudské manželstvo, a bude aj potom, keď manželstvo s človekom stratí svoj zmysel. Božia milosť je lepšia ako život. A aj to najlepšie ľudské manželstvo je len predobrazom Lásky Božej a školou, kde sa človek učí sebe odumierať. Človek by nemal uzatvárať pozemské manželstvo, dokiaľ nie je upevnený vo vzťahu k Bohu, lebo len tak bude schopný skutočnej lásky, ak Boh bude na prvom mieste. Ľudské manželstvo nemá byť uzatvárané navzdory tomuto Božskému, ale v ňom a v moci Lásky, ktorú dáva Boh.

Naša modlitba má byť, podľa vzoru modlitby Panny Márie, predovšetkým priestorom, v ktorom dovolíme Bohu v sebe konať. Akási ochota ľahnúť si na operačný stôl Božieho Slova. Nie presadzovať svoju vôľu. On je Pán a ide o to, aby sme mu dovolili v sebe konať. On v nás už je. Od okamihu svojho Vtelenia vstúpil do každej ľudskej duše. Je v nás ako gén nového Života, ako možnosť Nového Života, ako šanca obnovy. Preto je dôležité poznať Božie Slovo, aby sme pochopili, čo chce Boh budovať v našom živote a na toto Božie Slovo je „dôstojné a správne“ odpovedať tak, ako Panna Mária v Tajomstve Zvestovania: „Nech sa mi stane podľa Tvojho Slova!“

Sledujme Pannu Máriu, ako ona počína z Ducha Svätého. Najprv k nej zaznieva Božie Slovo. Bez lásky k Božiemu Slovu, nie je možné prijať Ducha Svätého. Sv. Augustín nazýva Božie Slovo: Sacramentum audibile – sviatosť počutia. Posväcujeme sa počúvaním Slova, ak sa s ním zjednocujeme vo vôli, v myslení, v citoch. Sv. František hovorí, že „skrze Božie Slovo hlboko do nás preniká vznešenosť nášho Stvoriteľa“ Duch Svätý. Božie Slovo nám zjavuje Boží charakter, ale Duch Svätý nám ho dáva, ak po ňom túžime. Nemôže počať z Ducha Svätého, kto nemiluje Slovo. P. Mária stojí pred nami ako prvá kresťanka, pretože kresťanstvo začína tam, kde človek prijíma Krista. Ona je vzorom a matkou našej duchovnosti.

Všimnime si jednotlivé slová jej odpovede: „Nech sa mi stane“ vyjadruje jej odovzdanosť. Panna Mária nestojí v pozícii sebavedomého siláka, ktorý hovorí „ja to urobím“, „ja to dokážem“. Ide tu predsa o Božie Slovo, ktoré človek nedokáže urobiť a ani žiť z vlastných síl. Na druhej strane však vieme, že Boh to od nás právom vyžaduje a že celý vesmír povstal Božím Slovom a že toto Božie Slovo je Všemohúce. Po určitých skúsenostiach začíname chápať, že napriek svojmu najlepšiemu úsiliu, sme nevychovali a nevyšľachtili z opice človeka. Zázrak vnútornej premeny človeka sa nedocieli drezúrou, ale milosťou, darom. Jediné Boh je Dobrý a my sa stávame dobrými, keď je On v nás skrze svoje Slovo a svojho Ducha.

Máriina odovzdanosť nesmeruje k nejakému nevyspytateľnému osudu. Boh predsa zjavuje svoju vôľu vo svojom Slove. Preto sa jej odovzdanosť týka Božieho Slova. Mária sa odovzdáva Bohu, ktorý sa zjavuje vo svojom Slove. Len ten, kto nečíta Písmo Sväté, môže mať strach z Neznámeho Boha. Sv. Hieroným tvrdí, že kto nepozná Písmo Sväté, nepozná Krista. Ale Panna Mária dobre poznala a pozná Slovo Božie. Vedela k čomu hovorí svoje „fiat“ a vedela tiež, Komu ho hovorí. Panna Mária je plná túžby po Bohu, a preto plná Boha, plná Lásky, Panagia – celá svätá. Teda prosme oň, túžme po ňom aj my a prijmime Boží Dar. Vtelením sa Boží Syn stal z lásky k nám človekom, aby sa človek mohol stať Božím Synom.

Cirkevný učiteľ Origenes hovorí: „Čo mi prospeje, že sa Kristus raz narodil v

Betleheme, ak sa nenarodí vierou v mojej duši." Máriino Božské materstvo sa realizuje v dvoch rovinách, telesnej a duchovnej. Mária je nielen Božou Matkou, pretože nosila telesne Boha vo svojom lone, ale tiež preto, že ho najsamprv počala vierou vo svojom srdci. Sám Kristus vyhlásil: „Moja Matka a moji bratia sú tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho.“ (Lk 8,21)

Mária svojou ustavičnou túžbou po Bohu a plnením jeho vôle, počala Boha duchovne, skôr než ho počala telesne. Ani nám nikto nebráni, aby sme túžbou po Bohu, otvoriac sa Jeho Slovu, z Ducha počali Krista a stali sa tak jeho matkou. Sv. Augustín hovorí: „Stali ste sa dieťkami Božími, budte tiež matkami.“ K tomuto sme povolání. Každá duša, ktorá verí, počína a rodí Božie Slovo. Ak podľa tela je len jedna Božia Matka, tak podľa viery rodia Krista všetci, čo prijímajú Božie Slovo a praktizujú ho. Sv. Maxim Vyznavač hovorí: „Kristus sa ustavične tajomne rodí v duši, lebo si berie telo z tých, ktorí sú spasení a dušu, ktorá ho rodí, robí panenskou matkou.“

Možno po tom všetkom, čo sme si povedali, vznikla v nás túžba, mať tento život v sebe. Akým spôsobom však môžeme prijať Krista do seba. Robíme to v každom svätom prijímaní, ale nie vždy dokonale. Iba to prijímanie je skutočne sväté a životodárne, ktoré je trvalé a ktoré sa odohráva v prostredí Máriinej duše. Sv. Ambróz nám radí: „Ak chceš prijať Ježiša do seba, vyprosuj si najprv niečo z tej krásnej Máriinej duše.“ Sväté je to prijímanie, ktoré sa deje v Duchu svätom a v ovzduší Máriinej duše. Máriina duša, to je duša úplne odovzdaná a preto úplne zahrnutá milosťami. Pravda o Božej láske, o Bohu Láske je podstatou evanjelizácie. Táto pravda musí hlboko zapadnúť do našich srdc. Každý jeden z nás môže prežiť vo svojom srdci okamžik podobný tomu, ktorý nám vykresľuje evanjelium o Zvestovaní. Niečo podobné tomu, čo prežila Panna Mária.

Sv. Bonaventúra rozviedol túto myšlienku v spise pod názvom: „Päť sviatkov dieťaťa Ježiša!“ V úvode spisku hovorí, že: „Duša oddaná Bohu, môže z milosti Ducha Svätého a mocou Najvyššieho duchovne počať požehnané Slovo a jednorodného Syna Otcovho, porodiť ho, dať mu meno, hľadať ho a adorovať spolu s mudrcmi a nakoniec predstaviť Otcovi v chráme“. Na inom mieste hovorí, že: „Duša počína Ježiša, keď je nespokojná so životom, aký vedie, a pod vplyvom svätých vnuknutí a zapálená svätým žiarom sa konečne rázne odtrhne od svojich starých návykov a chýb, a je akoby duchovne oplodnená milosťou Ducha Svätého, dá si predsavzatie, že začne nový život. Vtedy došlo ku Kristovmu počatiu. Keď bol požehnaný Boží Syn počatý, narodí sa v srdci, ale len vtedy, ak duša všetko rozumne uvážila, vyžiadala si vhodnú radu a vzývala Boha o pomoc a ihneď uskutoční svoje sväté predsavzatie a začne uskutočňovať to, čo v nej už dávno zrelo, ale sa to stále odkladalo z obavy, že nie je k tomu súca. Ale jedno musíme zdôrazniť: Toto predsavzatie začať „nový život“ sa musí ihneď prejaviť niečím konkrétnym. Ak nie je predsavzatie uskutočnené, bol síce Ježiš počatý, ale nebol zrodený. Ide o jeden z mnohých duchovných potratov. Je to jeden z toľkých odkladov, ktorými je pretkaný náš život a ktoré sú hlavným dôvodom, prečo je tak málo svätých.“

Všetky sviatosti Cirkvi, všetko ohlasovanie Božieho Slova, slúži tomu, aby sa v nás objavil Kristus. Kristus v nás je zároveň Nádejou našej Slávy. Sv. Augustín tvrdí: „Matka ho nosila v lone, my ho nosíme v srdci. Panna otehotnela, keď sa v nej Kristus vtelil, naše srdce nech otehotnie vierou v Krista. Ona porodila Spasiteľa, naša duša nech porodí spásu a chválu. Nech nezostanú naše duše neplodné, ale nech sa stanú plodnými pre Boha.“

Pamätajte si: Krista nemáme napodobňovať, ale Ho máme žiť. Napodobňovať máme Bohorodičku, aby sme sa stali takými, akými nás Boh pôvodne chcel. Nasledujme Pannu a Matku Božiu. Začnime si vážiť naše človečenstvo a plán, ktorý preň Boh pripravil. Veď jedna z nás sa stala Bohorodičkou, prinesúc ľudstvu spásu v jej Synovi. Nosme aj my Boha vo svojom srdci, nech nezostanú naše duše neplodné, ale nech sú plodnými pre Boha.

V Žalme 100 počujeme výzvu: „Jasaj na chválu Pánovi celá zem, s radosťou

slúžte Pánovi." My všetci a s nami celá zem, sme vyzvaní k jasotu. Čo je to jasot? Jasot je radosť ducha. Tak ako telesná radosť pochádza z telesného uspokojenia, tak radosť ducha pochádza z duchovného uspokojenia. Jednu vec môžem s istotou prehlásiť, že jasot nepramení z tejto zeme, jeho základ nespočíva v životných okolnostiach a dokonca môžeme povedať, že je nezávislý od životných okolnosti.

P. Mária poznala túto radosť, keď v Magnificáte vydáva svedectvo: „Velebí moja duša Pána a môj duch jasá v Bohu, mojom Spasiteľovi.“ K čomu nás teda žalmista vyzýva? Vyzýva nás k radosti, ktorá pramení z viery. Keď s istotou uveríme vo všetko, čo nám Ježiš zjavuje, vtedy sa v duši objaví jasot. Je nutné s istotou uveriť, aby sme dokázali jasať aj uprostred zložitých okolností života. Máme jasať na chválu Pánovi. Každý náš smútok zatemňuje Božiu slávu, slávu nášho Stvoriteľa. Nemáme byť prečo smutní. Podriadme svoj život Pánovi. Budme ochotní poslúchať Boha a objaví sa v našom živote radosť. S radosťou sa slúži Pánovi.

„S plesaním vstupujte pred jeho tvár". Jasot sa rodí z istoty viery, plesanie sa však rodí z nazeranie. Plesanie sa rodí ako ovocie poznania Božej tváre. Jasot, ktorý je nezávislý od okolností života a rodí sa z istoty viery, ktorá je víťazstvom nad svetom, tento jasot samovoľne prechádza k nazeraniu a plesaniu. Nazeranie nie je zmyslové poznanie. Nazeranie je schopnosť duše poznať Boha skrze jeho Slovo. Nazeranie je schopnosť preniknúť za Slovo do oblasti Ducha Svätého. Preto sme pozvaní: „S plesaním vstupujte pred jeho tvar.“ Jasot záleží od našej viery, plesanie je ovocím nazerania.

„Vedzte, že náš Pán je Boh!" Sme si plne vedomí toho, že náš Pán je Boh? Budte si v tom úplne istí, že neexistuje žiaden iný Boh, okrem nášho Pána, ktorý sa zjavil v osobe a v živote človeka Ježiša. On sám nám hovorí: „Kto mňa vidí, vidí Otca!" Ježiš, náš Pán, je Boh. Boh, ktorému je všetko možné. Boh, ktorý nepozná problém. Boh dokonale blažený a dokonale milujúci. Dokonale krásny, dokonale príťažlivý. Až tak príťažlivý, že človek je k nemu neodolateľne priťahovaný. Keď nás vie už druhý človek ohúriť svojou krásou natoľko, že strácame hlavu a sme schopní kvôli nemu obetovať svoju slobodu i osobu, o čo skôr a viac stratíme hlavu pri stretnutí s Krásou Boha. Božia milosť je lepšia ako život. Filozofia nás poučuje o tom, že Boh je absolútne jednoduché bytie a teológia, že toto bytie je Láska, Vzťah, Večný Zákon, Milosrdenstvo, Pravda, Krása. Mohli by sme postupne menovať všetky pozitívne vlastnosti a zistili by sme, že v Bohu sú všetky jedno. V ňom nie je rozdiel medzi Krásou, Zákom, Milosrdenstvom, Spravodlivosťou, Láskou, Životom, Pravdou, Svetlom. Nie je v ňom žiadne napätie medzi Milosrdenstvom a Spravodlivosťou. Boh je Krása práve preto, lebo je súčasne Večný Zákon Lásky.

Stáva sa našou Blaženosťou natoľko, nakoľko ho milujeme. Blaženosťou, ktorá sa nedá oddeliť od Pravdy, Spravodlivosti, Lásky a Zákona. Človek, ktorý miluje a koná Dobro, opúšťa svoj egoizmus, začína Boha prežívať vo svojom vlastnom svedomí ako Radosť, teší sa z tejto Krásnej Pravdy a Lásky, z tohto Milosrdného Večného Zákona. Naopak človek, ktorý ostal z vlastnej vôle uväznený vo svojom egoizme a má záľubu v zle, je z Boha nešťastný. Boh miluje všetko, čo stvoril a predsa svojou podstatou je Spásou i Súdom, Odmenou i Trestom, Blaženosťou i Bolesťou a predsa je to stále ten istý a nemeniteľne Krásny Boh.

„On je náš Stvoriteľ a jemu patríme, sme jeho ľud a ovce z jeho stáda". Boh si nás stvoril. Neboli sme a sme. Aký úžasný zázrak sa stal? A z jeho lásky budeme večne. Ako vďační musíme byť voči Tomu, ktorý nás povolal k bytiu? On je náš Stvoriteľ a jemu patríme. Sme Boží a to je ďalší dôvod vďačnosti. On je náš dobrý Pastier. Nikto iný nemá také právo na nás, ako Ten, ktorý nás zo svojej nesmiernej dobroty stvoril. Eucharistia je vďakyvzdávaním. Motívom vďačnosti nemá byť len to, čo pre nás niekedy Boh urobí, ale naša vďačnosť má mať svoj prameň v tom, čo pre nás Boh urobil. Všetko je príliš veľkolepé vzhľadom na ničotu, z ktorej to Boh Stvoril.

„Vstupujte do jeho brán s piesňou chvály a do jeho nádvorí s piesňami oslavnými; chváľte ho a velebte jeho meno". Ako vstupujem do jeho brán?

Prichádzam sem čiste z povinnosti, prichádzam sem z otrockého strachu, aby ma Boh nezatratil? Aké úbohé sú motívy môjho vstupu do jeho brán? Možno mi niečo bráni vo velení Boha. Možno sa bojím toho, čo bude so mnou až sa s ním stretnem? Možno sa bojím večného zavrnutia, pretože nič dobrého v sebe nenachádzam.

„Chváľte ho a velebte jeho meno. Lebo Pán je dobrý.“ Boh je Dobro. Niekedy si zamieňame vieru v Boha, s vierou vo vlastnú dobrotu. Keby som bol dobrý, nepotreboval by som Spásu. My sme uverili, že Boh je Dobrý a v tejto viere je naše ospravedlnenie. V Bohu nie je nič zvrhlé, nič nespravodlivé. Nič, čo by skutočne ubližovalo. On je len dobrota a každý jeho skutok je dokonalý. Preto sa prestávam báť pekla, lebo peklo je zvrátenosť a Boh ho nestvoril. Utrpenie je priamo úmerne veľkosti sebelásky a sústredenosti na seba. Tam, kde je vďačnosť voči Bohu, tam je nebo v duši.

„jeho milosrdenstvo trvá naveky a jeho vernosť z pokolenia na pokolenie“. Prestaňte sa obávať o svoju večnosť a chváľte Boha za všetko, čo vám pripravil. Chváľte ho za to, že môžete byť jeho obrazom, že sa vo vás zjaví čosi z nesmiernej múdrosti, dobroty a milosrdenstva Stvoriteľa. Ak ste svoj život odovzdali Ježišovi, ste pod milosťou, ste jeho ľud a ovce z jeho stáda a On vás vedie ku splneniu blaženej nádeje. Boh je verný. On splní každé svoje prisľúbenie. Jeho Slovo sa vždy stane telom. U Neho nie je žiadna neserióznosť. On je verný. A Jeho vernosť je z pokolenia na pokolenie.

„Sv. Gál – misionár“ Žaškov – odpustová slávnosť (19.10.2008)

Bratia a sestry, schádzame sa dnes po našej duchovnej obnove, aby sme ju zavŕšili oslavou patróna vašej farnosti sv. Gála. Sv. Gál (Gall, Gallo, Gallech, lat. Gallus, český Havel) sa narodil v Írsku v druhej polovici v r. 550. Patril medzi dvanástich mníchov slávneho írskoho kláštora Bangor, ktorí prišli okolo r. 590 pod vedením sv. Kolumbána do Francúzska. Sv. Kolumbán tam založil kláštor Luxeuil. Sv. Gál mu pri tom pomáhal. Zaoberal sa hlavne štúdiom sv. Písma. V r. 610 však musel sv. Kolumbán odísť do vyhnanstva a Gál ho nasledoval. Spolu odišli na územie dnešného Rakúska (Bregenz) a Švajčiarska. Kolumbán potom šiel ďalej až do Talianska, Gál však zostal vo Švajčiarsku a žil ako pustovník pri rieke Steinach. Dvakrát mu ponúkli biskupský stolec a opátstvo v Luxeuil. Gál však po tom netúžil a vždy to odmietol. Zomrel niekedy medzi r. 630 a 645. Jeho kult je stále živý najmä vo Švajčiarsku.

Po jeho smrti bol na tomto mieste postavený kostol, ktorý sa časom rozrástol do opátstva Sankt Gallen, ktorého prvým opátom bol sv. Otmar a ktoré tvorí jadro kantónu vo východnom Švajčiarsku. Po sv. Galovi je tiež pomenované švajčiarske mesto Sankt Gallen, metropola rovnomenného kantónu.

Vieme o ňom, že bol mních, dokonca pustovník ale zároveň misionár a my dnes slávime v cirkvi misijnú nedeľu. Asi to nebude náhoda. Poslední pápeži volajú po misiách a možno ešte viac po evanjelizácii starej Európy. Vidíme, že práve západ je výrazne poznačený odklonom od kresťanstva a nás tu na východe čaká to isté, ak správne nepochopíme, o čo vlastne v kresťanstve ide. Váš patrón bol pustovník a zároveň veľmi hlboko ovplyvnil svoje prostredie a svoju dobu a tým nám chce čosi naznačiť. Chce nám povedať, že človek musí byť najprv uzdravený vo vzťahu k Bohu, aby mohol apoštolovať. Musí byť človekom modlitby a dôverného priateľstva s Kristom.

To čo spájame s duchovným povolaním my, sa nie vždy úplne zhoduje s tým, ako Ježiš chápal povolanie. Mladí muži končia svoje štúdiá na teologickej fakulte a završujú ich kňazskou vysviackou. Oni prešli teologickou formáciou ku kňazstvu, ale všetci sme pozvaní nasledovať Ježiša ako jeho učeníci. Ježiš chce skrze nás pôsobiť a na to nás potrebuje formovať. Slovo „učeník“ „mathetes“ sa nachádza v Novom zákone vyše 250 krát. Ale kto je to učeník, aká je jeho definícia podľa sv. Písma?

Slovo učeník vyjadruje osobu, ktorá sa stala nasledovníkom Ježiša Krista, predovšetkým nasledovníkom jeho spôsobu života. Byť Ježišovým učeníkom znamená, nechať sa formovať a pretvárať Božím Slovom a keď sme vyformovaní, odovzdávať túto formáciu druhým. Ale formácia sa týka predovšetkým spôsobu Života. Jedno zo základných nepochopení ohľadom kresťanstva spočíva v tom, že sa naň zvykneme pozeráť ako na teológiu, ktorá sa dá naštudovať, intelektuálne zvládnuť. Myslíme si, že stať sa kresťanom, znamená naučiť sa teológiu. To je omyl. Kresťanmi sa stávame natoľko, nakoľko sa stávame učeníkmi.

Apoštol Pavol sa v úvode listu Rimanom predstavuje, ako služobník Krista Ježiša. Prvou podmienkou, aby človek mal radostne svedectvo o Božom Synovi, je stať sa služobníkom Ježiša Krista. Inak povedané, človek musí najprv prijať Ježiša ako svojho Pána a Spasiteľa, podriaďiť mu celý svoj život a svoju bytosť. Božie Slovo musí byť na tróne srdca. V kresťanstve ide predovšetkým o prijatie Ježiša ako svojho Pána. Sv. Pavol v liste Kolosanom hovorí: „Kristus vo vás, nádej Slávy!“ Na inom mieste hovorí, že zmysel apoštolátu spočíva v tom, aby sme každého človeka priviedli k dokonalosti v Kristovi, čiže vytvoriť podmienky pre vzrast Krista v nás.

Aj v Skutkoch apoštolských nachádzame rovnaké tvrdenie. Počujeme: „Filip prišiel do Samárie a ohlasoval im Krista.“ Čo to znamená hlásať Krista. Na inom mieste v Evanjeliu počujeme ako Ježiš vyzýva apoštolov, aby svedčili o ňom. Duch Svätý ich uschopní k tomuto svedectvu. Kristus je Božou mocou a Novým životom. Hlásať Krista znamená hlásať Božiu lásku, ktorou tak Boh miluje svet, že dáva svojho

jednorodného Syna, aby nik, kto v neho verí nezahynul, ale mal život večný. Kristus je tým Životom. Hlásanie Krista to je služba tomuto Životu.

Katechizmus hovorí: „Slovo sa stalo telom, aby sme tak poznali Božiu lásku: „V tom sa ukázala Božia láska k nám, že Boh poslal na svet svojho jednorodného Syna, aby sme mali život skrze neho" (1 Jn 4,9). On je záväzným pravidlom NZ. Sv. Irenej tvrdí: „Pre toto sa Božie Slovo stalo človekom a Boží Syn sa stal Synom človeka, aby sa človek spojil s Božím Slovom a bol prijatý za syna, tak sa stal Božím Synom." Sv. Atanáz hovorí ešte priamejšie: „Lebo On sa stal človekom, aby sme sa my stali bohmi." Sv. Tomáš Akvínsky to vyjadruje podobne: „Keďže Boží Syn chcel, aby sme aj my mali účasť na jeho Božstve, prijal našu prirodzenosť, stal sa človekom, aby ľudí urobil bohmi."

Ježiš ako Bohočlovek nám zjavuje úžasne pravdy aj o človeku. Hovorí o sebe ako o Ceste a to znamená, že my všetci ho môžeme nasledovať. Zjavuje sa nám ako Pravda, pravda o Bohu i o človeku i o ich vzájomnom vzťahu. Zjavuje, že Boh a človek môžu spolu prebývať v ľudskej prirodzenosti, že ľudská prirodzenosť je schopná prijať Boha, Lásku ako svoj Život. Vo Vtelení sa Boh stal svojím Stvorením, stotožnil sa so Stvorením. Skutočnosť Vtelenia ukazuje, že Boh chce prebývať v ľudskej prirodzenosti a napriek ľudskému zlyhaniu nestratil záujem o človeka ako o svoj možný obraz. Skutočná dokonalosť a veľkosť človeka je v Bohu.

Celé Dejiny spásy ukazujú, že Boh do nášho ľudského sveta vstupuje skrze človeka, doslova môžeme povedať v závislosti na človeku. Svet, ktorý nám Boh dal, je naozaj naším ľudským svetom a Boh sa v ňom viditeľne prejaví skrze našu vieru, nádej a lásku, skrze to, čo sme dobré v živote vykonali. Niekedy obviňujeme Boha, že nezasahuje do tohto sveta postihnutého zlom, ale zdá sa, že toto je naša parketa, za ktorú nesieme pred tvárou Božou zodpovednosť. V tomto svete sa má prejaviť naša viera, nádej a láska.

Reakcia na Filipovo hlásanie Krista je opísaná takto: „Zástupy ľudu pozorne a jednomyselne sledovali, čo Filip hovoril, pretože počuli i videli že robí zázraky. Z mnohých posadnutých totiž s veľkým krikom vychádzali nečisti duchovia a mnohí ochrnutí a chromí ozdraveli." Veľmi často sa snažíme vnútorne vyrovnáť so stavom sveta, v ktorom žijeme a ktorý je plný prejavov zvrátenosti a zloby. Chceme svoje depresie a choroby pripísať na účet Bohu, Božej vôli s nami. Ale Evanjelia nám zjavujú, že všade tam, kde sa ľudia otvárajú Božiemu Kráľovstvu, tam kde počúvajú Božie Slovo a riadia podľa neho svoj život, kde prijímajú Ježiša ako svojho Pána a Spasiteľa miznú choroby. Pri hlásaní Krista sa dejú Božie znamenia. Oni sú vpádom Božieho kráľovstva do našej reality deformovanej hriechom.

Každý hriech nás vrhá pod moc zlého ducha. A zlý duch je tyran. Ježiš hovorí o ňom, že je vrahom ľudí od počiatku. Ale Boh miluje človeka. Ježiš prišiel, aby oslobodil posadlých a uzdravil chorých. Človek je týraný svojím hriechom a jeho dôsledkami, ale Ježiš prišiel preto, aby nás vyslobodil z moci hriechu a aj z jeho dôsledkov. Boh je Život a nemôže mu byť po vôli žiadna smrť a žiadne inklinovanie ku smrti. Cirkev je službou tomuto životu. Každá sviatosť je liekom pre život. V každej sviatosti pôsobí Duch svätý v určitej oblasti nášho živote. Na záver Filipovho kázania sa konštatuje: „A tak v meste nestala veľká radosť". Ježiš nám prináša radosť a chce, aby naša radosť bola úplná. Výsledok apoštolátu je charakterizovaný termínom „Samária prijala Božie Slovo!"

V Božom Slove sa Boh predstavuje, zjavuje. Bez Božieho Slova nepoznáme Boha a nemôžeme ho ani milovať. Teda, aby niekto mohol prijať Božieho Ducha, musí najprv prijať Božie Slovo. Až budeme milovať Ježiša nie pre jeho vonkajší výzor ale pre jeho charakter, vtedy sme zrelí a schopní prijať Ducha Svätého. Duch Svätý je Duch Ježiša Krista, Duch Vteleného Božieho Slova. Láska k Ježišovi spočíva v poslušnosti jeho príkazom, v poslušnosti jeho Slovu.

Myslím si, že všetci túžime po plňšom vyliati Ducha. Po vnútornej zmene nášho hriešneho srdca. Celé tajomstvo prijatia Ducha je vo vôli človeka. Chcieť Boha. Myslím

si, že tu je kdesi koreň našej kresťanskej sily i slabosti. Prečo sa v našej dobe po udelení sviatosti birmovania neprejavujú také mohutné zmeny, aké zažívala Cirkev v dobe svojich počiatkov na Turíce? Problém je v tom, že Duch Svätý ma ten istý charakter ako Boží Syn, ktorý je zjavením Boha Otca. Nie je možné prijatie Ducha bez prijatia Krista. Ježiš nám zjavuje Boží charakter. Akoby hovoril: „Pozrite sa, takýto som. Chcete ma?“ A keď chceme, tak nám Duch Svätý dáva ten istý charakter. Niekedy sa dokonca stáva, že Duch Svätý zostúpi na ľudí už pri hlásaní Slova, a to vtedy, keď už toto hlásanie vedie k prebudeniu túžby po Živom Bohu. Ale nikde sa nespomína, že by Svätý Duch zostúpil skôr ako bolo hlásané a prijaté Božie Slovo.

Ducha Svätého nemôžeme vziať. Ducha Svätého môžeme len prijať, tak ako sa prijíma živa osoba. Keď sa dvaja ľudia, muž a žena, definitívne prijmú, ako to voláme? Je to manželstvo. Trvalé a plodné spoločenstvo. Ono vyžaduje od každého z nich určitú obeť. Zrieknutie sa tých vecí, o ktorých viem, že sú obtiažne pre partnera. Vyžaduje to úsilie, byť láskyhodný. Podobne je to aj vo vzťahu človek a Kristus, človek a Duch Svätý. Žiť tak, aby som neurážal Ducha Svätého, ktorý mi bol daný. Ak zhreším, tak sa hneď vrátiť s ľútosťou do tohto životodarného spoločenstva s Bohom.

Koľko krát sa práve s týmto stretáme u tých, ktorí pristupujú ku sviatosti birmovania. Mnohí z nich vôbec Krista osobne neprijímajú. Možno počas celého roku nezoberú Božie Slovo do rúk, aby sa ním vážne zaoberali. Takisto nevyznávajú svoje hriechy v spovedi a neprijímajú Kristovo telo. Idú na birmovku len preto, lebo tak to chcú rodičia, alebo stará mama, alebo to od nich očakáva prostredie mesta či dediny, v ktorej žijú. Toto však nie sú dostatočné pohnútky pre Ducha Svätého, aby pôsobil, aby zostúpil. Boha sa môžeme zmocniť jedine túžbou. Ak je naozaj predmetom našej túžby, vtedy zostupuje. Ale túžiť po Bohu, to znamená túžiť po Dobrote, ktorú zjavuje Kristus. Súhlasiť s Dobrotou Božieho Slova. To, čo Kristus zjavuje nášmu rozumu a vôli, to Duch Svätý vkladá do nášho srdca. A srdce rozhoduje o smerovaní človeka. Človek sa riadi srdcom. Srdce dokonca rozhoduje o našom posmrtnom osude. „Kde bude tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce.“ Aj po smrti smerujeme k tomu, čo milujeme.

Myslíte si, že Duch Svätý už dnes nechce tak mohutne účinkovať, ako to bolo v dobách apoštolských? Určite chce, ale všetko závisí od našej viery, nádeje a lásky. Boh nemá problémy ako my, že by niečo nemohol urobiť. Problémy poznáme len my ľudia. Snáď jediným problémom Boha je naša malá viera. Duch Svätý vstúpil na Samaritánov po tom, čo prijali Božie Slovo, potom čo sa apoštoli za nich modlili a vkladali na nich ruky. Aj pre nás je dôležité, aby sme sa snažili vo vôli zjednotiť so Slovom Božím a potrebujeme sa modliť, po prípade prosiť i druhých, aby sa modlili za nás. Týmto spôsobom môžeme aj my obsiahnuť väčšiu plnosť Ducha Svätého, ktorý je životodarným spoločenstvom s Bohom Otcom i Synom a dáva nám hlbšie poznanie Božích tajomstiev.

Na záver tohto zamyslenia sa pomodlím slovami sv. Kolumbána: „Ukáž nám, prosím, milovaný Spasiteľ, keď klopeme, aby sme ťa poznali a iba teba milovali, teba jediného milovali, jedine po tebe túžili, o tebe jedinom vo dne v noci rozjímali a stále o tebe premýšľali. Roznieť v nás toľko svojej lásky, koľkou sa patrí mať rád a milovať teba, Boha, aby celé naše vnútro zaujala láska k tebe, aby sa nás celých zmocnila láska k tebe, aby všetky naše zmysly naplnila láska k tebe, aby sme okrem teba, ktorý si večný, nevedeli nič iné milovať, aby nebolo v našom ovzduší, na tejto zemi a v našom mori toľko vody, koľko by dokázalo túto lásku v nás vyhasiť, podľa toho: „Ani veľké vody lásku neuhasia.“ Aby sa to aj v nás aspoň čiastočne splnilo, nech nám dá náš Pán, Ježiš Kristus, ktorému sláva na veky vekov. Amen.